ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

«Тасдиқ карда шуд»
Вазири маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон
________Саидзода Р.Ҳ.
«_____»________с. 2022

«Мувофиқа шуд»
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
______________Хушвахтзода Қ.Х.
«_____»________с. 2022

БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ
АЗ РӮИ САМТ (ИХТИСОС)

Гурӯҳи ихтисосҳо: 25 01– Иқтисодиёт ва идора
Ихтисос: 1 - 2 5 0 1 0 4 0 3 - «Андоз ва андозбандӣ»
Тахассус: Иқтисодчӣ
Дараҷаи академӣ: Бакалавр
Муҳлати таҳсил: 4 сол

Душанбе – 2022

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

«Маъқул дониста шуд»
Дар Шӯрои олимони ДМТ
қарори №01 аз «31» августи соли 2021
Раиси Шуро_________
профессор Хушвахтзода К.Х.

«Ташхис карда шуд»
Директори Маркази ҷумҳуриявии
таълимию методии назди Вазорати
маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
___________ Р.Мирзозода
«_____»________соли 2022

БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ
АЗ РӮИ САМТ (ИХТИСОС)

Гурӯҳи ихтисосҳо: 25 01 - Иқтисодиёт ва идора
Ихтисос: 1-2 5 0 1 0 4 0 3 - «Андоз ва андозбандӣ»
Тахассус: Иқтисодчӣ
Дараҷаи академӣ: Бакалавр
Муҳлати таҳсил: 4 сол

Душанбе - 2022

МУНДАРИҶА

Феҳристи ихтисораҳо..4
1. Муқаррароти умумии барномаи таҳсилотӣ...5
2. Ҳуҷҷатҳои танзимкунандаи мундариҷа ва раванди татбиқи барномаи таҳсилотӣ.........8
3. Ҳадди ақали ҳатмии мазмун ва мундариҷаи барномаи таҳсилотӣ аз рӯи
ихтисоси 1-25 01 04 03 "Андоз ва андозбандӣ"...9
4. Муҳлати азхудкунии барномаи таҳсилотӣ...16
5. Шароитҳои амалигардонии барномаи таҳсилотӣ...17
6.Мундариҷаи маҷмӯи ҳуҷҷатҳои барномаи таҳсилотӣ
аз рӯи ихтисоси 1-25 01 04 03 "Андоз ва андозбандӣ"..21
7. Аттестатсияи хатм аз рӯи ихтисос..22
8. Низоми дохилии таъмини сифат тибқи барномаи таҳсилотӣ...23
9. Қоидаҳои қабул тибқи барномаи таҳсилотӣ...24
10. Идоракунии тағйирот...24
Замимаҳо...25

ФЕҲРИСТИ ИХТИСОРАҲО

ВМ ва ИҶТ – Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

СДТОК – Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

МТОК – Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ

БТ – Барномаи таҳсилотӣ

ННТ – Нақшаи намунавии таълим

НТК – Нақшаи таълими корӣ

ШТМ – Шурои таълимию методӣ

БТФ – Барномаи таълимии фан

БКФ – Барномаи кории фан (силлабус)

ФЗ – Фанҳои заминавӣ

ФҲ– Фанҳои ҳатмӣ

ФФИ – Фанҳои интихобӣ

ФУК - Фанҳои умумикасбӣ

ФТ – Фанҳои тахассусӣ

ҲПО – Ҳайати профессорону омӯзгорон

КИТ – Корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ

КМД – Кори мустақилонаи донишҷӯ

КМРО – Кори мустақилона бо роҳбарии омӯзгор

НҶ – Назорати ҷорӣ

НН – Назорати ниҳоӣ

GPA (Grade Point Average) – Холи миёнаи умумӣ

ДМТ-Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

ММТ– Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМИИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ

1.1. Маълумот дар бораи ихтисос

Ном, рамз ва гурӯҳи ихтисоси 1-2 5 0 1 0 4 0 3–Андоз ва андозбандӣ ба Таснифоти давлатии равия ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти №349 аз 30-июни соли 2007 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Барномаи бакалавриат аз рӯи ихтисоси 1-2 5 0 1 0 4 0 3 – Андоз ва андозбандӣ тибқи Шаҳодатномаи ИА 0000920, аз 08.08.2019 аз ҷониби Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маориф (ҳозира Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон) аккредитатсия шудааст.

Барномаи таҳсилотии мазкур аз рӯи ихтисоси 1 - 2 5 0 1 0 4 0 3 – Андоз ва андозбандӣ, 31 августи соли 2021 таҷдиди назар гардида, аз соли таҳсили 2021-2022 мавриди татбиқ қарор дода мешавад.

1.2. Тахассуси хатмкунанда

Баъди аз худ намудани барномаи таҳсилотӣ аз рӯи ихтисоси 1-2 5 0 1 0 4 0 3 – Андоз ва андозбандӣ дар шакли таҳсили рӯзона ва фосилавӣ, баъд аз хатм ба хатмкунанда касбият ва дараҷаи зерин дода мешавад:

- тахассуси касбӣ – иқтисодчӣ-нозири андоз;
- дараҷаи касбӣ – бакалаври молия ва қарз аз рӯи ихтисоси “Андоз ва андозбандӣ”.

1.3. Тавсифи умумии тахассуси хатмкунанда

Хатмкунандае, ки соҳиби тахассуси иқтисодчӣ-нозири андоз гардидааст, бояд;

фаъолияти ҳисобкунӣ-иқтисодӣ

- маҳорати ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумоти ибтидоӣ, ки барои ҳисобкардани нишондиҳандаҳои молиявӣ, ки тавсифдиҳандаи муносибатҳои андозбандӣ мебошад, дошта бошад;

- дорои қобилияти дар асоси методикаҳои маъмулӣ ва меъёрҳои амалкунандаи ҳуқуқӣ ҳисоб кардани нишондихандахои иқтисодӣ ва иқтисодӣ-иҷтимоӣ, ки тавсифдиҳандаи фаъолияти хоҷагидорӣ мебошад;

-маҳорати ташкили гирдгардиши сармояи ташкилоту корхонаҳо, харочот ва даромади он, малакаи ташкили муносибатҳои андозиро дошта бошад;

-маҳорати ҳисобкуниҳои андозу андозбандӣ ва ҳисоби он, асосноккунӣ онҳо ва пешниҳоди натиҷахои онро мувофиқи меъёрҳои амалкунанда дошта бошад;

*таҳлилӣ**,** фаъолияти илмӣ-тадқиқотӣ*

-маҳорати ҷамъоварӣ, таҳлилӣ ва коркарди маълумотҳоро, ки барои ҳалли муаммои гузошташудаи андозбандӣ дошта бошад;

- маҳорати интихоби воситаҳои инструменталии коркарди маълумоти молиявию андозбандӣ бо назардошти вазифаҳои гузошта шуда, таҳлили натичаҳои ҳисобкуниҳо ва асоснок кардани хулосаҳоро дошта бошад;

-маҳорати дар асоси тасвири ҳодисаҳо ва равандҳои иқтисодӣ омода сохтани моделҳои назариявии меъёрӣ ва эконометрикиро дошта бошад, таҳлил ва шарҳи мушаххаси натиҷаҳои ба даст овардашударо тавонад;

-маҳорати таҳлил кардан ва шарҳи маълумоте, ки дар ҳисоботи молиявӣ, шаклҳои пешниҳод намудани ҳисоботҳои андозӣ, баҳисобгирӣ ва ғ. корхонаҳои шакли моликияташон гуногун, ташкилотҳо, муассисаҳоро дошта бошад ва маълумоти ба даст овардашударо барои қабули қарори идоракунӣ истифода карда тавонад;

-маҳорати таҳлил ва шарҳи нишондиҳандаҳои омории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хориҷиро оиди ҳодисаҳо ва равандҳои иҷтимоӣ-иқтисодиро дошта бошад, самтҳои тағйирёбии равандҳои иҷтимоӣ-иқтисодиро муайян карда тавонад;

-маҳорати сарчашмахои маълумотҳои ватанӣ ва хориҷиро истифода карда, қобилияти ҷамъоварии маълумоти зарурӣ, таҳлили онҳо ва тайер кардани хулосаҳои иттилоотӣ ва ё ҳисоботи таҳлилиро дошта бошад;

-маҳорати истифодабарии воситаҳои техникаи замонавӣ ва технологияи иттилоотиро барои ҳалли муамоҳои таҳлилӣ ва тадқиқотиро дошта бошад.

фаъолияти ташкилию идоракунӣ

-маҳорати ташкили фаъолияти гурӯҳҳои хурд, ки барои татбиқи лоиҳаи мушаххаси иқтисодӣ ташкил шудаанд, дошта бошад;

-маҳорати истифодабарии воситаҳои техникии замонавӣ ва технологияи иттилоотиро барои ҳалли муаммоҳои коммуникативӣ дошта бошад;

-маҳорати баҳои танқидӣ додани вариантҳои қарорҳои идоракунӣ ва омодасозӣ ва асонок кардани таклифот оиди ташаккулдиҳии он дар асоси критерияҳои самаранокии иҷтимоӣ-иқтисодӣ, хавф ва оқибатҳои имконпазири иҷтимоӣ-иқтисодиро дошта бошад.

фаъолияти омӯзгорӣ

- маҳорати дарсдиҳии фанҳои иқтисодиро дар муассисаҳои таълимоти зинаҳояшон гуногун аз руи барномаҳои амалкунанда ва маводҳои таълимию методӣ дошта бошад;

-маҳорати иштирок дар омодасозӣ ва такмилдиҳии таъминоти таълимию методии фанҳои иқтисодиро дошта бошад.

Хатмкунандае, ки соҳиби тахассуси омӯзгорӣ гардидааст, бояд донад;

- Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистонро;
- қонунҳо, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва сохторҳои идоракунии молияро доир ба масоили молиявиро;
- малакаҳои муносибати байни шахсӣ;
- омодагӣ ба кор дар гурӯҳ;
- донишҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ахлоқӣ ва истифодаи он дар фаъолияти касбӣ;
- тарафдори тарзи ҳаёти солим, нигаронидани сатҳи зарурии омодагии ҷисмонӣ, ҳатмӣ барои фаъолияти бошууронаи касбӣ;
- қабули фарқият ва фарҳангдории хурд;
- қобилиятнокӣ ба худтанқидкунӣ ва танқид;
- қобилиятии истифодаи донишҳо дар амалия;
- малакаҳои тадқиқотӣ;
- қобилияти дарёфти донишҳои нав, бо истифодаи технологияи муосири маърифатӣ ва иттилоотӣ;
- қобилияти фаҳмиши моҳият ва аҳамияти иттилоот дар рушди ҷомеаи муосир, риояи талаботи асосии бехатарии иттилоот, аз ҷумлаи ҳифзи манфиат ва аввалияти давлатӣ;
- маҳорати пайдо кардан, таҳлил намудан ва коркарди матни иттилооти илмӣ-техникӣ;
- омодагии бунёдӣ аз рӯи асосҳои донишҳои касбӣ ва омода будан барои истифодабарии он дар фаъолияти касбӣ;
- малакаҳои кор бо компютер;
- донишҳои асосӣ дар соҳаи информатика ва технологияи муосири иттилоотӣ, малакаҳои истифодаи воситаи барномавӣ ва малакаи кор дар шабакаи компютерӣ, маҳорати таъсиси базаи маълумотҳо ва истифодаи захираҳои Интернет;
- қобилияти таҳлил ва синтез;
- қобилияти иртиботии хаттӣ ва шифоҳӣ ба забони тоҷикӣ;
- азхудкунии усулҳои асосии ҳифзи кормандони истеҳсолӣ ва аҳолӣ аз эҳтимолияти оқибати садама, фалокат, офати табиӣ;
- донистани на кам аз як забони хориҷӣ, дар сатҳи гуфтугӯӣ.

1.3.1. Объекти Андоз ва андозбандӣ

- тартиби ҳисоб ва пардозти андозҳо аз шахсони воқеӣ ва шахсони ҳуқуқӣ;
- таҳлили фаъолияти молиявӣ ва пардохи андозҳо аз фаъолияти гуногун;
- тартиби пешниҳоди ҳисоботи молиявӣ оиди андозҳо;

- андозбандии фаъолияти субъектҳои иқтисодӣ.

1.4. Талабот оид ба дараҷаи хатмкунанда

Хатмкунандае, ки барномаи зинаи бакалавриатро аз худ кардааст, дар мутобиқат бо намуди фаъолиятҳои касбӣ, ки барномаи таҳсилотии мазкур ба он равона гардидааст, бояд бо натиҷаҳои таълим, ки дар банди 3-и ҳуҷҷати мазкур нишон дода шудааст, мутобиқат намояд.

1.5. Доираи фаъолияти хатмкунанда

Доираи фаъолияти касбии мутахассисони соҳаи андоз – таъмини вазифаронии самараноки ҳамаи звеноҳои низоми андозӣ дар сатҳҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ, дар муассисаҳои давлатӣ ва дар ҳамаи корхонаҳои шаклҳои гуногуни моликиятдошта мебошад. Ташкили кори назоратӣ дар муносибатҳои андозӣ; гузаронидани санҷишҳои андозии субъектҳои соҳибкорӣ; ҳамкорӣ бо мақомоти андозии мамлакатҳои хориҷӣ.

Хатмкунанда аз рӯи равияи иқтисодӣ, ихтисоси 1-25010403– андоз ва андозбандӣ, бо тахассуси иқтисодчӣ – нозири андоз**,** барои кор дар низоми мақомоти давлатии молиявӣ, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар ташкилоту ниҳодҳои давлативу ғайридавлатии молиявӣ мебошад.

Мавқеи ихтисос дар низоми таҳсилот.

Ихтисоси «Андоз ва андозбандӣ» имконияти омухтани маҷмӯи донишҳоро дар самтҳои зерин фароҳам меорад: ҷараёнҳои тақсим ва азнавтақсимнамоии молияи давлатӣ ва маҳаллӣ, кори бонкӣ ва суғуртакунонӣ, менеҷменти молиявӣ, бозори қоғазҳои қиматнок, андоз ва андозбандӣ, бозорӣ молия. Ихтисос омӯзишҳои зеринро дар назар дорад: назария ва таърихи андозбандӣ, низоми махсуси андозбандӣ, амалия оиди усули ҳисобкунӣ ва пардохти андозҳо, идоранамоии фаъолияти андоз, коргузорӣ дар мақомоти андоз, пешгӯи ва банақшагирӣ дар андозбандӣ, ташкил ва усулҳои муҳосиботи андоз, ташкил ва усули тафтиши андоз, андозбандии ғайрирезидентҳо, андозбандии аъзоёни ФИХ, низоми андозбандии мамлакатҳои хориҷӣ, ситемаи милли андоз, баҳисобгирӣ ва ҳисобот дар мақомоти андоз, андозҳои ҷумҳуриявӣ ва андозситонӣ аз ташкилотҳо, буҷети давлатӣ шинос менамояд.

Намудҳои асосии фаолияти касбии бакалавр:

- андоз ва андозбандӣ;
- менеҷменти ва маъмурикунонии андоз;
- меъёрию методӣ;
- иқтисоди берунӣ.

Имконоти мутобиқшавии касбӣ.

Бакалавр бояд ба намудҳои зерини фаолияти ба касбаш наздик мувофиқ шуда тавонад:

- бозорёбӣ;
- ташкилию идоракунӣ;
- таҳлилӣ;
- иқтисоди беруна;
- назорату тафтишот;
- меъёрию ҳуқуқӣ.

Намудҳои фаъолияти касбие, ки аз рӯи онҳо хатмкунанда пас аз худ кардани барномаи бакалавриат, омодагӣ мебинад, чунианд:

- иқтисодӣ-молиявӣ;
- илмӣ-тадқиқотӣ;
- иҷтимоӣ-педагогӣ;
- фарҳангӣ ва рушдёбанда;
- идоракунӣ.

1.6. Имкониятҳои идомаи таҳсили хатмкунанда – иқтисодчӣ - нозири андоз, ки барномаи таҳсилотиро аз рӯи равияи иқтисодӣ, ихтисоси 1-25010403–андоз ва андозбандӣ, бо тахассуси иқтисодчӣ – нозири андоз аз худ кардааст.

Тибқи Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсоне, ки дипломи зинаҳои таҳсилоти олии касбии бакалавриатро доранд, метавонанд таҳсили худро дар зинаи дуюми таҳсилоти олии касбӣ – магистратура аз рӯи равия ва самт (ихтисос)-и мувофиқ идома диҳанд.

2. ҲУҶҶАТҲОИ ТАНЗИМКУНАНДАИ МУНДАРИҶА ВА РАВАНДИ ТАТБИҚИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ

2.1. Барномаи таҳсилотӣ дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф таҳия гардида, коркарди минбаъдаи замимаҳои он бояд ба талаботи ҳуҷҷатҳои зерин мутобиқат намояд:

-Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи маориф", аз 22.07.2013, №1004 (дар таҳрири охирин) аз 17.05.2018, №1527);

-Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи таҳсилоти калонсолон", аз 24.02.2017, №1394;

-Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломӣ", аз 19.05.2009, №531;

-Стратегияи миллии рушди таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2030, аз 29.09.2020, №526;

-Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3.03.2006, №94 тасдиқ карда шудааст;

-Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 25.02.2017, №94;

-Таснифоти давлатии равия ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 30.06.2007№349;

-Низомнома дар бораи низоми кредитӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 30.12.2016, №19/24;

-Роҳнамо оид ба коркард ва таҷдиди барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- Стратегияи рушди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025.

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дурнамоҳои давлатӣ, консепсияҳо, стратегияҳо ва барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 3.08. 2018, № 1544;

- Қонуни ҶТ "Дар бораи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет"

- Қонуни ҶТ "Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ";

- Қонуни ҶТ "Дар бораи мораторияи санҷишҳои фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ дар соҳаҳои истеҳсолӣ";

2.2. Талаботро оид ба мазмун ва мундариҷаи ҳадди ақали ҳатмии барномаи таҳсилотӣ, шароитҳои татбиқнамоӣ ва муҳлатҳои азхуднамоиро Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст.

2.3. Дар раванди татбиқи барномаи таҳсилотӣ аз рӯи рӯи равияи иқтисодӣ, ихтисоси 1-250104013 – андоз ва андозбандӣ, бо тахассуси иқтисодчӣ – нозири андоз маҷмӯи зерини ҳуҷҷатҳои ҳатмӣ ҷалб карда мешаванд: нақшаи таълим аз рӯи ихтисос, барномаи таълимии корӣ, барномаҳои таҷрибаомӯзӣ, барномаи таълимии фан ва силлабусҳо. Талаботи ҳадди

аққал ба мундариҷаи ҳуҷҷатҳои дар боло зикргардида дар Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон инъикос ёфтааст.

2.4. Қисми ҷудонашавандаи ин ҳуҷҷат (замимаи он) "Фишурдаи барномаҳои кории фанҳои таълимӣ" ба ҳисоб мераванд, ки иборат мебошанд аз: тавсифи мухтасари фан; намуди машғулитҳо; забони таълим; салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд; натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд; номгӯи боб ва мавзӯъҳои фан; васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан; шаклҳои назорати ҷорӣ ва ниҳоӣ. Ин замима танҳо фишурдаи фанҳои ҳатмиро дар бар мегирад, зеро муаррифии фанҳои интихобӣ ҳар сол моҳи апрел аз ҷониби шӯъбаи бақайдгирӣ ва машваратӣ баргузор мегарданд. Мазмуну мундариҷаи пурраи барномаҳои кории фанҳои ҳатмӣ ва интихобиро дар китобхонаи электронии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон пайдо кардан мумкин аст (нигаред ба https://tnu.tj).

2.5. Барномаи таҳсилотӣ омӯзиши ҳатмии бахшҳо ва модулҳоеро, ки дар банди 3-и ҳуҷҷати мазкур нишон дода шудаанд, бояд ба назар гирад.

2.6. Бахшҳо ва модулҳои барномаи таҳсилотӣ аз фанҳои ҳатмии компоненти давлатӣ ва донишгоҳӣ, фанҳои интихобӣ, машғулиятҳои факултативӣ, таҷрибаомӯзиҳо ва аттестатсияи ниҳоӣ иборат мебошад.

2.7. Номгӯи бахш, модулҳо ва фанҳои компоненти давлатии барномаи таҳсилотӣ ба талаботи ҳуҷҷати “Таснифоти фанҳои таълимӣ аз рӯи бахшҳо ва модулҳо” ҷавобгӯ мебошанд.

3. ҲАДДИ АҚАЛИ ҲАТМИИ МАЗМУН ВА МУНДАРИҶАИ БАРНОМАҲОИ ТАҲСИЛОТӢ АЗ РӮИ ИХТИСОСИ 1-25010403 ”АНДОЗ ВА АНДОЗБАНДӢ”

1	НОМГӮИ БАРНОМА	1-2 5 0 1 0 4 0 3 – Андоз ва андозбандӣ
2	ДАРАҶАИ АКАДЕМӢ	Бакалавр
3	ШАКЛИ ТАҲСИЛ	Рӯзона ва фосилавӣ
4	МУҲЛАТИ МЕЪЁРИИ ТАҲСИЛ	4 сол
5	МИҚДОРИ КРЕДИТҲО	240 кредит (60 кредит дар як сол)
6	ҲАДАФИ УМУМӢ	Ҳадафи ин барнома - ташаккули салоҳиятҳои молиявию касбии донишҷӯён, барои фаъолият намудан ба ҳайси иқтисодчӣ нозири андоз дар дар низоми мақомоти давлатии молиявӣ, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар ташкилоту ниҳодҳои давлативу ғайридавлатии молиявӣ, бо имкони идома додани таҳсил дар зинаи магистратура.
7	ТАВСИФИ МУХТАСАРИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ	Барномаи таҳсилотии мазкур аз бахшу модулҳои зерин иборат аст: Бахши 1. Фанҳои заминавӣ - 45 кредит: Модули фанҳои иҷтимоӣ-гуманитарӣ – 19 кредит; Модули фанҳои забонӣ – 15 кредит; Модули фанҳои табиӣ-иқтисодӣ ва технологияи информатсионӣ– 11 кредит.

		Бахши 2. Фанҳои тахассусӣ -111 кредит Модули фанҳои умумикасбӣ – 36 кредит; Модули фанҳои тахассусӣ – 75 кредит; Бахши 3. Фанҳои интихобӣ - 60 кредит Модули фанҳои интихобии бахши 1 – 6 кредит Модули фанҳои интихобии бахши 2 – 54 кредит Бахши 4. Таҷрибаомӯзӣ – 15 кредит. Бахши 5. Аттестатсияи хатм - 9 кредит. Бахши 6. Машғулиятҳои факултативӣ - 18 кредит[1].
8	НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ	Пас аз анҷоми барномаи таҳсилотӣ хатмкунанда бояд салоҳияти умумикасбии зеринро доро бошад: – малакаҳои муносибати байни шахсӣ; – омодагӣ ба кор дар гурӯҳ; – донишҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ахлоқӣ ва истифодаи он дар фаъолияти касбӣ; – тарафдори тарзи ҳаёти солим, нигаронидани сатҳи зарурии омодагии ҷисмонӣ, ҳатмӣ барои фаъолияти бошууронаи касбӣ; – қабули фарқият ва фарҳангдории хурд; – қобилиятнокӣ ба худтанқидкунӣ ва танқид; – қобилиятнокии истифодаи донишҳо дар амалия; – малакаҳои таҳқиқотӣ; – қобилияти дарёфти донишҳои нав, бо истифодаи технологияи муосири маърифатӣва иттилоотӣ; – малакаи кор дар мақомоти ҳокимияти марказии давлатӣ ва иҷроия; - маҳорати амалӣ намудани адолат дар фаъолияти ҳуқуқтатбиққкунӣ ва дигар муносибатҳои ҷамъиятӣ; – малакаи кор дар вазорату кумита ва идораҳои давлатӣ;
9	БАҲОДИҲИИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТ	Дар раванди таълим натиҷаҳои азхудкунии барномаи таҳсилотӣ ба таври зерин баҳодиҳӣ карда мешаванд: 1) санҷишҳо, супоришҳо ва амсоли инҳо дар аввали сол барои донишҷӯёни факултети молияиию иқтисодӣ; 2) баҳодиҳии формативӣ ва динамикии дараҷаи аз худ намудани дониш ва маҳорат барои иқтисодчӣ дар рафти омӯзиши блоку модулҳо зарурӣ; 3) маҷмӯи корҳои хаттӣ ва презентатсияҳо, ки барои баҳодиҳии пешрафти донишҷӯён дар соҳаи муоширати шифоҳӣ ва хаттӣ имкон медиҳанд; 4) маҷмӯи корҳои тадқиқотӣ, лоиҳаҳои инфиродӣ ва гурӯҳӣ; 5) намунаҳои нақшаҳои мавзӯии байнисоҳавӣ ва мисолҳои асосноки истифодаи донишҳои иқтисодӣ дар омӯзиши дигар фанҳо; 6) вазифаҳои хонагӣ, тестҳои мавзӯӣ, супоришҳои назоратӣ, имтиҳонҳо, аттестатсияи хатм;

[1]*Эзоҳ: Кредитҳои машғулиятҳои факултативӣ (22 кредит) ба ҳаҷми умумии кредитҳои барнома дохил намешаванд ва ҳатмӣ ба шумор намераванд. ДМТ салоҳияти муайян намудани номгӯи машғулиятҳо ва ҳаҷми кредитҳои онҳоро дорад.*

		7) таҳлили муқоисавии дараҷаи омодагии донишҷӯён; таҳлили муқоисавии натиҷаҳои таҳсили ба нақша гирифташуда ва ба даст овардашуда.		
10	**ТАХАССУС**			
РАМЗ ВА НОМИ ИХТИСОС		1-25010403–Андоз ва андозбандӣ		
ГУРӮҲИ ИХТИСОСҲО				
ТАХАССУС ВА ДАРАҶАИ КАСБИИ БАЪД АЗ ХАТМ		Иқтисодчӣ – нозири андоз, бакалавр аз рӯи ихтисоси иқтисодчӣ – нозири андоз		
11	**БАХШҲО ВА МОДУЛҲО**			
НОМИ БАХШ		**ФАНҲОИ ЗАМИНАВӢ**	**45**	**кредит**
ҲАДАФИ БАХШ		Ҳадафи бахш – таъминоти донишу малакаҳои заминавӣ, ки барои ворид шудан ба низоми таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур мебошанд.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ БАХШ		Бахши фанҳои заминавӣ аз модулҳои зерин иборат аст: Модули фанҳои иҷтимоӣ-гуманитарӣ - 19 кредит; Модули фанҳои забонӣ - 15 кредит; Модули фанҳои табиӣ-иқтисодӣ ва технологияи информатсионӣ - 11 кредит.		
НОГМИ МОДУЛ		**Модули фанҳои иҷтимоӣ-гуманитарӣ**	**19**	**кредит**
ҲАДАФИ МОДУЛҲО		Ҳадафи модул – омӯзиши асосҳои илмҳои иҷтимоӣ ва гуманитарӣ, асосҳои таърих, фарҳанг ва иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ташаккули ҷаҳонбинии фарҳангию иртиботӣ.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ МОДУЛ		1.Фалсафа – 4 кредит; 2.Таърихи муосири Тоҷикистон – 3 кредит; 3.Фарҳангшиносӣ ва диншиносӣ – 3 кредит; 4.Сотсиология – 3 кредит; 5.Сиёсатшиносӣ – 3 кредит; 6. Ҳуқуқ аз рӯи ихтисос- 3 кредит;		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ		Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст: - асосҳои таърих ва фарҳанг, нақш ва мақоми Тоҷикистонро дар таърихи инсоният ва ҷаҳони муосир медонад; - асосҳои банақшагирии тиҷоратро, ҳуқуқ ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро медонад; - асосҳои фанҳои гуманитарӣ ва ҷамъиятиро, методҳо ва тарзу роҳҳои таҳлили фалсафии масъалаҳоро, шакклҳо ва методҳои таҳсилоти илмиро медонад; - нуқтаи назари худро мустақилона ифода карда метавонад, тафаккури мантиқӣ дорад, мусоҳиботи расмӣ, муҳокимаҳои маънавию ахлоқиро бурда метавонад, принсипҳои ахлоқию зебоифаҳмиро риоя менамояд; - донишҳои гуногуни шаклҳои тафаккур ва малакаҳои истифодаи онҳоро дар вазъиятҳои мухталиф дар мувофиқа бо талаботи педагогӣ ва сиёсӣ намоиш дода метавонад; - назарияҳо, стратегияҳо ва воситаҳоеро, ки барои тавсеаи ҳуқуқу имкониятҳои хонандагон ва рушди иқтидори эҷодии худ ёрӣ мерасонанд, аз худ кардааст.		
НОМИ МОДУЛ		**Модули фанҳои забонӣ**	**15**	**кредит**

ҲАДАФИ МОДУЛ	Ҳадафи модул – фароҳам намудани заминаи касбии малакаҳои забонӣ/иртиботӣ, ки барои кори омӯзгор зарур мебошанд.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ МОДУЛ	1. Забони тоҷикӣ аз рӯи ихтисос – 3 кредит; 2. Забони русӣ аз рӯи ихтисос – 6 кредит; 3. Забонҳои хориҷӣ аз рӯи ихтисос – 6 кредит.		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ	Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст: - забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва хориҷиро дар нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ дар сатҳи муошират дар доираи ихтисоси худ дуруст истифода бурда метавонад; - донишҳо ва малакаҳои амалии барои ҷустуҷӯи иттилооти илмиро ба забони хориҷӣ соҳиб аст; - донишҳо ва малакаҳои корбурди истилоҳотро ба забони хориҷӣ дорад; - малакаҳои таҳияи мазмуну мундариҷа ва сохтори нутқро дар мувофиқа бо мақсад, вазъият ва иштирокчиёни муоширатро дорост.		
НОМИ МОДУЛ	**Модули фанҳои табиӣ-иқтисодӣ ва технологияи информатсионӣ**	**11**	**кредит**
ҲАДАФИ МОДУЛ	Ҳадафи модул – фароҳам овардани заминаи ташаккули салоҳиятҳои марбут ба илмҳои табиӣ ва дақиқ мебошад, ки ба рушди муносибати эҷодӣ ва ба шахсият нигаронидашуда мусидат менамояд.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ МОДУЛ	1. Технологияи информатсионӣ – 5 кредит; 2. Географияи иқтисодии Тоҷикистон бо асосҳои демография – 3 кредит; 3. Экология – 3 кредит.		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ	Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст: - малакаҳои истифодаи низомҳои компютерӣ-иттилоотӣ, ҷамъоварӣ, ҳифз, таҳлил, интишор ва ҷустуҷӯи маълумот дар шабакаи Интернетро аз худ намудааст; - вазъи геополитикиро таҳлил карда метавонад, тақсимоти маъмурӣ-иҷтимоӣ ва ҳудудии мамлакатро медонад; - хусусиятҳои саноати Тоҷикистон, таърихи саноат ва хоҷагии қишлоқи мамлакатро медонад; - принсипҳои устуворӣ ва маҳсулнокии табиати зинда ва дар зери таъсири омилҳои антропогенӣ тағйир ёфтани онро мефаҳмад; - маҳорати таҳлили бонизоми мушкилиҳои глобалии экологӣ, масъалаҳои вазъи муҳити атроф ва истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ дар заминаи донистани қонунҳои асосии экологиро дорад.		
НОМИ БАХШ	**ФАНҲОИ ТАХАССУСӢ**	**111**	**кредит**
ҲАДАФИ БАХШ	Ҳадафи бахш – таълими фанҳои тахассусӣ ба донишҷӯён ва талаботҳо нисбат ба онҳо, ки барои тадрис дар муассисаҳои низоми молиявию қарзӣ зарур мебошанд.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ МОДУЛ	Бахши фанҳои тахассусӣ аз модулҳои зерин иборат аст: Модули фанҳои умумикасбӣ – 36 кредит; Модули фанҳои тахассусӣ – 75 кредит.		
НОМИ МОДУЛ	**Модули фанҳои умумикасбӣ**	**36**	**кредит**
ҲАДАФИ МОДУЛ	Ҳадафи модули мазкур фароҳам намудани заминаи донишу малакаҳои иқтисодиву молиявӣ, технология ва методҳое, ки		

	барои фаъолияти иқтисодиву молиявӣ заруранд, ба ҳисоб меравад.
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ МОДУЛ	1. Математикаи олӣ - 6 кредит 2. Назарияи иқтисодӣ - 6 кредит 3. Иқтисоди ҷаҳон - 3 кредит 4. Баҳисобгирии бухгалтерӣ - 3 кредит 5. Молия - 3 кредит 6. Менеҷмент ва маркетинг - 3 кредит 7. Таҳлили иқтисодӣ - 3 кредит 8. Фаъолияти бонкӣ - 3 кредит 9. Буҷет ва низоми хазинадорӣ -3 кредит 10. Омор - 3 кредит
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ	Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст: - фаъолияти касбии худро дар соҳаҳои иқтисоду молия ба нақша гирифта танзим карда метавонад; - қонуниятҳо ва хусусиятҳои рушди иқтисодиро медонад, тафовут ва таҳавуллотҳои махсуси онҳоро (масалан, тартиби идоранамоии фаъолияти молиявӣ, таъмини пешрафти натиҷаҳои молиявии ташкилоту корхонаҳо ва ғ.) гурӯҳбандӣ карда метавонад; - принсипҳои идораи низоми иттилоотиро дар соҳаи молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳиб аст; - тартиби идоранамои ва бозоригиро дар самти корҳои иқтисодиву молиявӣ медонад ва бо ҳамкасбон ҳамкорӣ менамояд; - малакаҳои заминавии баҳодиҳӣ ва қабулнамоии қарорҳоро оид ба ҷараёнҳои иқтисоди ҷаҳонӣ дорост; - моҳияти баҳисобгирии муҳосибии корхонаҳоро дарк намуда, дар раванди фаъолият дурустиии онҳоро назаорат мекунад; - комёбиҳои таҳлили иқтисодии муосирро барои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти ташкилоту муассисаҳо дар фаъолияти касби интихобкардааш истифода мебарад; - ҳисоботҳои омории муассиву ташкилотҳои дарон фаъолияткунандаро дуруст ба роҳ мемонад; - барои пешрафти фаъолити иқтисодии ташкилоту муассисаҳои дар он фаъолияткунанда, манфиатҳои иқтисодии онҳоро ҳифз ва аз таҷрибаи муосири низоми пулию қарзӣ ва бонкии кишвар ва ҷаҳон ҷиҳати пешрафти онҳо истифода мебарад; - бо кодекси ахлоқи нозири андоз шинос буда, нақши нозири андоз ро ҳамчун мутахасси арзишманд эътироф намуда, барои рушди арзишҳои молиявӣ талош меварзад ва сирри молиявии корхонаро ифшо намесозад; - усулҳои муоширати касбиро медонад ва онро дар вазъиятҳои иртиботӣ аз нуқтаи назари мақоми нозири андоз ба кор бурда метавонад; - усулҳои фаъолияти касбии иқтисодчӣ- нозири андозро аз худ карда, дар дараҷаҳои мухталифи фаъолияти касбӣ онро татбиқ карда метавонад; - дорои малакаҳо ва методҳои тадқиқотӣ, аз ҷумла роҳҳои тадқиқотӣ ва банақшагирӣ, ахлоқи маърифатӣ, малакаҳои хаттӣ ва таҳлилӣ, иртибот ва робита мебошад.

НОМИ МОДУЛ	**Модули фанҳои тахассусӣ**	**75**	**кредит**
ҲАДАФИ МОДУЛ	Хадафи модул ин фароҳам овардани имконияти ба даст овардани донишҳои амиқи фаннии махсус ва малакаҳо доир ба фаъолияти касбӣ дар низоми молиявии кишвар мебошад.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ МОДУЛ	Муқадимаи ихтисос - **4 кредит** Назария ва таърихи андозбандӣ - **6 кредит;** Низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ - **6 кредит;** Андозбандии шахсони воқеӣ - **6 кредит;** Андозбандии ташкилотҳои молиявию қарзӣ - **6 кредит;** Назорати андоз - **6 кредит;** Низоми андози Чумҳурии Тоҷикистон - **6 кредит;** Андозбандии шахсони ҳуқуқӣ - **5 кредит;** Ҳисоботи молиявӣ оиди ба андозҳо - **6 кредит;** Менеҷмент ва маъмурикунонии андоз - **5 кредит;** Боҷи давлатӣ ва боҷи гумрукӣ - **3 кредит;** Назарияи қабули қарор ва идораи хавф дар андоз – **6 кредит;** Низоми соддакардашудаи андозбандӣ- **4 кредит;** Хизматрасониҳои электронӣ ва пардохти элек. андоз - **6 кредит;**		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ	Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст: - доир ба назария ва таърихи низоми андоз, низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мамлакатҳои хориҷӣ, андозбандии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, андозбандии ташкилотҳои молиявӣ, методология ва усули ҳисоби андозҳо, низомҳои андоз ва назорати андоз дар ҳаҷми зарурӣ фаҳмиши консептуалӣ ва донишҳои воқеӣ дошта, онҳоро дар амал намоиш медиҳад ва татбиқ менамояд; - малакаи пешбурди фаъолияти иқтисодию молиявиро соҳиб аст; - дониш ва қобилияти худро дар пешрафти самтҳои иқтисодию молиявии ташкилоту муассисаҳо зимни равандҳои иқтисодию молиявӣ ва барои ҳалли масъалаҳои касбӣ нишон дода метавонад; - дар ташкилоту муассисаҳои молиявӣ фаъолият намуда, корро пеш бурдан ва аз нуқтаи назари молиявию иқтисодӣ мубоҳиса оростан, пешрафти фаъолияти касбии иқтисодию молиявиро меомӯзонад; - назарияҳои иқтисодиву молиявиро асоснок карда метавонад, таҷрибаву амалияҳои касбиро тавсиф медиҳад; хусусиятҳои амалӣ намудани қонунҳо, қолабҳо ва ҳалли масъалаҳои мушаххаси касбиро медонад.		
НОМИ БАХШ	**ФАНҲОИ ИНТИХОБӢ**	**60**	**кредит**
ҲАДАФИ БАХШ	Ҳадафи бахши мазкур ин вобаста ба мақсадҳои бахшҳои фанҳои заминавӣ ва тахассусӣ ба донишҷӯён додани донишҳои заминавии иловагӣ маҳсуб меёбад.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ БАХШ	Бахши фанҳои интихобӣ аз модулҳои зерин иборат аст: модули фанҳои интихобии бахши 1 – 6 кредит; модули фанҳои интихобии бахши 2 – 54 кредит.		
НОМИ МОДУЛ	**Модули фанҳои интихобии бахши 1**	**6**	**кредит**
ҲАДАФИ МОДУЛ	Ҳадафи модул-ба вуҷуд овадани имкониятҳо барои гирифтани донишҳои иловагӣ аз бахши фанҳои заминавии компоненти давлатӣ ба ҳисоб меравад.		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ	Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст:		

	- соҳиби донишҳои амиқе мебошад, ки пас аз омӯзиши фанҳои интихобии заминавӣ ба даст омада аст; - донишҳои аз ҳисоби фанҳои интихобӣ ҳосилнамударо дар раванди фаъолияти касбӣ дар низоми иқтисоду молиявии кишвар татбиқ карда метавонд.		
НОМИ МОДУЛ	**Модули фанҳои интихобии бахши 2**	**54**	**кредит**
ҲАДАФИ МОДУЛ	Ҳадафи модул - ба вуҷуд овадани имкониятҳо барои гирифтани донишҳои иловагӣ, ки аз таълими фанҳои тахассусӣ ҳосил мешаванд.		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ МОДУЛ	Донишҷӯе, ки модулро аз худ кардааст: - соҳиби донишҳои амиқе мебошад, ки пас аз омӯзиши фанҳои интихобии тахассусӣ ба даст омада аст; - донишҳои аз ҳисоби фанҳои интихобӣ ҳосилнамударо дар раванди фаъолияти касбӣ дар низоми иқтисоду молияи ташкилотҳои давлативу ғайридавлатӣ истифода карда метавонд.		
НОМИ БАХШ	**ТАҶРИБАОМӮЗӢ**	**15**	**кредит**
ҲАДАФИ БАХШ	Ҳадафи бахш – ташаккули қобилияти истифодаи донишҳои назариявии ҳосилшуда ҳангоми фаъолияти касбӣ дар низоми иқтисоду молияи ташкилотҳои давлативу ғайридавлатӣ ва ташкили чорабиниҳои гуногуншакл бо истифода аз усулҳои муосири касбӣ мебошад.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ БАХШ	1. Таҷрибаомӯзии таълимӣ – 3 кредит; 2. Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ – 3 кредит; 3. Таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ – 9 кредит;		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ БАХШ	Донишҷӯе, ки бахшро аз худ кардааст: - дар тамоми сохторҳои низоми молиявию иқтисодии кишвар фаъолият карда метавонад; - рафтори худро ҳамчун иқтисодчӣ- нозири андоз таҳлил ва баҳодиҳӣ карда метавонад; - имкониятҳои муҳити молиявию андозбандӣ ва иқтисодии муосирро ба ҳисоб мегирад; - назарияҳову амалияҳои гуногунро дар раванди фаъолияти касбӣ ба кор мебарад; - салоҳиятҳо ва талаботро дар бобати худтакмилдиҳӣ таҳлил карда метавонад.		
НОМИ БАХШ	**АТТЕСТАТСИЯИ НИҲОӢ**	**9**	**кредит**
ҲАДАФИ БАХШ	Ҳадафи бахш - озмоиши амиқ ва гуногунҷабҳаи донишҳои назариявӣ ва таҷрибаи амалӣ дар соҳаи иқтисоду молия ва андозбандӣ, инчунин баҳодиҳии салоҳиятҳои бадастомадаи умумифарҳангӣ ва касбӣ мебошад.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ БАХШ	1. Имтиҳони давлатӣ аз фанҳои тахассусӣ – 3 кредит; 2. Кори тахассусии хатм – 6 кредит.		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ БАХШ	Донишҷӯе, ки бахшро аз худ кардааст: - пажӯҳиш бурда метавонад, ба адабиёти илмӣ ва касбӣ истинод намуда, онро таҳлил карда, натиҷаҳои таҳқиқ ва методҳои тадқиқотро муқоиса карда метавонад; - методҳои таҳқиқ ва коркарди иттилоотро истифода мебарад; - дар бораи масъалаи мавриди назар ва натиҷаҳои ба даст омада фикри худро фаҳмо, мантиқан саҳеҳ ва мухтасару мушаххас ба таври хаттӣ баён карда метавонад;		

	- натиҷаи таҳқиқоти худро дар заминаи корҳои қаблан анҷомпазируфта таҳлилу баҳодиҳӣ карда метавонад ва натиҷаҳои ноилшударо дар асоси назарияҳои аввалия ва натиҷаи таҳқиқоти қаблӣ шарҳу эзоҳ дода метавонад; - бо адабиёти соҳавӣ (касбӣ) кор карда метавонад; - донишҳои ҳосилкардаашро зимни пажӯҳишҳои назариявӣ ва ё ҳалли масоили амалӣ татбиқ карда метавонад; - талаботро оид ба тарзи таҳияи матни илмӣ медонад ва дар асоси он кор бурда метавонад.		
НОМИ БАХШ	**МАШҒУЛИЯТҲОИ ФАКУЛТАТИВӢ**	**18**	**кредит**
МАҚСАДИ БАХШ	Ҳадафи бахш – дар донишҷӯён ташаккул додани донишҳо оид ба тарзи ҳаёти солим ва худро идора карда тавонистан дар вазъиятҳои фавқулодда.		
ТАВСИФИ МУХТАСАРИ БАХШ	1. Тарбияи ҷисмонӣ – 6 кредит; 2. Тайёрии ҳарбӣ – 12 кредит		
НАТИҶАҲОИ ТАЪЛИМИИ БАХШ	Донишҷӯе, ки бахшро аз худ кардааст: - нақши иҷтимоии тарбияи ҷисмониро дар рушди шахсият ва омодагӣ ба фаъолияти касбӣ дарк менамояд; - оид ба оқибатҳои ногувори рафтору кирдори коррупсионӣ ва ширкат дар гурӯҳҳои ифротгаро маълумот пайдо мекунад.		

4. МУҲЛАТИ АЗХУДКУНИИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ

4.1.Муҳлати азхуднамоии барномаи таҳсилотӣ дар 4 соли таҳсил (дар шакли таҳсили рӯзона ва фосилавӣ) ба 208 ҳафта баробар аст, аз он ҷумла:

-таълими назариявӣ, бо назардошти корҳои илмӣ-тадқиқотии донишҷӯён, машғулиятҳои амалӣ ва корҳои лабораторӣ –123 ҳафта;

- сессияҳои имтиҳонӣ – 21 ҳафта;
- таҷрибаомӯзиҳо – на камтар аз 10 ҳафта;
  - таҷрибаомӯзии таълимӣ–2 ҳафта
  - таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ – 2 ҳафта
  - таҷрибаомӯзии пешадипломӣ – 6 ҳафта;

-аттестатсияи ниҳоӣ якҷоя бо давраи омодагӣ ва дифои кори тахассусии хатм – на камтар аз 6 ҳафта;

-таътилҳо (якҷоя бо 8 ҳафтаи рухсатии баъдаздипломӣ) – 48 ҳафта.

4.2. Ҳаҷми аксари сарбории таълимии донишҷӯ (меҳнатталабӣ) дар як ҳафта 45 соат муқаррар шудааст, ки он ҳама намудҳои машғулиятҳои аудиторӣ ва ғайриаудиторӣ (корҳои мустақилона)-ро дарбар мегирад.

4.3. Сарбории ҳафтаинаи аудитории донишҷӯ дар шакли таҳсили рӯзона 30 – 36 соатро ташкил медиҳад. Ҳамзамон, ба миқдори соатҳои зикргардида машѓулиятҳои факултативӣ дохил намешаванд.

4.4. Дар шакли таҳсили фосилавӣ ба донишҷӯ барои ба таълими аудиторӣ бо омӯзгор фаро гирифтан, дар як соли таҳсил дар ҳаҷми на камтар аз 6 кредит (144 соат) ҷудо карда мешавад.

4.5. Таътилҳо дар соли таҳсил на камтар аз 10 ҳафтаро ташкил медиҳанд, аз ҷумла таътили зимистона на кам аз 2 ҳафта.

5. ШАРОИТҲОИ АМАЛИГАРДОНИИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ

5.1. Таъминот ва дастгирии донишҷӯён

5.1.1. Донишгоҳ дорои заминаи моддӣ-техникие мебошад, ки ба талаботи қоидаҳо ва меъёрҳои амалкунандаи зиддисӯхтор ва гузаронидани ҳама гуна намудҳои омодагиҳои

фаннӣ, корҳои амалӣ ва илмӣ-тадқиқотӣ, ки аз ҳуҷҷати мазкур бар меоянд, мутобиқат мебошад.

5.1.2. Ҳар як донишҷӯ ҳангоми таҳсил ба китобхона (китобхонаи электронӣ) ва муҳити электронии иттилоотӣ-таҳсилотӣ дастрасии номаҳдуд доранд. Китобхонаи электронӣ ва муҳити электронии иттилоотӣ-таҳсилотӣ дастрасии донишҷӯро аз ҳар нуқтае, ки тавассути Интернет имконияти ба он пайвастшавӣ мавҷуд аст, таъмин карда метавонад. Муҳити электронии иттилоотӣ-таҳсилотии донишгоҳ имкониятҳои зеринро дорад: дастрасӣ ба нақшаҳои таълим, барномаҳои кории фанҳо ва таҷрибаомӯзиҳо, захираҳои электронии маводҳои таълимӣ, нашриёти низомҳои электронии китобхонаҳо, ки дар барномаҳои таълимии фан нишон дода шудаанд; қайди раванди таълим, натиҷаҳои санҷишҳои марҳилавӣ ва натиҷаҳои азхудкунии барномаи таҳсилотӣ; гузаронидани ҳама шаклҳои дарс, ҷараёни баҳодиҳӣ ба натиҷаҳои таълим, ки татбиқи онҳо бо назардошти истифодаи таълими электронӣ ва технолгияҳои таҳсилоти фосилавӣ сурат мегирад.

5.1.3. Дар тавозуни донишгоҳ 6 хобгоҳ, ҳам барои донишҷӯён ва ҳам барои омӯзгорон мавҷуданд. Хобгоҳҳо дорои ҳуҷраҳои бароҳат буда, ҳаммом, ҳоҷатхона ва ҳуҷраи хӯрокпазӣ дар ҳар як ошёна алоҳида ҷойгиранд. Инчунин дар хобгоҳҳо ошхона ва нуқтаҳои хӯрокхӯрии фаврӣ мавҷуданд. Сокинон бо мебели зарурӣ (кат, ҷевони либос, мизу курсӣ), инчунин ҷойхобҳо таъмин карда мешаванд. Дар хобгоҳҳо пайваста барои беҳтар кардани шароити зист мунтазам кор бурда мешавад.

5.2. Назорат ва натиҷаи ниҳоии азхудкунии донишҳо

5.2.1. Аз рӯи ҳамаи фанҳо ва таҷрибаомӯзиҳое, ки дар барномаи таҳсилотӣ дарҷ гардидаанд, баҳои ҷамъбастӣ гузошта мешавад. Эквиваленти баҳои ҷамъбастӣ ба ҷадвали зеирн мувофиқат менамояд:

Эквиваленти ҳуруфии баҳо	Эквиваленти рақамии баҳо	%-ҷавобҳои дуруст	Баҳои анъанавӣ
A	4,0	$95 \le A \le 100$	Аъло
A-	3,67	$90 \le A- < 95$	
B+	3,33	$85 \le B+ < 90$	Хуб
B	3,0	$80 \le B < 85$	
B-	2,67	$75 \le B- < 80$	
C+	2,33	$70 \le C+ < 75$	Қаноатбахш
C	2,0	$65 \le C < 70$	
C-	1,67	$60 \le C- < 65$	
D+	1,33	$55 \le D+ < 60$	
D	1,0	$50 \le D < 55$	
Fx	0	$45 \le Fx < 50$	Ғайриқаноатбахш
F	0	$0 \le F < 45$	

5.2.2. Баҳои ҷамъбастии донишҷӯ оид ба азхуд намудани барномаи таълимӣ аз рӯи ҳар як фан мувофиқи формулаи зерин ҳисоб карда мешавад.

Баҳои ҷамъбастӣ = $\left[\frac{(P_1+P_2)}{2}\right]$*0,5+ ИК*0,5

P_1 –натиҷаи назорати санҷиши фосилавии 1

P_2 – натиҷаи назорати санҷиши фосилавии 2

НҶ – Назорати ҷамъбастӣ

5.2.3. Раванди баҳодиҳии имтиҳонҳои ҷорӣ ва натиҷабарории ниҳоии азхудкунӣ аз рӯи ҳар як фан ва дигар намудҳои фаъолият (аудиторӣ ва ғайриаудиторӣ) аз ҷониби Шурои

таълимӣ-методии донишгоҳ дар асоси “Низомномаи низоми кредитии таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон” муайян карда мешавад.

5.3. Дар рафти амалӣ намудани барномаи таҳсилотӣ ДМТ ҳуқуқ дорад, ки:

-раванди таълимро дар шакли курсҳои назариявии муаллифӣ ва машғулиятҳои гуногуни гурӯҳию инфиродӣ, амалию семинарӣ аз рӯи барномаҳои таълимӣ, ки дар худи донишгоҳ бо назардошти хусусиятҳои минтақавӣ, миллию этникӣ, касбӣ ва ҳамчунин корҳои илмӣ-таҳқиқотии омӯзгорон, ки мазмуну мундариҷаи ихтисосро фаро мегиранд, амалӣ гардонад;

-умқи таълими фаслҳои ҷудогонаи фанҳоеро, ки дар бахши фанҳои заминавӣ ва тахассусӣ қарор доранд, дар мутобиқат бо сикли фанҳои омоданамоии касбӣ ва бо назардошти ба ҳисоб гирифтани хусусиятҳои инфиродии донишҷӯён муқаррар намояд;

-номгӯи тахассусҳоро аз рӯи ихтисосҳои донишгоҳ, номгӯи фанҳои тахассусӣ, ҳаҷм, мазмуну мундариҷаи онҳо, инчунин шаклҳои назоратро барои аз худ намудани онҳоро, илова ба муқаррароти барномаи таҳсилотии мазкур, муайян намояд;

-барномаи таҳсилотро аз рӯи ихтисоси 1 - 2 5 0 1 0 4 0 2 –Кори бонкӣ дар муҳлатҳои ихтисоршуда барои донишҷӯёне, ки маълумоти миёнаи касбӣ ва ё таҳсилоти олии касбӣ дар ихтисосҳои мувофиқ дошта, амалӣ гардонад.

Муҳлатҳои ихтисорӣ дар асоси донишҳои мавҷуда, малакаву қобилияти донишҷӯён, ки қаблан дар давоми таҳсил дар муассисаҳои дигар ҳосил кардаанд, муайян карда мешавад. Муҳлат ва давомнокии ҳадди ақали таҳсил аз се сол кам нест. Таҳсил дар муҳлатҳои ихтисорӣ инчунин барои шахсоне, ки дараҷаи таҳсилот ва қобилияти онҳо ба ихтисос муносиб ва асоснок мебошад, низ иҷозат дода мешавад.

5.4. Таъминоти кадрии раванди таълим

Таъминоти кадрии барномаи таҳсилотии мазкур аз ҷониби кафедраҳои соҳавии зерин таъмин карда мешавад:

- Кафедраи молия ва суғурта;
- Кафедраи иқтисодиёти ҷаҳонӣ;
- Кафедраи идоракунии молияи давлатӣ;
- Кафедраи андоз ва андозбандӣ;
- Кафедраи географияи иқтисодӣ ва сайёҳӣ;
- Кафедраи кибернетика ва иқтисоди рақамӣ;
- Кафедраи баҳисобгирии бухгалтерӣ;
- Кафедраи таҳлили иқтисодӣ ва аудит;
- Кафедраи омор;
- Кафедраи системаҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт;
- Кафедраи иқтисоди миллӣ ва бехатарии иқтисодӣ;
- Кафедраи идоракунии захираҳои инсонӣ;
- Кафедраи иқтисодиёти корхонаҳо ва соҳибкорӣ;
- Кафедраи иқтисод ва идораи комплекси агросаноатӣ (КАС);
- Кафедраи менеҷмент ва маркетинг;
- Кафедраи идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ.

Инчунин, барои татбиқи бахши фанҳои заминавӣ ва модули фанҳои умумикасбӣ кафедраҳои умумидонишгоҳӣ ҷалб карда мешаванд.

Тахассуси ҳайати роҳбарикунанда ва кормандони илмӣ-омӯзгорӣ ба тавсифномаи тахассусӣ, ки дар “Дастурамали вазифавии кормандони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ” зикр гардидааст, мувофиқат менамояд.

Маълумоти пурра оид ба ҳайати профессорону омӯзгорон, ки раванди таълимибарномаҳоитаҳсилотиро таъмин менамоянд, дар сомонаи расмии ДМТ ҷойгир шудааст (нигаред ба http://tnu.tj).

5.5.Таъминоти таълимю методии раванди таълим

Амалӣ намудани барномаи таҳсилоти омоданамоии мутахассисони соҳибдиплом бояд бо ҳуҷҷатҳои таълимию методӣ аз рӯи ҳамаи машғулиятҳои таълимӣ, дастрасии донишҷӯён

ба фонди китобхона ва махзани маълумотҳо, ки бо мазмун ва мундариҷаи худ ба номгӯи фанҳои барномаи таҳсилот мутобиқанд, мавҷудияти китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимӣ ва тавсияҳои методӣ аз рӯи ҳамаи фанҳо ва навъҳои машғулиятҳои таълимӣ, аз он ҷумла тамоми намудҳои корҳои лабораторию амалӣ дар доираи фанҳои таълимии ихтисос фароҳамомада таъмин бошад.

Мавҷудияти лабораторияҳо барои иҷрои корҳои лабортор-амалӣ ҳатмӣ мебошад.

5.6.Таъминоти моддию техникии раванди таълим

Донишгоҳ, ки амаликунандаи барномаи таҳсилотии омоданамоии мутахассисони соҳибкасб мебошад, дорои заминаи моддӣ-техникии ба меъёрҳои санитарию техникӣ ва гузаронидани тамоми намудҳои машғулиятҳои лабораторӣ, амалӣ ва корҳои илмӣ-тадқиқотии донишҷӯён, ки нақшаи таълимии ихтисос муқаррар кардааст, ҷавобгӯ мебошад.

5.7.Таъмини таълимию методии таҷрибаомӯзӣ

Барномаи таҳсилотӣ барои омодагӣ ба фаъолияти касбӣ, бахши таҷрибаомӯзиро, ки баҳри рушди салоҳиятҳои касбӣ равона шудааст, пешбинӣ намудааст. Бо ин мақсад баргузории се навъи таҷрибаомӯзӣ: таълимӣ, истеҳсолӣ ва пешаздипломӣ дар назар дошта шудааст. Миқдори ҳафтаҳои ҷудошуда ва вақти баргузории онҳо (семсетрҳо) дар ҷадвали зерин нишон дода шудааст:

Таҷрибаомӯзиҳо	№ семестр	Миқдори ҳафта
Таълимӣ		
Истеҳсолӣ		
Пешаздипломӣ		

Шаклҳои ҳисоботӣ оид ба ҳар як намуди таҷрибаомӯзиҳо аз ҷониби Маркази таҷрибаомӯзӣ ва рушди касбияти ДМТ ва кафедраҳои соҳавӣ муайян карда мешавад.

5.7.1. Таҷрибаомӯзии таълимӣ хусусияти шиносоикунанда дошта, вазифаи он ба донишҷӯён нишон додани фаъолияти муассисаҳои иқтисодии молиявию қарзии давлатию хусусӣ, муассисаҳои буҷетию ғайрибуҷетӣ ва фаъолияти кормандони ин муасисаҳо мебошад. Ин имконият медиҳад, ки донишҷӯён бевосита раванди ташкили меҳнат, махсусиятҳои касбӣ ва дигар лаҳзаҳои амалиро бубинанд.

5.7.2. Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ – раванди комплексие мебошад, ки дар он донишҷӯён намудҳои фаъолиятеро иҷро мекунанд, ки ихтисос муайян намудааст. Дар таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ҷиҳатҳои зерин муайян карда мешавад:

- самтгирӣ дар фазои касбият;

- тамоюли гуногунҷанбагии касбияти соҳаҳои фаъолияти иқтисодӣ, молиявӣ ва бонкдорӣ;

- ташаккулёбӣ дар муҳити табиии раванди фаъолияти касбии иқтисодию молиявӣ ва бонкӣ сурат мегирад, дар ҳоле ки барои иқтисодчӣ – бонкир предмети фикр восита ва методҳои фаъолияти касбии худи ӯ мебошад.

Таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ дар муассисаҳои зерсохторҳои Вазорати молия, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Бонки миллии Точикистон, бонкҳои тиҷоратӣ, ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ, қисматҳои молиявии тамоми ташкилотҳои буҷетиву ғайрибуҷетии кишвар ва берун аз он сурат мегиранд. Дар раванди таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ барои ҳар як муассиса (пойгоҳи таҷрибаомӯзӣ), донишгоҳ устодони кафедраҳои тахассусиро ҷудо менамояд. Устодон ба донишҷӯён оид ба рафти таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва омода намудани ҳуҷҷатҳо машварат медиҳанд.

5.7.3. Таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ – раванди комплексие мебошад, ки дар он донишҷӯён намудҳои фаъолиятеро иҷро мекунанд, ки ихтисос муайян намудааст. Дар таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ ҷиҳатҳои зерин муайян карда мешавад:

- самтгирӣ дар фазои касбият;
- тамоили гуногунҷанбагии касбияти бонкири оянда дар ҳамаи соҳаҳои фаъолияти иқтисодиву-молиявӣ;
- ташаккулёбӣ дар муҳити табиии раванди фаъолияти касбии иқтисодию молиявӣ инъикос меёбад, дар ҳоле ки барои иқтисодчӣ – бонкир предмети фикр восита ва методҳои фаъолияти касбии худи ӯ мебошад;
- омоданамоии рисолаи хатмкунӣ дар асоси маводҳои аз муассисаву ташкилотҳои дар онҷо таҷрибаомӯзӣ гузаронида.

Таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ дар муассисаҳои зерсохторҳои Вазорати молия, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Бонки миллии Точикистон, бонкҳои тиҷоратӣ, ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ, донишгоҳ, қисматҳои молиявии тамоми ташкилотҳои буҷетиву ғайрибуҷетии кишвар ва берун аз он сурат мегиранд. Дар раванди таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ барои ҳар як муассиса (пойгоҳи таҷрибаомӯзӣ), донишгоҳ устодони кафедраҳои тахассусиро, ки роҳбарони рисолаҳои хатмкунӣ мебошанд, ҷудо менамояд. Устодон ба донишҷӯён оид ба рафти таҷрибаомӯзии пешаздипломӣ ва омода намудани ҳуҷҷатҳо машварат медиҳанд.

6. МУНДАРИҶАИ МАҶМӮИ ҲУҶҶАТҲОИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ АЗ РӮИ ИХТИСОСИ 1-25010403 – АНДОЗ ВА АНДОЗБАНДӢ

6.1.Нақшаи таълимӣ аз рӯи ихтисос (НТИ)

Нақшаи таълимӣ қисмати маҷмӯи ҳуҷҷатҳои барномаи таҳсилотӣ ба ҳисоб рафта, рӯйхати фанҳо, ҳаҷми буҷаи вақт, тартиби паиҳамоӣ ва давраҳои алоҳидаи омодагии фанҳои таълимӣ, таҷрибаомӯзиҳо, машғулиятҳои факултативӣ, модулҳои таълимӣ ва дигар навъҳои фаъолияти амалии таълимиро муқаррар менамояд. Нақшаи таълимӣ аз рӯи ихтисосҳои амалкунандаи ДМТ қисматҳои зеринро дар бар мегирад:

-номгӯй ва рамзи ихтисос, тахассус, муҳлат ва шаклҳои таълим;
- тақвими раванди таълим (дар ҳафтаҳо);
- маҷмӯи буҷаи вақт (дар ҳафтаҳо);
-нақшаи раванди таълим бо нишон додани номгӯйи бахшҳо ва фанҳои ҳатмӣ, миқдори кредитҳо (аудиторӣ ва ғайриаудиторӣ), нимсолаҳо, таҷрибаомӯзиҳо ва аттестатсияи давлатӣ;
-феҳристи фанҳои интихобӣ.

Нақшаи таълимӣ аз рӯи ихтисос аз тарафи ДМТ дар мутобиқат бо ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва талаботе, ки дар бандҳои 2 ва 4-и ҳуҷҷати мазкур дарҷ гардидааст, таҳия шудааст.

6.2.Нақшаи таълимии корӣ (НТК)

НТК бо назардошти тахассуси интихобшуда ва талаботи қисматҳои ДМТ ва давлатӣ таҳия шудааст. Нақшаи кории таълим сохтори курси махсус ва буҷаи вақт, ки барои омӯзиши он зарур аст, муайян менамояд; НТК маҷмӯи фанҳои таълимӣ ва ҳаҷми онҳоро дар соатҳо дар бар мегирад. Ҷадвали раванди таълим, пайдарҳамии омӯзиши фанҳоро аз рӯи курсҳо ва семестрҳо, навъҳои машғулиятҳои таълимии таҷрибавии гуногун, шаклҳои фосилавӣ ва навъҳои аттестатсияи ниҳоии давлатиро муайян мекунад. НТК дар асоси нақшаи намунавии таълимӣ, бо мувофиқаи Шӯрои олимони факултет омода ва аз тарафи раёсати таълим (шуъбаи таълим), тасдиқ карда мешавад.

6.3.Барномаҳо аз рӯи навъҳои таҷрибаомӯзӣ

Барномаҳо аз рӯи навъҳои таҷрибаомӯзӣ (таълимӣ, истеҳсолӣ, пешаздипломӣ) дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ бо назардошти талаботи ҳадди ақали мундариҷа ва сатҳи омодагии хатмкунандагон аз рӯи ихтисоси “Андоз ва андозбандӣ” ҷиҳати ба даст овардани салоҳиятҳои касбӣ, таҷрибаи амалӣ ва омодагӣ ба фаъолияти касбии хатмкунанда таҳия карда шудаанд.

Барномаҳо аз рӯи навъҳои таҷрибаомӯзӣ қисматҳои зеринро дар бар гирад:

-принсипҳои асосии ташкил намудани таҷрибаомӯзиҳо;

-мақсад ва вазифаҳои таҷрибаомӯзӣ;

-мундариҷа, шаклҳо, макон ва вақти гузаронидан таҷрибаомӯзиҳо;

-натиҷаи ташаккулёбии салоҳиятнокии донишҷӯён баъд аз гузаштан аз таҷрибаомӯзиҳо;

- сохтор ва мундариҷаи таҷрибаомӯзиҳо;

-басти вазифаҳо, ки донишҷӯён бояд ба таври ҳатмӣ дар рафти таҷрибаомӯзиҳо иҷро намоянд;

-ҳуҷҷатҳои ҳисоботӣ аз натиҷаи гузаштани таҷрибаомӯзиҳо;

-тарзи баҳогузории донишҷӯён аз натиҷаи гузаштани таҷрибаомӯзиҳо;

- таъминоти таълимӣ-методӣ ва иттилоотии таҷрибаомӯзиҳо

Барномаҳои таҷрибаомӯзӣ аз тарафи кафедраи тахассусӣ бо ҷалби шуъбаи таҷрибаомӯзӣ ва заминае, ки дар он таҷрибаомӯзӣ гузаронида мешавад, омода карда мешаванд. Ҳуҷҷати мазкур аз тарафи раёсати таълим (шуъбаи таълим) тасдиқ карда мешавад.

6.4.Барномаи таълимии фан

Барномаи таълимии фан-ин қисмати барномаи таҳсилотӣ мебошад, ки мақсад ва вазифаҳои курс (фанҳоро) бо тавсифи мавзӯъҳо ва иттилооти иловагӣ, ки дар асоси он барномаи кории фан (силлабус) таҳия карда мешавад, дар бар мегирад. Барномаи таълимии фан аз тавсифи фан, шарҳи мухтасари мавзӯъҳо ва маводи таълим, супоришҳо барои кори мустақилона, мисолҳои тестӣ, меъёрҳои баҳодиҳии дониш ва рӯйхати адабиётҳо иборат мебошад.

Ҳуҷҷати мазкурро кафедраи тахассусӣ таҳия намуда, Шӯрои илмӣ-методии факултет маъқул шуморида, Шӯрои илмӣ-методии ДМТ тасдиқ менамояд.

6.5. Силлабус/Барномаи корӣ барои донишҷӯ

Силлабус - ин барномаи корӣ барои донишҷӯӣ бо тавсифи мухтасари курс, мақсад ва натиҷаҳои таълими донишҷӯй, ҳамчунин раванд ва тарзи баҳодиҳии фаъолияти донишҷӯён мебошад. Силлабус тавсифи фанни омӯхташаванда, мақсад ва вазифаҳои фан, номгӯи мавзӯъҳо ва муҳлати омӯзиши онҳо, супориш барои иҷрои корҳои мустақилона, тартиби қабули супоришҳои тестӣ ва назоратӣ, корҳои лабораторӣ, вақти машваратҳо ва ҷадвали санҷиши дониши донишҷӯён, талаботи омӯзгор, меърҳои баҳодиҳӣ ва рӯйхати адабиётҳоро дар бар мегирад.

Силлабус аз ҷониби ҳар як омӯзгор таҳия, дар кафедра баррасӣ, аз тарафи Шӯрои илмӣ-методии факултет маъқул шуморида шуда, Раёсати таълим (шуъбаи таълим) онро тасдиқ менамояд.

6.6. Шарҳи мухтасари барномаҳои таълимии фанҳои ҳатмӣ ва интихобӣ

Шарҳи мухтасари барномаҳои таълимии фанҳои ҳатмӣ ва интихобӣ-ин қисмати ҷудонашавандаи барномаи таҳсилотӣ (замима), мебошад, ки иттилооти мухтасарро дар бораи фанни таълимдодашаванда ва мундариҷаи он инъикос менамояд. Ҳуҷҷати мазкур бояд бандҳои зеринро дар бар гирад:

-номгӯи фан;

- тавсифи мухтасари фан;

- навъҳои машғулиятҳо;

- забони таҳсил;
- натиҷаҳои интизории таълим;
- номгӯи қисматҳои фан;
- воситаҳои истифодашавандаи таълим;
- шаклҳои ҷорӣ ва ҷамъбастии назорат.

Шарҳи мухтасари барномаҳои таълимии фанҳои ҳатмӣ ва интихобӣ аз рӯи ихтисоси "Андоз ва андозбандӣ" аз тарафи факултети молиявию иқтисодӣ бо ҷалби кафедраҳои тахассусӣ ва умумидонишгоҳӣ таҳия карда мешавад. Ҳуҷҷати мазкур дар алоҳидагӣ бе барномаи таҳсилотӣ тасдиқ карда намешавад.

7. АТТЕСТАТСИЯИ ХАТМАЗ РӮИ ИХТИСОС

7.1. Мафҳумҳои асосии аттестатсияи хатм

Аттестатсияи хатми мутахассиси соҳаи андоз ва андозбандӣ супоридани имтиҳони давлатӣ аз фанҳои тахассусӣ ва ҳимояи рисолаи хатми бакалаврро дар бар мегирад.

Аттестатсияи хатм барои муайян намудани сатҳи омодагии назариявӣ ва амалии мутахассиси соҳаи андоз ва андозбандӣ ба иҷрои вазифаҳои касбӣ, ки барномаи таҳсилотии мазкур муқаррар намудааст ва барои идомаи таҳсил дар зинаи магистратура мутобиқи банди 1.7-и ҳуҷҷати мазкур гузаронида мешавад.

Имтиҳони давлатӣ аз фанҳои тахассусӣ як ҷузъи аттестатсияи хатми донишҷӯ ба шумор рафта, бояд ба талаботи мазмун ва мундариҷаи барномаи таҳсилотие, ки донишҷӯ онро аз худ кардааст, мутобиқ бошад.

7.1.1.Кори тахассусии хатм

Рисолаи тахассусии хатм бояд дар шакли чопии компютерӣ пешниҳод карда шавад. Талабот ба ҳаҷм, мазмун ва сохтори рисолаи хатми тахассусиро донишгоҳ дар асоси "Низомнома дар бораи рисолаҳои тахассусии хатм", ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ намудааст, муайян менамояд.

Вақти барои омода намудан ва ба ҳимоя пешниҳод намудани рисолаи тахассусии хатм на камтар аз шаш ҳафтаро ташкил медиҳад.

7.1.2.Имтиҳони давлатӣ аз фанҳои тахассусӣ

Тартиби гузаронидан ва барномаи имтиҳони давлатиро аз рӯи ихтисоси "Андоз ва андозбандӣ", дар асоси тавсияҳои методӣ ва барномаҳои намунавӣ – Низомномаи аттестатсияи хатм, ки Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ кардааст, аз ҷониби Донишгоҳ муайян карда мешавад.

7.2. Ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ (диплом)

7.2.1. Хатмкунандае, ки барномаи таҳсилотии олии касбиро аз худ кардааст, ба ӯ ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ (диплом) дараҷаи бакалавр аз рӯи ихтисоси "Андоз ва андозбандӣ", дода мешавад.

7.2.2.Сохтори замимаи диплом

Дар замимаи дипломи намунаи давлатӣ дараҷаи академӣ, ихтисос, номгӯи фанҳо ва натиҷаи кредитҳои дар давоми семестрҳо азхудшуда; GPA аз рӯи натиҷаҳои семестр ва дар умум, натиҷаи корҳои курсӣ, таҷрибаомӯзиҳо, натиҷаи аттестатсияи давлатӣ ва натиҷаи ҳимояи кори хатми тахассусӣ, натиҷаҳои таълим; рақам ва серияи дипломи намунаи давлатӣ нишон дода мешавад.

Замима бе диплом асос надорад.

8. НИЗОМИ ДОХИЛИИ ТАЪМИИ СИФАТИ БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ

8.1. Мафҳумҳои асосии кафолати сифат

Сифати таҳсилот – тавсифи комплексии фаъолияти таълимӣ ва омода намудани донишҷӯён, ки дараҷаи мутобиқати онҳоро бо стандарти давлатии таҳсилот ва талаботи

асосии ҷонибҳои манфиатдор ва ҳамчунин сатҳи дастовардҳои мақсадҳои ба нақша гирифта ва натиҷаҳои барномаҳои таҳсилотӣ ифода менамояд.

Таъмини сифат – раванди ташаккули шароитҳои муайян ва ҷудо намудани захираҳои зарурие мебошад, ки мутобиқати мазмуну мундариҷаи барномаи таҳсилотӣ, имкониятҳои таҳсилотро ва воситаҳое, ки мақсади барнома нисбат ба дараҷаи сифат муайян кардааст, маҳсуб меёбад.

Низоми дохилии таъмини сифат дар донишгоҳ – ин маҷмуи сохторҳои ташкилии донишгоҳ, ҳуҷҷатгузории дохилӣ, нишондодҳо, равандҳо, захираҳо, ки барои ҳамеша баланд бардоштани сифати барномаҳои таҳсилотӣ ва рушди фарҳанги канданашаванда такмилёбӣ мебошад.

8.2.Принсипҳои кафолати сифат

Принсипҳои кафолати сифат дар ДМТ:

- ДМТ барои таъмини сифати таҳсилот ва кафолати он масъули асосӣ мебошад;

-кафолати сифат ба талаботи низомҳои гуногуншакли таҳсилоти олӣ, донишгоҳ ва донишҷӯён ҷавобгӯ мебошад;

-кафолати сифат талаботи донишҷӯён, ҷомеа ва дигар ҷонибҳои манфиатдорро ба эътибор мегирад;

-барномаҳои таҳсилотро тавассути сохторҳои дахлдори донишгоҳ мунтазам таҳлил ва таҷдид менамояд;

-худҳисобтдиҳии даврӣ аз рӯи натиҷаҳои омоданамоии донишҷӯён тибқи барномаҳои таҳсилотӣ;

-мунтазам дар байни донишҷӯён, хатмкунандагон ва корфармоён гузаронидани пурсишҳо (анкетаронӣ);

-бо мақсади таҳлил намудани сифати барномаҳои таҳсилотӣ даъват намудани ташхисгарони беруна;

- дастрасии натиҷаҳои баҳодиҳӣ ба сифати барномаҳобарои ҷомеа боз аст.

8.3.Стандартҳои дохилии таъмини сифат

Низоми дохилии таъмини сифат дар заминаи “Стандартҳо ва роҳнамо барои таъмини сифати таҳсилоти олӣ дар фазои аврупоии таҳсилоти олӣ (ESG)” таҳия гардида, аз ҷанбаҳои зерин иборат аст:

-сиёсати дохилии таъмини сифат;

-таҷдид ва такмили барномаҳо;

-таълими ба донишҷӯ нигаронидашуда;

-стандартҳои қабули донишҷӯён, назорати давомот ва пешрафт, эътироф гардидан ва шаҳодатномадиҳӣ;

-стандартҳое, ки равандҳои адолатноку шаффофро зимни ба кор гирифтан, рушди касбӣ ва аз кор озод намудани кормандонро ба инобат мегиранд;

-стандартҳои захираҳои таълимии низомҳои дастгирикунандаи таълимгирандагон (маблағгузории кофӣ барои таълим ва фаъолияти омӯзгорӣ; пешниҳоди захираҳои таълимии босифат ва дастрас, роҳҳои дастгирии донишҷӯён);

-стандартҳои идоракунии иттилоот (донишгоҳҳо бояд ҷамъоварӣ, таҳлил ва истифодаи иттилооти мувофиқро бо мақсади идоракунии самараноки барномаҳои таҳсилотӣ ва дигар самтҳои фаъолиятро таъмин намоянд);

-стандартҳои иттилоонии ҷамоатчигӣ: донишгоҳҳо бояд дар хусусияти фаъолияти худ иттилоот нашр намоянд, ки он шаффоф, аниқ, холисона, мубрам ва фаҳмову дастрас бошанд;

-мунтазам баргузор намудани мониторинг ва баҳодиҳии даврии барномаҳо;

-таъмини мунтазами берунаи сифат.

9. ҚОЙДАҲОИ ҚАБУЛ БА БАРНОМАИ ТАҲСИЛОТӢ

9.1. Дар ҷойҳои ҷудошудаи ихтисоси дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон метавонанд, ҳам шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳам шаҳрвандони дигар кишварҳо

довталаб бошанд. Миқдори ҷой барои қабул ба курси 1-ум аз рӯи ихтисоси 1-25010403–андоз ва андозбандиро Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи замимаи Иҷозатнома оид ба ҳуқуқи пешбурди фаъолияти таълимӣ муайян мекунад.

9.2. Дар асоси озмун аз рӯи натиҷаи супоридани имтиҳонҳои дохилшавӣ тариқи Маркази миллии тестӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - ММТ). ба курси 1-ум шахсоне қабул карда мешаванд, ки соҳиби таҳсилоти миенаи (пурраи) умумӣ мебошанд. Ҳамчун идомаи таҳсил ба курси дуюм шахсоне, ки дорои таҳсилоти миенаи касбӣ ё таҳсилоти олии касбӣ ҳастанд, дар асоси озмун аз рӯи натиҷаи супоридани имтиҳонҳои қабул (мусоҳиба) дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул карда мешаванд.

9.3. Қабул дар шуъбаи рӯзона танҳо ба шахсони синнашон то 35 сола ва шуъбаи таҳсилоти фосилавӣ бошад - бе маҳдудияти синну сол ба роҳ монда мешавад.

9.4. Бо нақшаи қабул ва номгӯи ҳуҷҷатҳо барои қабул дар сомонаҳои расмии ММТ ва ДМТ шинос шудан мумкин аст. (нигаред ба https://ntc.tj ва https://tnu.tj).

10. ИДОРАКУНИИ ТАҒЙИРОТ

Дар ҳолати ворид намудани тағйирот ва ё таҷдид шудани барномаҳо кафедраи тахассусӣ бояд дар ин хусус маълумотҳои заруриро ба муҳокимаи Шӯрои олимони донишгоҳ барои баррасӣ ва тасдиқ кардан манзур намояд.

Замимаҳо

Шарҳи мухтасари барномаҳои таълимӣ аз рӯи фанҳои ҳатмӣ
1. БАХШИ ФАНҲОИ ЗАМИНАВӢ
1.1. МОДУЛИ ИҶТИМОӢ-ГУМАНИТАРӢ

1.1.1. Фалсафа

Тавсифи мухтасари фан	**Фалсафа** - илми ҷомеашиносӣ буда, мавзӯи фалсафа шинохти ҳақиқати ҳастӣ ва объекти он тамоми ҳастӣ: табиат, ҷамъият, инсон ва қобилияти маърифатии вай аст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир ба ҷустуҷӯ, таҳлили интиқодӣ ва коркарди иттилоот, истифодаи муназзам дар ҳалли вазифаҳои гузошташуда мебошад; - қодир аст гуногунии фарҳангии ҷомеаро дар заминаи иҷтимоӣ-таърихӣ, ахлоқӣ ва фалсафӣ дарк кунад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад*** - зарурати омӯзиши фалсафа, мафҳумҳои асосӣ, вазифаҳои фалсафа, марҳилаҳои таърихии инкишофи фан, фарқи фалсафаро аз дигар илмҳои ҷомеашиносӣ, алоқамандии фалсафаро бо илмҳои иҷтимоӣ-инсоншиносӣ, табиӣ-риёзӣ ва техникӣ дарк карда, тасаввуроти хешро нисбати афкори гуногуни намояндагони макотиби фалсафӣ, ки марбут ба масоили ҳастишиносӣ ва маърифат кардани ҳодисоти олам; - тамаддунҳо ва ба ҷаҳонисозии арзишҳои фарҳангӣ, эҳёи суннатҳои ахлоқӣ, тарбиявӣ; - таърихи ташаккули миллати тоҷик;

	- нақши донишҳои фалсафиро дар ҷомеа муайян намуда, арзиши афкори фалсафиро дар шароити ҷомеаи техногенӣ ва иртиботӣ танҳо ба манфиати ҷоме; - усулҳои асосии илмӣ ва методҳои фалсафиро омӯхта, ҷиҳати пажӯҳиши корҳои илмӣ-тадқиқотии худ. ***Тавонад*** - оид ба ғояи афкори фалсафӣ андешаи дуруст пайдо карданро; - фаҳмидан ва шарҳ додани мафҳум ва категорияҳои фалсафиро; - фарқ кардани ақидаҳои намояндагони мактабҳои фалсафиро оид ба масоили ҳастишиносӣ ва маърифатпазирӣ; - хусусиятгириҳои афкори фалсафиро вобаста ба марҳилаҳои инкишофи фалсафа; - истифодаи методҳои фалсафиро ҷиҳати ҳал ва баррасии масъалаҳои ҳаётии мавриди баҳс қароргиранда; - таъриф додани мафҳумҳои калидии фалсафаро; - дарк намудани масоили мубрами муосир ва роҳҳои ҳалли онҳоро. ***Аз худ намояд*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- таърихи фалсафа - онтология - гнесоология - фалсафаи инкишоф - фалсафаи иҷтимоӣ -антропологияи фалсафӣ -фалсафаи илм
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ, комютерӣ)

1.1.2. Таърихи муосири Тоҷикистон

Тавсифи мухтасари фан	**Таърихи муосири Тоҷикистон-** ҳадафи омӯзиши фан ба донишҷӯён додани донишҳои зарурӣ дар бораи таърихи давлатдории муосири Тоҷикистон
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир ба ҷустуҷӯ, таҳлили интиқодӣ ва коркарди иттилоот, истифодаи муназзам дар ҳалли вазифаҳои гузошташуда мебошад; - қодир аст гуногунии фарҳангии ҷомеаро дар заминаи иҷтимоӣ-таърихӣ, ахлоқӣ ва фалсафӣ дарк кунад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад*** - зарурати омӯзиши таърихи муосири Тоҷикистон, мафҳумҳои асосӣ, вазифаҳои таърих, марҳилаҳои таърихии инкишофи

	Тоҷикистон, алоқамандии таърихи муосири Тоҷикистонро бо илмҳои иҷтимоӣ-инсоншиносӣ, табиӣ-риёзӣ ва техникӣ дарк карда, тасаввуроти хешро нисбати ташаккули давлатдории муосири Тоҷикистон; - нақши донишҳои таърихиро дар ҷомеа муайян намуда, инкишофи таърихии халқи тоҷикро пурра дарк намуда, санадҳои асосии таърихии рушди Тоҷикистон; - усулҳои асосии илмӣ ва методҳои таърихиро омӯхта, ҷиҳати пажӯҳиши корҳои илмӣ-тадқиқотии худ. ***Тавонад*** - оид ба инкишофи таърихи муосири Тоҷикистон андешаи дуруст пайдо карданро; - фаҳмидан ва шарҳ додани мафҳум ва категорияҳои таърихиро; - хусусиятгириҳои афкори таърихиро вобаста ба марҳилаҳои инкишофи таърихи муосири Тоҷикистон; - дарк намудани масоили мубрами муосир ва роҳҳои ҳалли онҳоро. ***Аз худ намояд*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- Ҷомеаи Тоҷикистон дар раванди таърихии муосир; - Ташаккули илм, маориф, фарҳанг дар раванди таърихи муосири Тоҷикистон; - Ташаккули соҳаҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва ҳуқуқию сиёсӣ дар раванди таърихи муосири Тоҷикистон;
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ, комютерӣ)

1.1.3. Фарҳаншиносӣ ва диншиносӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Фарҳангшиносӣ ва диншиносӣ** **Фарҳангшиносӣ** -илмест, ки комёбиҳои фарҳангии давраҳои гуногуни ҷомеаи инсониро фаро мегирад. Омӯзиши илми фарҳангшиносӣ ба аҳли башар имконият медиҳад, ки аз дастовардҳои бузурги фарҳангу тамаддуни гузаштаю имрӯзаи бархурдор шаванд ва ба пешрафти он мусоидат намоянд. **Диншиносӣ**- илмест, ки масоиле аз қабили сабабҳои пайдоишавӣ, барқароршавӣ ва инкишофи динҳоро дар матини таъсири байниҳамдигарии онҳо бо дигар ҷараёнҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ – сиёсӣ мавриди таҳлил қарор медиҳад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ

Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зим-ни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир ба ҷустуҷӯ, таҳлили интиқодӣ ва коркарди иттилоот, истифодаи муназзам дар ҳалли вазифаҳои гузошташуда мебошад; - қодир аст гуногунии фарҳангии ҷомеаро дар заминаи иҷтимоӣ-таърихӣ, ахлоқӣ, фарҳангӣ ва динӣ дарк кунад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад*** - зарурияти омӯзиши фарҳанг ва дин, мафҳумҳои асосӣ, вазифаҳои фараҳангшиносӣ ва диншиносӣ, марҳилаҳои таърихии инкишофи фан, тафовути фарҳангшиносӣ ва диншиносӣ аз дигар илмҳои ҷомеашиносӣ, алоқамандии фарҳангшиносӣ ва диншиносӣ бо илмҳои иҷтимоӣ-инсоншиносӣ, табиӣ-риёзӣ ва техникӣ -ҷаҳонишавӣ ва арзишҳои фарҳангӣ, эҳёи суннатҳои ахлоқӣ, тарбиявӣ; - нақши дин ва донишҳои динӣ дар ҷомеа. -муайян намудани, арзишҳои фарҳангӣ ва динӣ дар шароити ҷаҳоншумулӣ. - корбурди усулҳои асоси илмӣ дар омузиши фани диншиносӣ ва фарҳангшиносӣ ***Тавонад*** - оид ба ғояи афкори фарҳангӣ ва динӣ андешаи дуруст пайдо карданро; - фаҳмидан ва шарҳ додани масоилҳои асоси фарҳанг ва дин; - Таҳлили муқоисавӣ мосилҳои фарҳангӣ ва динӣ аз назари мутафаккирони мактабҳои гуногуни фалсафаӣ - Марҳилаҳои асоси ташаккулёби фарҳангшиносӣ ва диншиносӣ ҳамчун илм. - Шарҳ ва тавзеҳи масоилҳои мубрами фарҳангшиносӣ ва диншиносӣ - дарк намудани масоили мубрами муосир ва роҳҳои ҳалли онҳоро. ***Малака ҳосил намояд*** - оид ба таҳлилнамоӣ; - оид ба таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавӣ; - оид ба ҳамкорӣ кардан бо ҳамкасбон.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Назарияи фарҳанг. Таърихи фарҳанг. Фалсафаи фарҳанг. Фалсафаи дин. Сотсиология ва дин. Равоншиносии динӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.1.4. Сотсиология

Тавсифи мухтасари фан	**Сотсиология** - ҳадафи омӯзиши фан ин ташаккул додани тасаввуроти умумии донишҷӯён оид ба ҷомеа, равишҳои асосии назариявии омӯзиши он ва таҳқиқӣ мушкилоти сотсиологии муосир, таъсири ҳодисаю равандҳои ҷамъиятӣ ба соҳаи иқтисодиёт, ҳуқуқ ва идоракунӣ.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир ба ҷустуҷӯ, таҳлили интиқодӣ ва коркарди иттилоот, истифодаи муназзам дар ҳалли вазифаҳои гузошташуда мебошад; - қодир аст гуногунии ҷомеаро дар заминаи иҷтимоӣ-таърихӣ, ахлоқӣ ва фалсафӣ дарк кунад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - заруриати омӯзиши сотсиология, мафҳумҳои асосӣ, вазифаҳои сотсиология, марҳилаҳои таърихии инкишофи фан, фарқи сотсиологияро аз дигар илмҳои ҷомеашиносӣ, алоқамандии сотсиологияро бо илмҳои иҷтимоӣ-инсоншиносӣ, табиӣ-риёзӣ ва техникӣ дарк карда, тасаввуроти хешро нисбати афкори гуногуни намояндагони макотиби сотсиологӣ, ки марбут ба масоили ҳастишиносӣ ва маърифат кардани ҳодисоти олам; мавзӯи ҷомеашиносӣ; - дониши муосири сотсиологӣ дар фаҳмиши объект ва предмети ҷомеашиносӣ; - Шахсият ҳамчун субъект ва маҳсули муносибатҳои иҷтимоӣ; - Ҷамъиятҳои иҷтимоӣ ҳамчун шаклҳои ташкили иҷтимоии шахсони алоҳида; ***Тавонад:*** - оид ба ғояи афкори сотсиологӣ андешаи дуруст пайдо карданро; - фаҳмидан ва шарҳ додани мафҳум ва категорияҳои сотсиологиро; - фарқ кардани ақидаҳои намояндагони мактабҳои сотсиологиро оид ба масоили ҷомеашиносӣ; - хусусиятгириҳои афкори сотсиологиро вобаста ба марҳилаҳои инкишофи ҷомеашиносӣ; - истифодаи методҳои ҷомеашиносиро ҷиҳати ҳал ва баррасии масъалаҳои ҳаётии мавриди баҳс қароргиранда; - таъриф додани мафҳумҳои калидии сотсиологиро; - дарк намудани масоили мубрами муосир ва роҳҳои ҳалли онҳоро. ***Аз худ намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- ҷараёнҳои ҷамъиятӣ; - ҳаракати иҷтимоӣ ва табақабандии иҷтимоӣ; - дигаргунии иҷтимоӣ; - ташкил ва идоракунии иҷтимоӣ ва ҳудудӣ; - сотсиологияи иқтисодӣ ҳамчун як бахши донишҳои сотсиологӣ; - рафтор, шуур ва маданият.

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.1.5. Сиёсатшиносӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Сиёсатшиносӣ-** яке аз илмҳои ҷомеашиносӣ буда, мақсади омӯзиши фан ташаккули шаҳрвандии фаъол, фароҳам овардани заминаи робитаи фаъолияти молиявию иқтисодӣ бо сиёсат, иқтисодиёт, ҳуқуқ мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯзимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир ба ҷустуҷӯ, таҳлили интиқодӣ ва коркарди иттилоот, истифодаи муназзам дар ҳалли вазифаҳои гузошташуда мебошад; - қодир аст гуногунии фарҳангии ҷомеаро дар заминаи иҷтимоӣ-таърихӣ, ахлоқӣ ва фалсафӣ дарк кунад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: **Донад:** - дастгоҳи консептуалӣ ва категорияи илми сиёсатшиносӣ; - сохтор ва функсия сиёсатшиносӣ; - идеологияҳои асосии сиёсии замони муосир; - сохтори низоми сиёсии ҷомеа; - типологияи режимҳои сиёсӣ; - пешвоёни сиёсӣ, элитаи сиёсӣ; - хусусиятхои маъракаи интихоботӣ ва технологияҳо; - назарияҳо, консепсияҳо ва моделҳои асосии сиёсатшиносӣ; намудҳо, шаклҳо, элементҳо (сохтор) ва вазифахои давлат, инчунин дурнамои рушди давлат; - таҷрибаи таърихии сиёсӣ, мафҳумҳои муосири фарҳанги сиёсӣ. **Тавонад:** - таҳлили хусусиятҳои системаҳои сиёсии муосир; - ҳаматарафа ҷараёнҳои сиёсию ҳуқуқиро дар ҳамкории онҳо ба назар гирифтан; - тахлили равандҳои сиёсӣ; - ба самараи сиёсӣ баҳо додан; - идоракунӣ; ташаккули шуури сиёсӣ ва рафтори сиёсӣ; - малакаи муносибати ҳамаҷониба ба таҳлили мушкилоти сиёсии ҷомеа; - малакаи таҳлили равандҳо ва падидаҳои дар соҳаи сиёсӣ ба амаломада ҷомеа; - тахлили муносибати байни сиёсат, иктисодиёт ва ҳуқуқ. **Аз худ намояд:** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро;

	- малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб /мавзӯъҳои фан	- таърихи сиёсатшиносӣ; - режимҳои сиёсӣ; - падидаҳои алоҳидаи сиёсатшиносӣ; - таносуби ҳуқуқ ва сиёсат; - таъсири равандҳои сиёсӣ ба ҳуқуқшиносӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.1.6. Ҳуқуқ аз рӯи ихтисос

Тавсифи мухтасари фан	**Ҳуқуқ аз рӯи ихтисос-** мақоми фанни зарури буда, дар ташаккулёбии донишҷӯ ҳамчун мутахассиси баландихтисос мавқеи яке аз фанҳои асосӣ (базавӣ)-ро ишғол намудааст. ҳангоми тадриси он маълумот дар бораи мафҳум ва моҳияти ҳуқуқ ҳамчун соҳаи мустақили ҳуқуқ, муносибатҳои ҳуқуқ ва ғ. пешкаш карда мешавад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир аст, ки асосҳои қонунгузории танзими фаъолияти субъектони хоҷагидориро дар рафти фаъолияти касбӣ истифода намояд; - малакаи кору таҳлил ва арзёбии иттилоот бо истифода аз технологияҳои иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ ҳанкгоми қабули қарорҳои характери ҳуқуқӣ дошта бошад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуну мафҳумҳои падидаҳои алоҳидаи соҳаи муносибатҳои ҳуқукро аз худ намояд: - хусусиятҳои хоси падидаҳои алоҳидаи ҳуқукро омӯзад; - татбиқи амалии муносибатҳои алоҳидаро анҷом дода тавонад; - ҷиҳатҳои амалии басташавии падидаҳои алоҳидаи ҳуқуқро аз худ намояд; - танзими ҳуқуқии гузариш ба муносибатҳои иқтисоди бозоргонӣ дар муносибатҳои ҳуқукро аз худ карда бошад; - дар бораи гуногунии қонунгузории ҳуқуқи давлатҳо маълумоти кофӣ дошта бошад. ***Тавонад:*** - мазмуну мафҳумҳои асосии падидаҳои ҳуқукро шарҳ дода тавонад: - хусусиятҳои ҳар як муносибатҳои ҳуқукро муайян карда тавонад; - унсурҳои таркибии муносибатҳои ҳуқукро аз худ кунад;

	- оқибати риоя накардани муносибатҳои ҳуқуро аз худ намояд ***Аз худ намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/ мавзӯъҳои фан	Маълумоти умумӣ дар бораи ҳуқуқ Ҳуқуқ иқтисодиёт бозор Соҳибкор ва ҳуқуқи соҳибкорӣ Мафҳум ва намудҳои сарчашмаҳои ҳуқуқи соҳибкорӣ Асосҳои амволии фаъолияти соҳибкорӣ Асосҳои амволии фаъолияти соҳибкорӣ Асосҳои ташкилӣ- ҳуқуқии фаъолияти соҳибкорӣ Қабули санҷиши фосилавии 1-ум (рейтинги 1-ум) Асосҳои ҳуқуқии муфлисшавӣ Мафҳум, мазмуну мӯҳтаво ва таъмини ҳуқуқии менеҷмент Шартномаҳо дар бахши фаъолияти соҳибкорӣ Намуди шартномаҳо дар бахши фаъолияти соҳибкорӣ Шартномаи меҳнатӣ Тартиботи меҳнатӣ. Интизоми мехнат Намудҳом рухсатӣ Ҳифзи ҳуқуқҳои соҳибкорон Мафҳум ва аломатҳои муфлисшавӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.2. МОДУЛИ ФАНҲОИ ЗАБОНӢ

1.2.1. Забони тоҷикӣ аз рӯи ихтисос

Тавсифи мухтасари фан	**Забони тоҷикӣ аз рӯи ихтисос** - ҳадафу мақсади барномаи таълимии забони тоҷикӣ баланд бардоштан ва такмил додани сатҳи саводи хаттиву шифоҳии донишҷӯён, рушд додани маҳорати сухандонӣ, инкишоф додани захираи таркиби луғавии онҳо бо роҳи луғатдонӣ ва истилоҳоти тахассусӣ, аз худ намудани ҳуҷҷатнигорӣ ва ғайраҳо мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ (амалӣ), кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- Риояи меъёри забони адабии тоҷик. - Риояи имлои забони адабии тоҷик дар нутқи хаттӣ. - Инкишоф додани нутқи шифоҳӣ дар заминаи риояи меъёри талаффуз. - Ҳифз намудани калимаҳои душворфаҳм ва истилоҳҳои тахассусӣ

Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Баланд бардоштани савияи забондонӣ. Омӯзиши меъёрҳои забони адабии тоҷик. Роҳҳои ташаккули нутқи хаттию шифоҳӣ. Ташаккул ва такомули захираи луғавӣ. Дар ҳуҷҷатҳои идорӣ босаводона истифода кардани меъёрҳои навишт. Ҳифзи калимаҳои душворфаҳм, таркиб ва ибораҳои маҷозӣ аз эҷодиёти адибони тоҷик.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Бахшҳои муҳими илми забоншиносӣ: - Овошиносӣ - Луғатшиносӣ (вожашиносӣ) - Сарф ва наҳв - Фразеология - Аломатҳои китобатӣ - Услубшиносӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Иҷрои машқҳо, таҳлили матну луғатҳои тахассусӣ, таҳияи ҳуҷҷату санадҳои расмӣ-коргузорӣ; пурсиш аз рӯи саволномаҳо (карточкаҳо); суҳбати инфиродӣ (қабули КМРО); супоришҳои тестӣ (ҳангоми қабули рейтинг)
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон тариқи компютер (тестӣ)

1.2.2. Забони русӣ аз рӯи ихтисос

Тавсифи мухтасари фан	**Забони русӣ аз рӯи ихтисос**- забони муоширати байни миллатҳо ба шумор меравад. Забони русӣ барои ғанӣ гардидани забони миллии мо таъсири муфид мерасонад. Оиди боигарӣ ва иқдидори забони русӣ мутафаккирони адабӣ ва ҷамъиятӣ – шоирони классики рус дар осори худ қайд намудаанд. Забони русӣ аз рӯи ихтисос барои баланд бардоштани маданияти нутқи донишҷӯён, шуурнокӣ, забондонӣ ва муошırати онҳо бо ин забон истифода бурда мешавад. Забони русӣ аз рӯи тахассус барои мукаммал намудани нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ, аз худ намудани матнҳои тахассусӣ, таҳлилу тавзеҳ додани мундариҷаи матн истифода бурда мешавад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ (амалӣ), кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	-Маҳорати таҳлили иттилооти дар раванди таълим ба даст оварда, такмили дониш ва малакаи аз рӯи ихтисос ба даст овардашуда ва тадбиқи амалии он дар ҳалли масъалаҳои дар пеши худ гузошташуда. -Доштани маҳорати дуруст тартиб додани ҷумла бо истифода аз калима ва ибораҳо аз рӯи тахассус.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ намудааст, бояд донад: -Аҳамияти омӯзиши забони русӣ, қоидаҳои асосии грамматика ва имлои забони русӣ; - Тарзи дурусти талаффузи садонокҳои безада дар ҳиҷо ва калима, тарзи дурусти истифодаи калима дар падежҳо, тасрифи исм, сифат, ҷонишин, шумора ва сифити феълӣ. -Хелҳои ибораҳо, тарзи дуруст сохтани ибораҳо ва ҷумлаҳо бо забони русӣ.

	-Коидаҳои дуруст истифода бурдани аломатҳои китобатӣ. ***Донишҷӯ бояд тавонад:*** -Истифодаи калима ва ибораҳои тахассусӣ аз рӯи ихтисоси интихобшуда ҳагоми омодасозии рефератҳо, маърӯзаҳо, корҳои курсӣ. -Дар мавзуҳои гуногун бо истифода аз адабиёти бадеӣ ва тахассусӣ ҳамсӯҳбат шуда тавонад. -Дониш ва малакаи ба даст овардаи худро дар фаъолияти илмӣ – таҳқиқотии худ истифода барад. ***Донишҷӯ бояд азхуд намояд:*** -Маҳорат ва малакаи таҳлил намудан; -Бурдани корҳои илмӣ – таҳқиқотӣ; - Маҳорати муоширaт бо ҳамкорон ва шахсони дар гирду атрофбуда.
Номгӯи боб/ мавзӯъҳои фан	1. Маълумоти асосӣ оиди забон; 2. Қисматҳои асосии фанни забони русӣ (фонетика, лексика, лексикология, фразеология, мафҳуми грамматика: морфология, синтаксис, услубшиносӣ , аломатҳои китобатӣ).
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Иҷрои машқҳо, таҳлили матну луғатҳои тахассусӣ, таҳияи ҳуҷҷату санадҳои расмӣ-коргузорӣ; пурсиш аз рӯи саволномаҳо (карточкаҳо); суҳбати инфиродӣ (қабули КМРО); супоришҳои тестӣ (ҳангоми қабули рейтинг)
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон тариқи компютер (тестӣ)

1.2.3. Забони хориҷӣ (англисӣ) аз рӯи ихтисос

Тавсифи мухтасари фан	**Забони англисӣ аз рӯи ихтисос** – яке аз забонҳои ғарбии гурӯҳи забонҳои германӣ мебошад, ки имрӯз дар Бритониёи Кабир, Ирландия, Амрикои Шимолӣ, Австралия, Зеландияи Нав, Канада, ҳамчунин дар яккатор кишварҳои Осиё ва Африқо мустаъмал буда, бештар аз 500 млн. сокинони сайёраи мо ҳоло бо ин забон такаллум менамоянд. Мақсади асосии таълими забони англисӣ ҳамчун забони хориҷӣ истифодаи амалии он мебошад, то ки забон чун воситаи муоширaт аз худ гардад ва маҳорати зарурӣ барои бо муваффақият ёд гирифтани забон ба даст ояд.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	-тарзи талаффузи овозҳо, оҳанг, задагузорӣ ва хусусиятҳои асосии тарзи пурраи талаффуз, ки барои вожаҳои касбӣ хос мебошанд, аз худ намудани мавзӯҳои асосии грамматикӣ, дуруст тарҷума намудани ҷумла, мазмуни матнро дарк намудан, ба саволҳо ҷавоб додан, бой гардонидани луғати тахассусӣ ва мухтасар баён намудани мазмуни матни тахассусӣ;
Натиҷаҳои таълиме, ки аз	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:***

тадриси фан ба даст меоянд	- ҳадафи омӯзиши забони англисӣ, нақши забони англисӣ дар тарраққиёти соҳаи энергетика, мақоми рӯзафзуни забони англисӣ дар ҳаёти ҷомеаи муосири тоҷик; фарҳанг ва анъанаҳои милливу таърихии кишварҳои забонашон омӯхташаванда, одоби сухан, муошират, нутқи муколамавӣ; ***Тавонад:*** ***а***) Фаҳмиш (дарккунӣ): - фаҳмидани мазмуни машқҳое, ки дар асоси маводҳои омӯхташудаи лексикӣ ва грамматикӣ тартиб дода шудаанд. б) Нутқи даҳонӣ : - дар асоси маводҳои омӯхташудаи лексикӣ мазмуни матни хондашуда ё аудио, видео, машқҳоро нақл карда тавонистан. - дар асоси мавзӯи омӯхташуда сӯҳбат карда тавонистан - матнҳои хониши инфиродӣ ва хонагиро хондан, сӯҳбат намудан ва нақл кардан. Мухтасар сӯҳбат намудан оиди масъалаҳои хаётии мавриди баҳс қароргиранда. Таъриф додани вожаҳои калидии тахассусӣ. в) Хониш - маҳорату малакаи бо матн кор карданро соҳиб гардидан (тасриф, фикрбандкунӣ ва исботи фикри худ), ривоҷи маҳорату малакаҳои хониши пешакӣ, шиносоӣ ва омӯзиш дар вақти кор бо маводҳои таълимӣ. г) Нутқи хаттӣ: - мазмуни матни хондашуда ё гӯшкардашударо бо тарзи хаттӣ баён карда тавонистан. ***Аз худ намояд:*** - малакаи муҳокима намудан; - малакаи таҳлил намудан; - малакаи аз назаргузаронӣ; - малакаи муошират намудан;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- фонетика - лексилогия - морфология - синтаксис - фразеология - услубшиносӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ, наворхои (видео)таълимӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.3. МОДУЛИ ФАНҲОИ ТАБИӢ-ИҚТИСОДӢ ВА ТЕХНОЛОГИЯИ ИНФОРМАТСИОНӢ

1.3.1. Технологияи информатсионӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Технологияи информатсионӣ** - илми техникӣ буда, дар бораи усул ва воситаҳои коркарди иттилооти додашуда бо ёрии мошинҳои электронии ҳисоббарор, дар бораи равандҳои иттилоотии системаҳои техникӣ, табиат ва ҷомеа маълумот медиҳад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор

Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур бояд ташаккул ёбанд	- малакаи воридкунӣ, ҷустуҷӯ, таҳлил ва коркарди иттилооти компютерӣ, истифодаи он ҳангоми ҳалли вазифаҳои дар пеш гузошташуда; - малакаи истифодабарӣ аз барномаҳои гуногуни компютерӣ; - барои мутахассисони ҳамин соҳа малакаи барноманависӣ дар забонҳои гуногун.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - зарурати омӯзиши фанни технологияи иттилоотӣ, мафҳумҳои асосӣ, вазифаҳои фан, марҳилаҳои таърихии пайдоиш ва таназзули компютерҳо, алоқамандии фанни мазкур бо илмҳои иҷтимоӣ-инсоншиносӣ, табиӣ-риёзӣ ва техникӣ, тасаввуроти хешро нисбат ба масоили иттилоотонии ҷомеа; - таъминоти техникии компютерҳо; - таъминоти барномавии компютерҳо; - на камтар аз 3 ё 4 асосҳои забонҳои барномасозӣ; - рамзонидани иттилоот ва шаклҳои алгоритмҳоро. ***Тавонад:*** - тарз ва усули дурусти гузориши масъалаҳои барномасозӣ; - сохтани алгоритми ҳалли масъалаҳоро; - навиштани барнома дар асоси алгоритми сохташуда; - ворид кардани барнома ба компютер, таҳлил ва танзими он; - гирифтани натиҷаҳои барнома ва таҳлили дурустии онҳо; - истифода кардан азбарномаҳои амалии офисӣ (таҳриргарҳо ва ҷадвалҳо); - омода кардани рунамосози (слайди) тасвирӣ барои баромадҳо; - истифода кардан аз барномаҳои графикӣ ва зиддивирусӣ. ***Аз худ намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- муқаддимаи фан ва мафҳумҳои асосӣ - таъминоти техникии компютерҳо - таъминоти барномавии компютерҳо - системаҳои оператсионӣ (СО Windows) - таҳриргари матнӣ ва графикии Microsoft Word - таблитсаи электронии Microsoft Excel - истифодаи рунамосозҳои (слайдҳои) тасвирӣ барои баромадҳо - барномаҳои графикӣ бо рангрезии функсионалӣ - таҳияи алгоритмҳо ва татбиқи системаҳои ҳисоб - забонҳои (муҳитҳои) барномасозӣ - барномаҳои зиддивирусӣ - хадамоти интернет
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Иҷрои супоришҳои тестӣ, ҳимояи ҳисоботи корҳои озмоишӣ, гузаронидани суҳбати инфиродӣ

Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.3.2. Географияи иқтисодии Тоҷикистон бо асосҳои демография

Тавсифи мухтасари фан	**Географияи иқтисодии Тоҷикистон бо асосҳои демография**– илм дар бораи қонуниятҳои ҷойгиркунонӣ, якҷоякунӣ ва баҳамтаъсиррасонии қувваҳои истеҳсолкунанда дар раванди истифодаи муҳити географӣ дар марҳилаҳои гуногуни рушди ҷамъиятию таърихӣ мебошад
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- тарзҳои аз худ намудани сарватҳо ва шароитҳои табиӣ, роҳҳои самарабахш истифода кардани онҳо, ҳифзи табиат ва муҳити зистро аз худ карда бошад; - қобилияти фаҳмидани равандҳои иқтисодии дар ҷомеа ба амаломада ва таҳлили тамоюлҳои рушди иқтисоди Тоҷикистон ва ҷаҳон.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии географияи иқтисодию иҷтимоии Тоҷикистон ва ҷаҳонро аз худ карда бошад: - асосҳои ноҳиябандии иқтисодӣ, дараҷаҳои принсипҳо ва меъёрҳои асосии онро донад; - моҳияти ҷойгиркунонии истеҳсолотро дар заминаи мавҷудияти ашёи хом, энергия, сӯзишворӣ ва соҳаҳои ашёи хомталаб, меҳнатталаб ва энергияталабро комилан дарк карда тавонад; - тарзҳои аз худ намудани сарватҳо ва шароитҳои табиӣ, роҳҳои самарабахш истифода кардани онҳо, ҳифзи табиат ва муҳити зистро аз худ карда бошад; - дар бораи тараққиёти соҳаҳои афзалиятнок маълумоти кофӣ дошта бошад. ***Тавонад:*** -дар дарсҳо ва машғулиятҳо иштирок намуда, қоидаҳои муқарраргардидаи дохили донишгоҳро риоя намояд; - мазмуни мафҳумҳои асосии географияро шарҳ дода тавонад; - омӯзиши минбаъдаи тахассусҳои иқтисодӣ ва ҷамъи ихтисосҳо бидуни донистани ҳолатҳои намоёнтарини географияи иқтисодию иҷтимоии Тоҷикистон ва ҷаҳон ғайриимконанд, баён карда тавонад; - тарзҳои аз худ намудани сарватҳои табиӣ, роҳҳои самарабахш истифода кардани онҳо, ҳифзи табиат ва муҳити зистро истифода карда тавонад; - гуногунии омилҳои ҷойгиркуниро шарҳ дода тавонад. ***Аз худ намояд:*** - малакаи муҳокима намудан; - малакаи таҳлил намудан; - малакаи аз назаргузаронӣ;

Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Асосҳои назариявӣ ва мавқеи илми географияи иқтисодию иҷтимоӣ дар низоми илмҳои иқтисодӣ ва табиӣ Қонуниятҳо, принсипҳо ва омилҳои ҷойгиркунонии қувваҳои истеҳсолкунанда Ҷумҳурии Тоҷикистон дар харитаи сиёсии ҷаҳон Шароити табиӣ ва сарватҳои табиии Ҷумҳурии Тоҷикистон Комплекси кишоварзӣ-саноатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Асосҳои назариявии ноҳиябандии иқтисодӣ ва тавсифи ноҳияҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон Комплекси ҳудудӣ-истеҳсолии Тоҷикистони Ҷанубӣ (КҲИТҶ) Тавсифи комплекси нақлиёт ва робитаҳои иқтисодии хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон Харитаи сиёсии ҷаҳон ва типологияи мамлакатҳо Географияи аҳолии ҷаҳон Географияи сарватҳои табиии ҷаҳон Хоҷагии ҷаҳонӣ ва тақсимоти байналмилалии меҳнат Географияи сайёҳии байналмилалӣ Географияи соҳаҳои хоҷагии ҷаҳонӣ Географияи нақлиёти ҷаҳон Проблемаҳои глобалии давраи муосири тамаддуни ҷаҳонӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

1.3.3. Экология

Тавсифи мухтасари фан	**Экология** – илмест, ки муносибатҳои организмҳои зинда ва ғайри зиндаро дар табиат меомӯзонад. Муҳити зист тамоми шароитҳои барои зиндагӣ лозимиро, ки инсон бе он наметавонист ва наметавонад вуҷуд дошт, фароҳам меорад. Инсон дар давраи таърихии тараққиёташ барои қонеъ намудани талаботҳои худ ҳазорҳо намуди ҳайвоноту растаниҳоро нобуд сохта, на танҳо муҳити атроф, балки манбаъҳои хурокворӣ, маводҳои сохтмонӣ ва манбаъҳои хӯрокаи олами ҳайвонотро ба хатари нобудшавӣ овардааст. Сабаби асосии чунин рафтор дар он аст, ки бисёри шахсони алоҳида, мардумон, баъзе аз табақаҳои ҷамъиятӣ аз оқибатҳои бухрони экологӣ хабардор нестанд ва ё маърифати экологии ин табақа на онқадар рушт кардааст. Мақсади омӯзиши фанни Экология тайёр кардани мутахасисони соҳибмаълумоте, ки бо дониши назариявӣ ва амалӣ муккамал мебошанд, иборат аст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни	- таҳлил ва амалӣ намудани проблемаҳои экологӣ ҷиҳати паст кардани таъсри антропогенӣ ҳангоми фаъолият дар истеҳсолот ва татбиқ кардани лоиҳаҳои иқтисодӣ кишвар аз назари экологӣ;

азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- истифодаи оқилонаи захираҳои табиат (аз ҷумла об, хок ва растани) ва ҳифзи он; - таъмини фаъолияти дурусти дастгоххои газу чанг тозакунанда, обӣ ифлос ва коркарди партовҳои санотию маишӣ ҳамчун ашёи хоми дуюм дараҷа.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - зарурияти омӯзиши экология, мафҳумҳои асосӣ, вазифаҳои экология, марҳилаҳои таърихии инкишофи фан, фарқи экологияро аз дигар илмҳои техникӣ ва биологӣ, алоқамандии экологияро бо илмҳои иқтисодӣ, табиӣ-риёзӣ, қонуниятҳои экологи ва гардиши моддаҳо дар табиат; - вазъи экологии имрӯза ва фардои муҳити табии, пешгуи кардани таъсири антропогени ба муҳити атроф ва оқилона истифодабарии сарватҳои рӯизамини ва зеризаминӣ ; - нақши донишҳои экологӣ барои мутахассисони самтҳои гуногуни иқтисодиёт (саноат, энергетика нақлиёт, ва ғайра); - усулҳои асосии илмӣ экологи ҷиҳати таҳия намудани накшаҳо ва лоиҳаҳои иқтисодиёти кишвар аз назари экологӣ, пешбурди фаъолиятҳо оид ба корҳои илмӣ-тадкиқотӣ. ***Тавонад:*** - пайдо кардани андешаҳои дуруст дар самти таҳлили физики-химияви муҳити атроф ва таъсири антропогении ба фазои атмосфера, об ва замин; - истифода ва риояи асосҳои ҳуқуқӣ, китоби сурх, консепсия ва меъёрҳои экологӣ барои самтҳои гуногуни истеҳсолӣ; - дарки масоили мубрами муосир ва роҳҳои ҳалли онҳо; - рушди маърифати экологии аҳолӣ, беҳдошти муҳити зист ва рушди устувор; - мониторинги экологӣ дар экосистемаҳои гуногун ва дастрас намудани натиҷаҳои таҳлили ба аҳолӣ; - муайянкунии усулҳои гуногуни коркард ва истифодабарии партвҳо ба муҳити зист; - ҳалли проблемаҳои глобали, маҳали ва локали Тоҷикистон ва мавзеъҳои ҳифзшавандаи он; ***Аз худ намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- таърихи экологияи умумӣ - ҳифзи муҳити зист - илми экологӣ - экологияи иҷтимоӣ -экологияи иқтисодӣ -экологияи шаҳрсозӣ - экологияи саноатӣ ва кишоварзӣ -экология нақлиётӣ -экологияи энергетикӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ

Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2. БАХШИ ФАНҲОИ ТАХАССУСӢ
2.1. МОДУЛИ ФАНҲОИ УМУМИКАСБӢ
2.1.1. Математикаи олӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Математикаи олӣ** – яке аз илмҳои бунёдӣ буда, илмест оиди муносибатҳои байни объектҳо, ки ин онҳо ба намуди хосиятҳо ё аксиомаҳо ифода шуда тавсифи миқдории онҳо таҳқиқ карда мешаванд. Илми ҳозираи муҳандисӣ бо илми таълимию аналитикӣ бо истифодаи калкуляторҳои муҳандисӣ табдил ёфтааст. Аз ин сабаб аз омӯзгорони фанҳои муҳандисӣ талаб карда мешавад, ки онҳо омодагии муайяни математикӣ дошта бошанд, усулҳои математикию муҳандисӣ ва техникаи компютериро хуб донанд. Мақсади курси математикаи олӣ дар системаи таълимии муҳандис - азхудкунии аппарати математикӣ мебошад, ки барои таҳияву ташкили ҳалли математикии масъалаҳои техникӣ зарур аст. Вазифаи асосӣ дар таъмини курси математикаи олӣ аз он иборат аст, ки донишҷӯ малакаи тафаккури мантиқӣ ва алгоритми худро инкишоф диҳад, усулҳои тадқиқу ҳалли масъалаҳои ба шакли математикӣ таҳияшударо аз худ кунад, бо усулҳои рақамӣ ва татбиқи онҳо бо истифодаи компютерҳо ошно шаванд. Ҳадаф аз омузиши фан соҳиб шудани донишҷӯ ба донишгоҳҳои амиқи назариявӣ ва малакаи амалӣ дар соҳаи математикаи олӣ аст, ки ин донишу малакаҳо барои фаҳмишу азхудкунии фанҳои тахассусӣ заруранд. Бо ҳамин хотир курси мазкур на танҳо донишҷӯёнро бо мафхумҳои назариявӣ, балки бо татбиқи амалии онҳо дар ҳалли масъалаҳо шинос мекунад. Математика таърихан дар асоси амалҳои ҳисобкунӣ, ченкунӣ ва тавсифи шакли объектҳо инкишоф ёфтааст. Объектҳои математикӣ таввасути идеализатсияи хосиятҳои объектҳои воқеӣ ё дигар объектҳои математикӣ бо навиштани ин хосиятҳо бо забони формалӣ сохта мешаванд. Математика ба илмҳои табиӣ тааллуқ надорад, балки дар онҳо барои таҳияи дақиқи мундариҷа ва ба даст овардани натиҷаҳои нав ба таври васеъ истифода мешавад.
Намуди машғулиятҳо	Лексионӣ, амалӣ (ҳалли масъалаҳо), кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор.
Забони таълим	тоҷикӣ.
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зим-ни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир аст, ки бо истифода аз қонуниятҳои асосии математикӣ оиди равандҳое, ки дар соҳаи энергетика мегузаранд, таҳлил ва андешаронӣ намояд; - қодир аст, ки масъалаҳои энергетикаро бо истифодаи формулаҳову қонуниятҳои математикӣ таҳлил ва коркард намояд; - тафаккури техникии донишҷӯ тараққӣ карда, вобаста ба самти фаъолият дорои ақидаи нав мегардад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мафҳумҳои математикӣ;

тадриси фан ба даст меоянд	- усулҳои ҳисоби мафҳумҳои математикӣ; - ташаккули таффакури мантиқӣ ва муҳокимарониҳои математикӣ; - татбиқи мафҳумҳо дар ҳалли масъалаҳои амалии математикӣ; - усулҳои рақамии ҳалли масъалаҳои математикӣ бо ёрии компютер; - фаслҳои махсуси математика, ки барои омӯхтани фанҳои тахассусӣ заруранд. ***Тавонад:*** - истифодаи мафҳумҳои математикӣ ҳангоми ҳал ва баррасии масъалаҳои ҳаётии фаъолияти касбӣ; - оид ба мафҳумҳои математикӣ ва хосиятҳои асосии онҳо андешаи дуруст пайдо кардан; - фаҳмидан ва шарҳ додани мафҳумҳои математикӣ (вобаста ба фаъолияти касбӣ); - дар амал татбиқ намудани теоремаҳо ва формулаҳои асосии математикӣ барои ҳалли масъалаҳои дар соҳаи фаъолияти касбӣ ба вуҷуд омада; - шарҳ ва баҳо дода тавонистани мафҳумҳои математикӣ ба таври миқдорӣ; - дарк намудани масоили техникии мубрами муосир ва роҳҳои ҳалли онҳо. ***Малака ҳосил намояд:*** - оид ба ҳалли мисолу масъалаҳои математикӣ; - оид ба таҳлил намудан ва тафакури мафҳумҳои математикӣ; - қобилияти баромадан аз мушкилот бо истифодаи аз алгоритмҳои математикӣ; - оид баи таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	**Алгебраи хаттӣ** - матритсаҳо ва амалҳои хаттӣ бо онҳо; - муайянкунандаи матритсаи квадратӣ ва хосиятҳои онҳо; - системаҳои муодилаҳои алгебравии хаттӣ якҷинса ва ғайриякҷинса. **Геометрия аналитикӣ** - векторҳо ва амалҳои хаттӣ бо онҳо ; - проексияи вектор ба тир; - вобастагии хаттии векторҳо; - базис дар ҳамворӣ ва фазо; - зарби скалярӣ ва вектории ду вектор; - зарби омехтаи се вектор; - фазо ва ҳамвории координатӣ; - масофаи байни ду нуқта дар фазо ва ҳамворӣ; - муодилаи хати рост ва ҳамворӣ; - хатҳои каҷи алгеравии тартиби ду ва муодилаҳои онҳо; - сатҳои алгебравии ва муодилҳои онҳо. **Ҳисобкуниҳои дифференсиалӣ** - функсия, ҳудуди функсия, бефосилагии функсия ; - ҳосилаи функсия, маънои механикӣ ва геометрии ҳосилаи тартиби якум; - теоремаҳои асоси оиди ҳосилаи функсия; - дифференсиали функсия, татбиқи диференсиалӣ функксия дар ҳисобкуниҳои тақрибӣ ; - татбиқи ҳосилаи функсия дар амалия. **Ҳисобкуниҳои интегралӣ**

	- функсияи ибтидоӣ ва интеграли номуайян; - интегронии ифодаҳои ратсионлӣ ва ирратсионалӣ, интегронии ифодаҳои тригонометрӣ; - интеграли муайян ва татбиқи он; - интегралҳои ғайрихос. **Функсияи бисртағйирёбанда** - мафҳумҳои асосӣ ва бефосилагии функсияи бисёртағйирёбанда; - афзоишҳои хусусӣ ва пураи функсияи бисртағйирбанда; - ҳосилаҳои хусусӣ функсияи бисёртағйирёбанда ва дифференсиалӣ онҳо; - ҳосилаи функсияи ноошкор; - ҳосилаи функсияи мураккаб, ҳосилаи роста; - Экстремуми функсияи бисёртағйирёбанда. **Муодилаҳои дифференсиалӣ** - мафҳумҳои асосии муодилаҳои дифференсиалӣ; - муодилаи дифференсиалии якҷинсаи хаттӣ; - муодилаҳои дифференсиалии тартиби як ва ду; - муодилаҳои диеренсиалии якҷинса ва ғайриякҷинсаи тартиби олӣ; - системаи муодилаҳои дифференсиалӣ. **Қаторҳои ададӣ ва функсионалӣ** - қаторҳои ададӣ,наздикшавии қатори ададӣ ва нишонҳои наздикшавӣ ; - қатори аломатбадал ва шартҳои наздикшавии он; - қатори функсионлӣ ва соҳаи наздикшавии он; - татбиқи қаторҳои функсионалӣ дар амалия. **Муодилаҳои физикӣ математикӣ** - мафҳумҳои асосии муодилаҳои дифференсиалӣ бо ҳосилаҳои хусусӣ; - муодилаҳои намуди гиперболикӣ ва ҳалли онҳо; - муодилаҳои намуди параболикӣ ва ҳалли онҳо; - муодилаҳои намуди эллиптикӣ ва ҳалли онҳо.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ, стендҳои лабораторӣ.
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.1.2. Назарияи иқтисодӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Назарияи иқтисодӣ** – ин илми ҷамъиятест, ки барои сарфакорона истифода бурдани захираҳои маҳдуди иқтисодӣ дар шароити номаҳдуд будани талаботи одамон меомӯзад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни	- эҳсос ва дарки равандҳои иқтисодӣ дар асоси ба вуҷуд омадани ҳодисаҳои иқтисодӣ, сатҳу дараҷаи эҳсос, густариш ва инкишофи он, мустақиман ба сатҳ ва дараҷаи рушди истеҳсолоти ҷомеавӣ

мазкур ташаккул бояд ёбанд	вобаста мебошад. Маҳз, зинаҳои рушди иқтисод, шоҳсутун ва омилҳои муайянкунандаи сатҳи эҳсос ва дарки ҳодисаву ҷараёнҳои иқтисодӣ мегарданд. • омӯзиши равандҳои иқтисодӣ дар асосӣ методологияи назарияи иқтисодӣ; • таҳлили факту рақамҳо ва муайяннамоии фаъолияти дурнамои субъектҳои хоҷагидорӣ мебошад. Ҳаёти иқтисодӣ ҳамчун ҷамъи беҳадду канори ҳодиса ва ҷараёнҳои иқтисодии ҷудогонаю пароканда ва дар асоси қонуну қонуниятҳои ғайринизомии танзимшаванда қарор мегирад. Аз ин рӯ восита ё худ фишанге зарур аст, ки фаъолияти харҷу марҷ (бесару сомон) бо ёрии он ҳисобу китоб ва танзим карда шуда, ба ягон мақсад равона карда шавад
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мақсад ва моҳияти макроиқтисодро аз худ намояд; - нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ва низоми ҳисоби миллиро аз худ намояд; - рушди иқтисодӣ ва зарурати маблағгузориро аз худ намояд; - нишондиҳандаҳои мувозинатӣ ва номувозинатии макроиқтисодиро аз худ намояд; - низоми пулию қарзии давлатро аз худ намояд; - низоми молиявӣ ва буҷети давлатро аз худ намояд; - сарчашмаҳои даромади аҳолӣ, сатҳи зиндагӣ ва камбизоатиро аз худ намояд;м - масъалаҳои муҳими иқтисодиёти ҷаҳонро аз худ намояд. - низоми асъорӣ ва қурби асъорро аз худ намояд; ***Тавонад:*** - мақсадҳои иқтисоди миллиро шарҳ дода тавонад; - усулҳои ҳисоби нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ва низоми ҳисоби миллиро баён карда тавонад; - сарчашмаҳо ва шаклҳои рушди иқтисодиро нишондода тавонад; - бекорӣ, беқурбшавии пул ва бӯҳрони иқодиро шарҳ дода тавонад; - низоми бонкӣ ва миқдори пули барои муомилот зарурро таҳлил карда тавонад; - касри буҷа, низоми андоз, ва сиёсати фискалии давлатро шарҳ дода тавонад ; - нишондиҳандаҳои сатҳи зиндагӣ ва сиёсати иҷтимоии давлатро аниқ карда тавонад; - бозори ҷаҳонӣ, ҳамгироии байналхалқии иқтисодӣ ва муҳоҷирати меҳнатиро шарҳ дода тавонад. - қонуниятҳои бавуҷудоии асъор ва муносибатҳои асъориро баён карда тавонад. ***Аз худ намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/ мавзӯъҳои фан	-Назарияи Макроиқтисод. Мақсад ва воситаҳои сиёсати макроиқтисодӣ -Назарияи истеъмол, пасандоз ва маблағгузорӣ -Назарияи мувозинати макроиқтисодӣ -Рушди иқтисодӣ – натиҷаи фаъолияти иқтисоди миллӣ

	-Инкишофи даврагии иқтисодӣ -Сабабҳо, оқибатҳо ва шаклҳои бӯҳронҳои иқтисодӣ -Назарияи шуғли аҳолӣ ва бекорӣ -Низоми пулию қарз -Таваррум ва чораҳои зидди он -Низоми қарзию бонкии муосир -Низоми молиявӣ ва сисёсати молиявии ҷомеъа -Сиёсати фискалии давлат. Андоз ва низоми андозситонӣ -Маҷмӯи даромадҳои аҳолӣ -Сиёсати иҷтимоии давлат ва самтҳои асосии он -Масъалаҳои назариявии иқтисоди ҷаҳонӣ -Низоми асъори молиявии байналхалқӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.1.3. Менеҷмент ва маркетинг

Тавсифи мухтасари фан	**Менеҷмент ва маркетинг** – фанни илмии иқтисодӣ буда, заминаи омӯзиши фанҳои дигари иқтисодӣ мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	Тоҷикӣ, руссӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зим-ни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- тарзи ба амал баровардани амалиётҳои менеҷмент дар созмон, мативатсия, идоракунии кормандон, идоракунии созмон, вазифа ва ӯҳдадориҳои менеҷерони зинаҳои гуногун; - қодир аст, ҳисобҳои заруриро барои тартиб додани қисматҳои иқтисодии накшаҳо иҷро кунад, онҳоро асоснок кунад ва натиҷаҳои корро мувофиқи стандартҳои қабулкардаи ташкилот пешниҳод намояд.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии менеҷмент ва маркетингро ба пурагӣ аз худ карда бошад: - аҳамияти илмию назариявӣ ва амалию ташкилии маркетинг ва менеҷментро аз худ карда фаҳмон-да тавонад; - моҳияти аҳамияти хусусиятҳои амалии қонуниятҳои идоракуниро донад; - мақсад вазифа ва усулҳои муосири кор дар бозорро, ки воситаҳои маркетинги муосир ба ҳисоб меравand аз худ намуда бошад; - моҳияти мавзӯҳои асосии таркибии фанни менеҷмент ва маркетингро (пайдоиши менеҷмент, заминаҳои рушди маркетинг, функсия ва принсипҳои менеҷмент, консепсияҳои муосир ва сохтори идоракунии маркетинг, таҷрибаи менеҷменти давлатҳои пешрафта, чорабиниҳои иртиботию иттиоотии маркетинг, мотиватсия (ангезиш), идоракунии ҳайат, мол ва хизматрасони ҳамчун объекти фурӯш ва ғ.) дарк карда тавонад;

	- дар бораи гуногунии тарзу усул ва имкониятҳои илми менеҷмент ва маркетинг, роҳҳои мусоиди ташкил ва идоракунии фаъолияти хоҷагидорӣ, пешбурди тиҷорати бобарор дар шароити мураккаби рақобаташ шадид маълумот ва малакаи кофӣ дошта бошад. ***Тавонад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии менеҷмент ва маркетингро шарҳ дода тавонад: - асосҳои мавҷудияти шаклҳои гуногун, дараҷаҳои ташаккулёбӣ ва меъёрҳои асосии идоракуниро муайян карда тавонад; - моҳияти амалигардонии амалиётҳои менеҷмент ва маркетингро барои ҳалли масъалаҳои мушкил ва фавқулода фаҳмонда дода тавонад; - зарурияти қабул ва коркарди қарорҳоро дар раванди фаъолият дониста ҷанбаҳои таъмини самаранокии амалигардонии онҳоро ҳисоб карда тавонад; - воситаҳои таъсиррасонӣ, усулҳои идоракунӣ, ӯҳдадориҳои роҳбар ва вазифаҳои кормандони ташкилотро сарфаҳм рафта дар ин радиф пешниҳод ва иловаҳои худро бояд дошта бошад; - марҳилаҳои нахустини ташкили тиҷорат ва сохтани бизнес нақшаро аз худ карда бошад; - дар сурати коҳиш ёфтани талабот нисбат ба намуди мушаххаси мол ё хизматрасони воситаҳои мақсадноки ҳавасмандгардониро истифода карда тавонад; - дар ҳолати номуаянии талабот чорабиниҳои мақсадноки тадқиқотбарии маркетингро бо мақсади ошкорсозӣ дар вақт ва маконҳои лозимӣ муаян карда тавонад. ***Малака ҳосил намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Мафҳум, мазмун ва вазифаҳои идоракунӣ Ташаккул ва инкишофи илми «менеҷмент» Амалияи менеҷмент дар кишварҳои хориҷӣ Ахбор ва таъмини он дар менеҷмент Қарорҳои идоракунӣ Менеҷменти ҳайат Мотиватсия Ихтилоф дар менеҷмент ва роҳҳои ҳалли он Заминаҳои иқтисодии пайдоиш ва тараққиёти назарияи маркетинг Низоми тадқиқотбарии маркетинг ва тарзи гузаронидани он. Асосҳои методии тадқиқотбарии маркетинг. Банду басти бозор ва аломатҳои асосии он Мол ва сиёсати молӣ дар низоми маркетинг Хадамот дар низоми сиёсати молӣ Роҳҳои фурӯши мол дар низоми маркетинг. хелҳои миёнарвии мустақил Реклама ва фаъолияти он дар маркетинг. намудҳо ва воситаҳои асосии реклама. Омӯзиши маркетинги байналхалқӣ

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.1.4. Иқтисоди ҷаҳонӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Иқтисоди ҷаҳон-** қисми таркибии фанҳои фарогири соҳаи иқтисодиёти ҷаҳон буда , ки иктисодиёти чахониин мачмуи хочагихои ба хам вобаста ва ба хам алокаманди давлатхои чахон мебошад, киаз руи конуниятхои объективии иктисодиѐти бозори таракки мекунанд.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, руссӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зим-ни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	-қобилияти ошкор намудани тамоюлҳои асосӣ дар тараққиёти иқтисодиёти ҷаҳонӣ ва дар сатҳи муносбатҳои байналмиллалии иқтисодӣ, қобилияти таҳлил ва пешгӯи кардани муаммоҳои ҷойдоштаи иқтисоди ҷаҳон ва иқтисоди минтақаҳои алоҳидаи ҷаҳон; - қобилияти таҳлили мавқеи Тоҷикистон дар низоми иқтисодиёти ҷаҳон ва дурнамои ҳамкориҳои байналмилалии Тоҷикистон бо мамлакатҳои хориҷи дур ва наздик;
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуну мафҳумҳои асосии фанни иқтисодиёти ҷаҳонӣ ва муносибатҳои иқтисодии байналхалқиро аз худ карда бошад: - асосҳои пайдоиш, ташаккулёбӣ ва қонуниятҳои асосии иқтисодиёти ҷаҳониро донад; - мақеи давлатҳои ҷаҳонро дар инкишофи иқтисодиёти ҷаҳони муосир пурра баҳогузорӣ намояд; - моҳияти амалӣ гардидани қонуниятҳои иқтисодиёти ҷаҳониро комилан дарк карда тавонад; - тарзҳои истифодаи асъор, қарзи байналхалқӣ, роҳҳои самарабахш истифода кардани ҳамкориҳоро аз худ карда бошад; - дар бораи гуногунии низомҳои миллии хоҷагидории давлатҳои ҷаҳон, мавқеи ҷугрофӣ, иқтидорҳои иқтисодии давлатҳо ва ғайра маълумоти кофӣ дошта бошад. ***Тавонад:*** -мазмуни мафҳумҳои асосӣ моҳияти пайдоиш ва инкишофи иқтисодиёти ҷаҳониро шарҳ дода тавонад: - асосҳои ташаккулёбӣ ва қонуниятҳои асосии иқтисодиёти ҷаҳониро муайян карда тавонад; - моделҳои иқтисодиёти рушди устувор ва иқтисодиёти рӯ ба инкишофи давлатҳои ҷаҳониро баён карда тавонад; - тарзҳои татбиқи моделҳои иқтисодиёти давлатҳоро шарҳ дода тавонад;

	- дар бораи гуногунии гурӯҳҳои интегратсиоӣ ва аҳамияти иқтисодии ташкили онҳо дар шароити муосир; проблемаҳои муосири иқтисодиёти ҷаҳонӣ ва гурӯҳбандии мухтасари онҳо маълумот дода тавонад; - мавқеи имрӯза ва дурнамои Тоҷикистонро дар иқтисодиёти ҷаҳонӣ ва МИБ шарҳ дода тавонад; - мафҳуми проблемаҳои глобалӣ ва роҳҳои бартараф намудани онҳоро аз бар карда бошад. ***Малака пайдо намояд:*** - оид ба шарҳу маънидодкунии асосҳои консептуалӣ ва истилоҳоте, ки моҳият ва мазмуни равандҳои соҳаи иқтисоди ҷаҳониро тавсиф мекунад; - махорати тартиб додани хисобхо оид ба микдори натичахои таъсири муносибатхои иктисодии байналхалки ба хочагии халк.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Иқтисодиёти ҷаҳон хамчун система Тақсимоти байналмилалии меҳнат Сохтори соҳавии иқтисодиёти ҷаҳони муосир Муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ ва сохтори он Тиҷорати байналхалқӣ дар системаи МИБ Ҳаракати байналхалқии қувваи корӣ Иқтисодиёти мамолики Аврупо Ҳаракати байналхалқии технологияҳо Муносибатҳои байналхалқии ҳисобию асъорӣ ва қарзӣ Интегратсияи байналхалқии иқтисодӣ Иқтисодиёти рушди устувор Иқтисодиёти ИМА
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ, стендҳои озмоишӣ.
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.1.5. Молия

Тавсифи мухтасари фан	**Молия ва қарз-** ин соҳаи илми иқтисодӣ буда, маҷмӯи донишҳои назариявӣ ва амалиро дар соҳаи молияи давлатӣ ва маҳаллӣ, фаъолиятбарии бонкӣ ва суғуратвӣ, муомилоти пулӣ, менеҷменти молиявӣ, бозори когазҳои киматнок, андоз ва андозбандӣ ифода мекунад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир аст, ки омӯзиш ва таҳлили даромад ва хароҷоти буҷети давлатиро ба ҷо оварда тавонад; - қодир аст, ки дониш ва нававариҳои амалии зарурии гирифтаро барои кор дар бахши асосӣ ва раёсатҳои дар маҳал будаи ташкилотҳо метавонанд истифода баранд.

Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият, хусусият ва вазифаҳои молия ва фаъолияти ташкилотҳои молиявӣ; - мақсадҳо ва консепсияи молия; - асосҳои назариявии молия ва назорат, дар асоси онҳо мустақилона банизомдарории мақсад, объект, муҳтаво, амсила ва усулҳои молия ва назорати соҳаҳои фаъолияти субъкти хоҷагидорӣ; - мавқеъи молия дар низоми назорат; - асосҳои фарққунандаи молия аз дигар шаклҳои назорати молиявӣ; - оиди зарурати молия ва тадбиқи амалии натиҷаҳои он; - хусусияти танзими меъёрии фаъолияти ташкилотҳои буҷетӣ; - масоилҳое, ки раванд ва ҷараёни санҷиши объект ҳаллу фасл менамоянд ва ташаккули иттилоот барои қабули қарори идоракунӣ; тартиби ҳуҷҷатикунонии санҷиши молиявӣ ва натиҷаҳои он. ***Тавонад:*** –қобилияти аз худ намудани мустақилона усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ; –қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; –қобилияти таҳлил ва истифода намудани сарчашмаҳои гуногун иттилоот барои гузаронидани ҳисобкуниҳои иқтисодӣ; –қобиияти мустақилона омодасозии супориш ва коркарди лоиҳаи қарорҳо бо назардошти омили номуайянӣ; –коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва методии дахлдор, инчунин пешниҳодҳо ва чорабиниҳо оиди амалисозии лоиҳаҳо ва барномаҳо; –омодасозии хулосаҳои таҳлилӣ аз рӯи натиҷаҳои омӯзиш, таҳлил ва баҳодиҳии санҷиш ва назорат; –мувофиқсозии методикаи молия бо баҳисобгирии муҳосибӣ ва менеҷменти молиявӣ; ташаккули иттилоот бо мақсади қабули қарори идоракунӣ. ***Аз худ намояд:*** –маҳакҳо ва усулҳои интихоби қарорҳои молиявӣ-иқтисодӣ, инструментҳои амалисозии онҳо; –инструментҳои ташаккул ва баҳодиҳии вариантҳои қарорҳои молиявӣ-иқтисодӣ, инструментҳои амалисозии онҳо; –инструментҳои молия – дар ҷараёни омодасозии иттилоот барои ситифодабарандагон; –консепсияҳои асосии назорати дохилӣ ва алоқамандии он бо молияи беруна; –методологияи молия дар соҳаи идоракунии фаъолияти корхона; оиди методикаҳои гуногуни молия.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Асосҳои назариявии омӯзиши фанни моли. Асосҳои сиёсати молиявӣ Низоми молиявӣ ва унсурҳои таркибии он Буҷети давлатӣ Сохтори низоми буҷетӣ Раванди буҷет Даромади буҷети давлатӣ Хароҷоти буҷети давлатӣ

	Молияи фондҳои мақсадноки давлатӣ Моҳият ва унсурҳои таркибии суғурта Молияи корхонаҳо дар системаи молиявии мамлакат Назорати молиявӣ Қарзи давлатӣ Муносибатҳои байналхалқии молиявӣ, қарзӣ ва асъорӣ Бозори қоғазҳои қиматнок ва тараққиёти он Назарияи молияи иқтиодчиёни хориҷӣ, ғарб, Руссия ва Ҷумҳурии Тоҷикистон
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.1.6. Баҳисобгирии муҳосибӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Баҳисобгирии бухгалтерӣ -** илмест, ки низоми батартибдаровардашудае, ки ҷамъкунӣ, бақайдгирӣ ва хулосабарории маълумотҳо оид ба амвол, ӯҳдадаориҳои корхона дар шакли пулӣ ва ҳаракати онҳо бо роҳи бетанафус ҳуҷҷатноккукии ҳамаи амалиётҳои хочагидорӣ мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, руссӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	-қодир аст, ки коркарди ҷамъи маьлумоти иқтисодӣ бо назардошти вазифаҳои гузошташуда, таҳлил, баҳодиҳӣ шарҳи натиҷаҳои гирифташуда аз баҳисобгирии натиҷаҳои фаъолияти хоҷагидорӣ; - қодир аст, ки таҳлил ва шарҳи нишондиҳандаҳое, ки равандҳо ва ҳодисаҳое, ки дар сатҳи гуногуни фаъолият хоҷагидории корхонаро тавсиф медиҳад, ба ҷо оварад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии баҳисобгирии иқтисодӣ; - истифодабарии принсипҳои асосӣ ва қоидаҳои ибтидоии ба роҳ мондани баҳисобгирии муҳосибии дороиҳо, ӯҳдадориҳо, сармоя, даромадҳо, харочот дар корхонаву муассисаҳо; - моҳияти ҳолат ва тағйирёбии сармояи асосӣ ва гардон, сарчашмаҳои худӣ ва қарзии маблағгузории дороии корхона, тартиби ташкили натиҷаи молиявӣ; - омӯзиши бақайдгирӣ, баҳодиҳӣ, ва ғункунии иттилооти характери муҳосибӣ дошта, ба мақсади ҳамроҳ намудани онҳо дар ҳисоботи муҳосибӣ-молиявӣ; - дар ҷараёни кор накшаи счётҳои баҳисобгирии муҳосибиро, ҳамчун қисми асосии сиёсати баҳисобгирии корхона; - консепсияи асосии ҳисоботи муҳосибӣ. ***Тавонад:***

	- мазумни мафҳумҳои асосии баҳисобгирии муҳосибиро шарҳ додан; - истифодабарии принсипҳои асосӣ ва қоидаҳои ибтидоии ба роҳ мондани баҳисобгирии муҳосибии дороиҳо, ӯҳдадориҳо, сармоя, даромадҳо, хароҷот дар корхонаву муассисаҳоро дуруст ба роҳ монад; - моҳияти ҳолат ва тағйирёбии сармояи асосӣ ва гардон, сарчашмаҳои худӣ ва қарзии маблағгузории дороии корхона, тартиби ташкили натиҷаи молиявиро ошкор карда тавонад; - дар ҷараёни фаъолият нақшаи ҳисобҳои баҳисобгирии муҳосибиро ҳамчун қисми асосии сиёсати баҳисобгирии корхона истифода бурда тавонад; - алоқамандии байни баҳисобгирии муҳосибӣ, молиявӣ, идоракунӣ ва андозҳоро дар ҷараёни истифодабарии иттилооти баҳисобгирӣ шарҳ дода тавонад. ***Малака ҳосил намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Мафҳум ва моҳияти баҳисобгирии муҳосибӣ. Объект, предмет ва методи он. Ҳисобҳо ва навишти дутарафа. Тавозуни муҳосибӣ. Ҳуҷҷатноккунӣ, барйхатгирӣ, баҳодиҳи ва арзишмуайянкунӣ. Баҳисобгирии молиявӣ ва қоидаҳои пешбурди он. Баҳисобгирии воситаҳои пулӣ. Баҳисобгирии захираҳои молию моддӣ (ашёҳо). Баҳисобгирии меҳнат, музди меҳнат ва пардохти он. Баҳисобгирии қарзҳои дебиторӣ. Баҳисобгирии воситаҳои асосӣ. Баҳисобгирии дороиҳои ғайримоддӣ. Баҳисобгирии сармоягузориҳо ба дороиҳои дарозмуддат (ғайригардон). Баҳисобгирии сармоягузориҳои молиявӣ. Баҳисобгирии уҳдадориҳо. Баҳисобгирии натиҷаҳои молиявӣ ва андозҳо. Баҳисобгирии сармояи худӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.1.7. Таҳлили иқтисодӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Таҳлили иқтисодӣ-** ҳамчун илм як системаи донишҳои махсусест, ки ба қонунҳои рушд ва фаъолияти системаҳо асос ёфтааст ва барои фаҳмидани методологияи баҳодиҳӣ, ташхис ва пешгӯии фаъолияти

	молиявию иқтисодии корхона, ташкилот, муассиса нигаронида шудааст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори озмоишӣ
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- махорати истифода бурдани асосхои донишхои иктисодӣ дар сохахои гуногуни фаъолияти хоҷагидорӣ; - доштани малака дар таҳияи ҳисоботи молиявӣ бо назардошти оқибатҳои таъсири усулҳои гуногун ва усули баҳисобгирии молиявӣ ба натиҷаҳои молиявии фаъолияти ташкилот дар асоси истифодаи усулҳои муосири коркарди иттилооти тиҷоратӣ ва системаҳои иттилоотии корпоративӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	**Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд:** ***Донад:*** - мафҳум, моҳият ва вазифаҳои таҳлили иқтисодӣ; - намудҳои таҳлили иқтисодӣ; - асосҳои назариявии таҳлили иқтисодӣ ва дар асоси онҳо мустақилона банизомдарории мақсад, объект, мухтаво, амсила ва усулҳои таҳлили иқтисодӣ дар соҳаҳои фаъолияти субъекти хоҷагидорӣ; - принсипҳои асосии таҳлили иқтисодӣ; - унсурҳои асосии методикаи таҳлил; - хусусияти фарққунандаи таҳлили иқтисодӣ аз дигар илмҳо. ***Тавонад:*** - қобилияти аз худ намудани мустақилона усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ; - қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани до-нишҳо ва малакаҳои нав; - коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва методии дахлдор, инчунин пешниҳодҳо ва чора-биниҳо оиди амалисозии лоиҳаҳо ва барномаҳои давлатӣ; - омодасозии корҳои таҳлилӣ аз рӯи натиҷаҳои омӯзиш барои давраҳои минбаъда. ***Малака ҳосил намояд:*** - истифодабарии усулҳои таҳлилӣ дар раванди фаъолияти хоҷагидорӣ; - тарзи тартиб додани нақшаи бизнеси корхона; - сохтани ҷадвалҳои тҳлилӣ; - вобаста ба соҳаи мазкур сарчашмаи маълумоти таҳлилиро ба даст оварда, дилхоҳ маълумоти лозимиро таҳлил карда тавонад.
Номгӯи боб /мавзӯъҳои фан	Мазмун, предмет ва вазифаҳои таҳлили иқтисодӣ Метод, методика, тарзҳо ва усулҳои таҳлили иқтисодӣ Таъминоти ахборӣ ва ташкили корҳои таҳлили фаъолияти хоҷагидорӣ Таҳлили ҳаҷми истеҳсол ва фурӯши маҳсулот Таҳлили захираҳои меҳнатии корхона Таҳлили фондҳои асосии корхона Таҳлили захираҳои моддии корхона Таҳлили арзиши аслии маҳсулот (корҳо, хизматҳо) Таҳлили натиҷаҳои молиявии корхона Таҳлили ҳолати молиявии корхона

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.1.8. Омор

Тавсифи мухтасари фан	**Омор** – ҳамчун соҳаи фаъолияти амали ҳисобдории мунтазам ва мураттаби маҷмӯи ҳодиса ва равандҳои (протсессҳои) ҷамъиятӣ буда, аз тарафи ташкилотҳои оморӣ ба иҷро расонида мешавад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти иҷроиши корҳои нақшавӣ-ҳисоботии корхона, коркарди қарорҳои лоиҳавӣ, бобоҳои нақшаҳои рушди ҷорӣ ва дарозмуддатӣ корхона, бизнес-нақшаҳо, сметаҳо, ҳуҷҷатҳои ҳисобгирӣ-ҳисоботӣ, меъёрҳои хароҷот ва пешниҳодои мушаххас оиди амалисозии лоиҳаҳо, нақшаҳо, барномаҳои коркардашуда; - қобилияти пешбурди баҳисобгирии молиявӣ, ҷорӣ, идоракунӣ ва омории субъекти хоҷагидорӣ; истифода кардани методика ва стандартҳои оморӣ, баҳисобгирии муҳосибӣ, андозӣ, буҷетӣ, ташакулдиҳӣ ва пешниҳоди ҳисоботҳои оморӣ, муҳосибӣ, андозӣ, буҷетӣ; - қобилияти таҳлил намудани нишондиҳандаҳои оморӣ ва хоҷагии хонавода, мақомотҳои давлатӣ, ташкилот ва муассисаҳои шакли моликияташон гуногун; - таҳлил ва шарҳи нишондиҳандаҳое, ки аз натиҷаи таҳқиқи омори ҳосил гардидаанд; - омода ва пешниҳод кардани ҳисоботи оморӣ, ки талаботи соҳибкорон ва сармоягузоронро конеъ менамояд; - тайёр намудани хулосаҳои иттилоотии оморӣ, ҳисоботи таҳлилии оморӣ,
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - усулҳои асосии гуруҳбандии маълумотҳои омориро донад; - тасвири графики маълумотҳо, ва усулҳои ҳисоби нишондиҳандаҳои миёнаро сарфаҳм равад; - моҳияти амалӣ гардидани усули индексҳои омориро аз худ намояд; - тарзҳои ҳисоб намудани нишондиҳандаҳои қаторҳои динамикӣ ва вариатсиониро донад; - моҳияти алоқамандии оморӣ ва мушоҳидаи интихобиро аз худ намояд; - мавқеъи омор дар низоми назорат; - асосҳои фарққунандаи омор аз дигар шаклҳои ҳисоботдиҳанда; - оиди зарурати омор ва тадбиқи амалии натиҷаҳои он; - масоилҳое, ки оморшиносон дар ҷараёни санҷиши объект ҳаллу фасл менамоянд ва ташаккули иттилоот барои қабули қарорҳо;

	- тартиби ҳуҷҷатикунонии санҷиши оморӣ ва натиҷаҳои он. ***Тавонад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии оморо шарҳ дода тавонад; - усулҳои асосии гуруҳбандии маълумотҳоро дар амалия иҷро карда тавонад. - тасвири графики маълумотҳоро донад ва усулҳои ҳисоби нишондиҳандаҳои миёнаро дар амалия истифода бурда тавонад; - амалан истифодабарии усули индексҳои омориро донад; - тарзҳои ҳисоб намудани нишондиҳандаҳои қаторҳои динамикӣ, вариатсионӣ ва коррелиатсионию регрессиониро аз худ намояд; - қобилияти мустақилона аз худ намудани усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти худ; - қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; - қобилияти таҳлил ва истифода намудани сарчашмаҳои гуногун иттилоот барои гузаронидани ҳисобкуниҳои иқтисодӣ; - қобиияти мустақилона омодасозии супориш ва коркарди лоиҳаи қарорҳо бо назардошти омили номуайянӣ; - коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва методии дахлдор, инчунин пешниҳодҳо ва чорабиниҳо оиди амалисозии лоиҳаҳо ва барномаҳо. ***Аз худ намояд:*** - маҳакҳо ва усулҳои интихоби қарорҳои оморӣ, инструментҳои амалисозии онҳо; - инструментҳои ташаккул ва баҳодиҳии вариантҳои қарорҳои молиявӣ-иқтисодӣ, инструментҳои амалисозии онҳо; - инструментҳои омор–дар ҷараёни омодасозии иттилоот барои ситифодабарандагон; - методологияи омор дар соҳаи идоракунии фаъолияти корхонаву ташкилотҳо; - истифодабарии усулҳои гуногуни оморӣ.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Аҳамият омӯзиши фанни омор. Омор ҳамчун фаъолияти амалӣ Мушоҳидаи оморӣ, мазмун ва масъалаҳои асосии он Ҷамъбасткунӣ ва гурӯҳбандии маълумотҳои оморӣ. Усули графикии тасвири маълумотҳо. Нишондиҳандаҳои оморӣ. Бузургиҳои нишондиҳандаҳои нисбӣ ва таснифоти онҳо. Бузургиҳои миёна ва миёнаҳои таркибӣ Майлкунонии ҳодисаҳои ҷаъмиятӣ ва зарурияти чен кардани онҳо. Дисперсия ва қоидаҳои асосии он. Усули индексҳои оморӣ. Индексҳои миёна ва фазогӣ Алоқамандии ҳодисаҳои ҷаъмиятӣ ва усулҳои омӯзиши онҳо. Зичии алоқамандӣ ва шарҳи омории он. Қаторҳои динамикӣ ва нишондиҳандаи миёнаи дараҷаи қатор Мушоҳидаи интихобӣ. Хатогии интихоб ва роҳҳои бартараф намудани он Регрессияи хаттии ҷуфт шарт ва тартиби истифодабарии он Татбиқи моделҳои оморӣ. Модели аддетивӣ ва мултипликативӣ. Нишондиҳандаҳои асосии сохтор ва шакли тақсимот. Ченкунонии лапиши мавсимӣ ва хусусият он

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.1.9. Фаъолияти бонкӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Фаъолияти бонкӣ** - ин соҳаи илми иқтисодӣ буда, маҷмӯи донишҳои назариявӣ ва амалиро дар бахши низоми бонкӣ, фаъолияти бонкҳо ва амалиётҳои он, ташкили муносибатҳои байнибонкӣ, ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдии бонкҳо, тартиби ташкил ва сохтори идоракунии бонкҳо, таркиби тавозуни бонкҳо, хавфҳои бонки ва идоракунии онҳо ва фаъолияти бонкдории исломиро меомӯзад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ, англисӣ.
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир аст, ки омӯзиш ва таҳлили вазъи фаъолияти бонкҳоро дар иқтисодиёт амали намуда ва дар доирои он пешниҳои худро карда тавонад; - қобилияти истифодаи маҳорат ва малакаи фаъолият дар бахши асосии бонкӣ ва филиалу марказҳои хизматрасонии ташкилотҳои қарзии амалкунандаро ба даст орад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** – мақсад ва вазифаҳои бонк дар иқтисодиёт; – таркиб ва алоқамандии фан бо дигар фанҳои иқтисодӣ; – мафҳуми бонкҳои тиҷоратӣ ва шартҳои фаъолияти онҳо; – тартиби ташкил, бақайдгирӣ ва барҳамдиҳии бонкҳои саҳҳомию тиҷоратӣ; – сиёсати пулию қарзии Бонки Миллии Тоҷикистон ва дурнамои он; – идоракунии бонкҳои тиҷорай; – таркиб ва сохтани тавозуни бонкҳои тиҷоратӣ; – асосҳои ҳисоббаробакунии ғайринақдӣ; – муносибатҳои муросилотӣ байнибонкҳо ҳангоми хисоббаробаркунӣ; – тартиби ҳисоббаробаркунии байни бонкҳо бо миёнаравии мудирияти ҳисоббаробаркунии пардохти Бонки Миллии Тоҷикистон; – навъҳои амалкунандаи ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: супоришномаи пардохтӣ (супоришномаи ҷамъбастии пардохт), тавасути чекҳо, аккредитивҳо ва ғ; – навъи кафолатҳо ва ҳисоббаробаркунӣ бо онҳо; – амалиёти пасандозӣ ва амонати бонкҳо;

	– захираҳои қарзии мутамарказонидаи Бонки Миллии Тоҷикистон, тартиби додугирифти қарзҳои байнибонкӣ ва ба расмият даровардани онҳо; – ташкил кардани сиёсати амонатии (пасандозии) бонки тиҷоратӣ; – тартиби қарздиҳӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ (шартҳо ва усулҳои паст кардани хатари қарзӣ); – шартномаи қарзии бонк бо қарзгиранда; – амалиёти бонкҳо бо коғазҳои қимматнок дар бозори коғазҳои қимматнок; – амалиётҳои фаъол ва ғайрифаъоли бонкҳои тиҷоратӣ; – амалиётҳои асъории бонкҳои тиҷоратӣ; – амалиётҳои молиявии бонкҳои тиҷоратӣ; – сарчашмаҳои ташкил даромади бонк; – мафҳми пардохтпазирии бонк ва нақши Бонки Миллии Тоҷикистон дар танзими фаъолияти бонкҳои саҳҳомию тиҷоратӣ. ***Тавонад:*** – қобилияти аз худ намудани мустақилона усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ; – қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; – қобилияти мустақилона анҷом додани амалиётҳои бонкӣ; – қобилияти дар бонкҳо фаъолият намудан ва риояи қоидаҳои кори дохилии бонк. ***Аз худ намояд:*** - оид ба усулҳои идоракунии бонкҳо ва тартиби амалисозии онҳо; - оид ба муқарароти қонунҳо ва санадҳои танзимкунандаи фаъолияти бонкҳо, инчунин риояи ҳатмии онҳо; - оиди низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва унсурҳои таркибии он; - оиди амалиёти бонкӣ ва механизми анҷомдиҳии онҳо дар фаъолияти бонкҳо; - оиди хавфҳо дар фаъолияти бонкҳо ва усулҳои идоранамоии онҳо.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Пайдоиш ва инкишофи кори бонкӣ дар ҷомеа Низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон Бонки миллии Тоҷикистон ва вазифаҳои он Бонкҳои тиҷоратӣ: вазифа ва сохтори идоракунии онҳо Ташкили ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Захираҳо ва сармояи бонкҳои тиҷоратӣ Ташкили кредитдиҳӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ Амалиёти хазинавии бонкҳо Амалиёти бонкҳо бо коғазҳои қиматнок Амалиёти ғайри ананавии бонкҳои тиҷоратӣ Амалиёти асъории бонкҳо Даромад ва хароҷоти бонкӣ Бозоргирӣ ва пардохпазирии бонкҳо Маркетинги бонкӣ ва менеҷменти бонкӣ Моҳияти хавфҳои бонкӣ ва идоракунии онҳо Бонкдории исломӣ

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ, шифои)

2.1.10. Буҷет ва низоми буҷет

Тавсифи мухтасари фан	**Буҷети давлатӣ** -ин звенои асосии низоми молиявии мамлакат буда, муносибатҳои иқтисодиро оид ба ташаккул, тақсим ва истифодаи фонди пулии марказонидашуда инъикос менамояд.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	–дар бораи мафҳуми «буҷет», низоми буҷетӣ, низоми молияи мамлакат, низоми буҷети мамлакатҳои хориҷӣ маълумот дошта бошад; –дар бораи раванди таҳияи лоиҳаи буҷети давлатӣ омӯзад; –марҳилаҳои иҷроиши буҷети давлатиро донад; –дар бораи молияи фондҳои мақсадноки давлатӣ омӯзад; –дар бораи даромадҳои андозию ғайриандозии буҷети давлатӣ маълумот дошта бошад; –дар бораи хароҷоти буҷети давлатӣ фарқият гузошта тавонад; –дар бораи ба танзимдарории муносибатҳои байнибуҷетӣ сарфаҳам равад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** – моҳият, хусусият ва вазифаҳои буҷети давлатӣ; – мақсад ва вазифаи Барномаи миёнамуҳлати хароҷоти буҷети давлатӣ; – асосҳои назариявии молия ва буҷет, дар асоси онҳо мустақилона банизомдарории мақсад, объект, муҳтаво, амсила ва усулҳои банақшагирии молияи давлатӣ; – мавқеъи молияи марказонидашуда ва ғайримарказонидашуда; – асосҳои фарққунандаи маблағҳои давлатӣ аз маблағҳои махсус; – оиди зарурати буҷети давлатӣ ва тадбиқи амалии натиҷаҳои он; – хусусияти танзими меъёрии фаъолияти буҷетикунонии ба натиҷа нигаронидашуда; – масоилҳое, ки андозсупорандагон дар ҷараёни санҷиши объект ҳаллу фасл менамоянд ва ташаккули иттилоот барои қабули қарори идоракунии молияи давлатӣ; – тартиби ҳуҷҷатикунонии санҷиши мавзӯӣ ва натиҷаҳои он. ***Тавонад:*** –қобилияти аз худ намудани мустақилона усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ;

	–қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; –қобилияти таҳлил ва истифода намудани сарчашмаҳои гуногун иттилоот барои гузаронидани ҳисобкуниҳои молиявӣ; –қобиияти мустақилона омодасозии супориш ва коркарди лоиҳаи қарорҳо бо назардошти омили номуайянӣ; –коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва методии дахлдор, инчунин пешниҳодҳо ва чорабиниҳо оиди амалисозии лоиҳаҳо ва барномаҳо; –омодасозии хулосаҳои таҳлилӣ аз рӯи натиҷаҳои омӯзиш, таҳлил ва баҳодиҳии санҷиш ва назорат; –ташаккули иттилоот бо мақсади қабули қарори идоракунӣ. ***Аз худ намояд:*** -мазмуни мафҳумҳои асосии буҷетро аз худ карда бошад: - асосҳои мавҷудияти шаклҳои системаи молиявӣ, дараҷаҳои ташаккулёбӣ ва пайдоиши буҷетро донад; - моҳияти амал намудани қонуниятҳои пайдоиш ва инкишофи даромадҳои буҷетро сарфаҳм равад; - моҳияти амалӣ гардидани қонуниятҳои муносибатҳои байнибуҷетӣ ва тартиби додани кӯмакҳои молиявиро дарк карда тавонад; - тарзҳои аз худ намудани захираҳои молиявӣ, роҳҳои самарабахш истифода кардани онҳо, сарчашамаҳои онро аз худ карда бошад; - дар бораи буҷетҳои маҳаллӣ ва тартиби таҳия ва баррасии онҳо маълумоти зарурӣ дошта бошад.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Буҷет ҳамчун мафҳуми иқтисодӣ. Сохтори буҷетӣ ва асосҳои ташкили низоми буҷети давлатӣ. Раванди буҷетӣ ва тартиби амалигардонии давраҳои он. Гурӯҳбандии буҷетӣ ва тавсифи он. **Муносибатҳои байнибуҷетӣ ва ҳуқуқҳои буҷетии мақомоти идоракунии давлатии ҶТ.** Тавсифи умумии даромадҳои низоми буҷетӣ. **Хароҷоти низоми буҷети давлатӣ.** Моҳият ва аҳамияти каср ва барзиёдии буҷет дар раванди банақшагирӣ. **Банақшагирии буҷет**ӣ. Сиёсати буҷетии давлат. Идоракунии қарзи давлатӣ. Фондҳои мақсадноки давлатӣ. **Нақши идораи хазинадорӣ дар иҷрои буҷети давлатӣ.** Назорати давлатии молиявӣ ва идоракунии он. Таҷрибаи ҷаҳонии ташкили низоми буҷетӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, сухбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.

Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2. БАХШИ ФАНҲОИ ТАХАССУСӢ
2.2. МОДУЛИ ФАНҲОИ ТАХАССУСӢ
Ихтисоси 1-25 01 04 03 – Андоз ва андозбандӣ

2.2.1. Муқаддимаи ихтисос

Тавсифи мухтасари фан	**Муқаддимаи ихтисос-** соҳаи илмҳои иқтисодӣ буда, дар замири донишҷӯён ташаккул додани донишҳои иқтисодӣ, тасаввуротҳои умуминизариявӣ ва амалиро оид ба асосҳои фаъолиятбарии низоми хоҷагидории кишвар дар бар мегирад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти истифода бурдани донишҳои иқтисодӣ дар соҳаҳои андоз ва андозбандӣ; - қобилияти истифодаи усулҳои миқдорӣ ва сифатии таҳлил ҳангоми арзёбии вазъи молиявӣ дар фаъолияти мақомоти андоз ва муносибатҳои андозӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мафҳумҳои асосии иқтисодӣ (молия, буҷети давлатӣ андоз, қарзи давлатӣ, иқтисоди бозорӣ, моликият); - принсипҳои амалнамоии низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ва субъектони алоҳидаи он; - унсурҳои андоз ва ҳуҷҷатҳои асосии танзимкунандаи муносибатҳои андозӣ; - низоми идоракунӣ, менеҷменти андоз ва унсурҳои таркибии он; - усулҳои ҷамъоварӣ, коркард ва таҳлили нишондиҳандаҳои иқтисодӣ барои ҳалли баланд бардоштани самаранокии иқтисодиёт. ***Тавонад:*** - таҳлили алоқамандии падидаҳои иқтисодӣ ва равандҳои иҷтимоию иқтисодиро дар самти андоз ва андозбандӣ; - бо истифода аз усулҳои иқтисодӣ таҳлили нишондиҳандаҳои фаъолияти низоми андозро ба ҷо оварда тавонад; - қобилияти таҳлили муаммоҳои ҷойдоштаи иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва падидаҳое, ки дар ҷамъият ба вуқӯъ меоянд; - қобилияти истифодаи технологияи гузаронидани ҳисобҳои иқтисодӣ ***Аз худ намояд:*** - методологияи таҳқиқоти иқтисодӣ; - усулҳои муосири ҷамъоварӣ, коркард ва таҳлили маълумотҳои иқтисодӣ;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Муқаддима ва маълумоти ибтидоӣ оиди фанни таълимӣ. Аҳамияти татбиқи барномаи асосии таълимии таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи ихтисоси «Андоз ва андозбандӣ» дар ташаккули шахсияти инсондӯст ва ватандӯст

	Нақши мутахассиси салоҳиятдор дар самаранокии комплекси хоҷагии халқии кишвар. Нақши Донишгоҳи милии Тоҷикистон дар таҷдиди кадрҳои касбӣ аз рӯи ихтисоси “Андоз ва андозбандӣ. Муайян намудани аҳамияти андоз ва андозбандӣ дар баланд бардоштани самаранокии иқтисодиёти миллии кишвар. Ҳуҷҷатҳои асосии танзимкунандаи меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи андоз ва андозбандӣ Пайдоиш ва инкишофи муносибатҳои андозӣ дар ҷамъият Назарияи андоз, вазифаҳо ва унсурҳои андоз Хусусиятҳои низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вазифаҳои мақомоти андоз
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.2.2. Назария ва таърихи андозбандӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Назария ва таърихи андозбандӣ -** ҳамчун қисми таркибии соҳаи илми иқтисодӣ, яке аз бахшҳои мустақили илмӣ буда, дар раванди омӯзиши фанни таълимӣ назарияҳои гуногуни мактабҳои иқтисодӣ, таърихи афкори андозбандӣ, таҳовулоти назарияи андозбандӣ,таърихии пайдоиш, бавуҷудоӣ ва рушди низоми андозро дарбар мегирад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	Тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- омӯзиш ва донистани назарияҳои мактабҳои иқтисодӣ оид ба андозу андозбандӣ; - донишҳои назариявӣ оиди таърихи пайдоиши андозҳо дар давраҳои гуногуни форматсияҳои ҷамъиятӣ; - қобилияти таҳлил ва тафсири хусусиятҳои ҳар як давраҳои андоз; -азхуднамоии давраҳои таърихии пайдоиши андозу андозбандӣ дар замони ба даст овардани истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият ва мазмуни назарияҳо оиди андозу андозбандӣ; - муносибатҳои андозу андозбандӣ дар давраи қадим, феодализм, капитализм ва социализм; - номгӯи андозҳо ва амалкунии онҳо дар давраҳои рушди иқтисодиёти давраҳои таърихӣ; - хусусиятҳои ҳар як давраи таърихии андоз; - заминаҳои пайдоиши андозу андозбандӣ; - Кодексҳои андози дар давраи Истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон қабулгардида; - Хусусиятҳои амалкунии андозҳо аз давраи истиқлолият инҷониб; - санадҳои меёрию ҳуқуқӣ оиди андозҳоро аз худ кардан. ***Тавонад:***

	- сарфаҳм рафтани назарияҳои олимони иқтисодчӣ оиди андозҳо; - хулосабарорӣ оиди заминаҳои таърихии андозу андозбандӣ; - ақидаҳои олимони хориҷӣ ва ватанӣ доир ба андозҳо; - ташкил кардани баҳсҳои андозӣ; - ба нақша гирифтан ва иҷро кардани ҳисоби маблағҳои андозӣ ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ; - сохтан ва таҳлил намудани ҳисобот аз рӯи андозҳо. ***Аз худ намояд:*** -таҳлили сиёсати иҷтимоӣ – иқтисодии аз он ҷумла андозии мамлакатро; - мусатқилона ва озодона мақолаҳои илмиро оиди таърихи андозҳо пешниҳод карда тавонад; - оид ба қонунҳо ва санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ андозҳо андешаҳояшро иброз карда тавонад;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Заминаҳои назариявии низнизоми андоз ва андозбандӣ Заминаҳои пайдоиши андозбандӣ дар манотиқи имрӯзаи Тоҷикистон Хусусиятҳои андозбандӣ дар давлатҳои Осиёи миёна Хусусиятҳои низоми андоз ва андозбандӣ да Аморати Бухоро Андоз ва андозбандӣ дар замони барқароршавӣ ва мустаҳкамшавии сотсиализм Андоз ва андозбандӣ дар давраи сотсиализми мутараққӣ Барқароршавӣ ва рушди низоми андози миллӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Ривоҷ ёфтани ислоҳоти андоз ва рушди андоз дар солҳои охир (1999-2004) Ислоҳот дар низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон (2004-2013) Ислоҳоти низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон дар заминаи Кодекси андози соли 2013 Ислоҳоти андозӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: хусусиятҳои Кодекси нави андоз (соли 2022) Муаммоҳои низоми андози муосири кишвар
Васоити таълимӣ ва таъминоти техники фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли баҳсҳо ва дида баромадани масъалаҳо таърихӣ ва назариявӣ оиди андозҳо.
Шакли арзбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.3. Низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ** - қисми таркибии фанҳои фарогирандаи соҳаи андоз ва андозбандӣ ба шумор меравад. Яке аз омилҳои муҳиме, ки гузариш ба иқтисоди бозоргониро таъмин менамояд, ин низоми андоз ва ислоҳоти он ба ҳисоб рафта, дар давраи гузариш ба иқтисоди бозоргонӣ бояд ба низоми андоз ва ташаккулёбию рушди он дар мамлакатҳои хориҷӣ диққати махсус дода шавад. Бинобар ин, омӯзиш ва азхудкунии фанни низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ барои тайёрии назариявӣ ва корҳои амалии

	мутахассисони баландихтисоси ихтисосҳои равияи иқтисодӣ хеле зарур аст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор.
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ.
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти таҳлил ва баҳодиҳии андозҳои амалкунанда дар низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ истифодашаванда; - қобилияти таҳлили принсипҳои низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ ва баҳогузории самараи ислоҳотҳои гузаронидашуда дар бархе аз давлатҳои зери омӯзиш қарордошта.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - хусусиятҳои асосии низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ; - принсипҳои муосири амалӣ гардидани низоми андоз дар мамлакатҳои хориҷӣ; - сиёсати андозии дар мамлакатҳои хориҷии тараққикарда истифодашаванда; - танзими давлатии андозҳо дар мамлакатҳои тараққикарда ва истифодаи он дар таҷрибаи низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон. ***Тавонад:*** - мазмуни низоми андоз ва сиёсати андозро шарҳ дода тавонад; - хусусиятҳои фарққунандаи низоми андози мамлакатҳои хориҷиро таҳлил кунад; - санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва қонунгузории андози аксар мамлакатҳои тараққикардаро пурра аз худ намуда, дар амал татбиқ карда тавонад; - оид ба ҷиҳатҳои мусбии низоми андози мамлакатҳои тараққикарда ва самтҳои амалигардии онҳо дар низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот дода тавонад. ***Аз худ намояд:*** - аз ҷараёни азхудкунии мавзӯъҳои пешниҳодгардида фикру андешаҳои худро барорад; - оид ба принсипҳои низоми андози давлатҳои тараққикарда ақидаронӣ намояд; - дар бораи муаммоҳои андозии ҷойдошта дар низоми андози давлатҳои хориҷӣ маълумот дода тавонад; - самтҳои амалигардии сиёсати давлатии андозро дар баъзе аз давлатҳои таҳлилгардида шарҳ дода тавонад.
Номгӯи боб / мавзӯъҳои фан	Зарурияти омӯзиши фанни низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ дар замони муосир. Хусусиятҳои фарққунандаи низоми андози ИМА. Низоми андози Канада. Низоми андози амалкунандаи Федератсияи Россия. Таҳлили низоми андози муосири Британияи Кабир. Низоми андози Фаронса. Асосҳои ҳуқуқии низоми андози Олмон. Шарҳи мухтасари низоми андози Италия. Низоми андози Шведсия: таҳлили мухтасари хусусиятҳои асосии он. Зарурияти тафриқабандии андозҳо дар низоми андози Ҷумҳурии Халқии Хитой.

	Нақши сиёсати давлатии андоз дар устувор гардидани низоми андози Ҷопон. Мамлакатҳои ИДМ: тавсифи низоми андози ин кишварҳо. Самтҳои амалигардии сиёсати андозӣ дар мамлакатҳои ИДМ. Моҳияти банақшагирии андозҳо ва усулҳои ояндабинии андозҳо дар мамлакатҳои хориҷӣ. Ҷараёни танзим ва назорати андозҳо дар мамлакатҳои тараққикарда.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ.
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ).

2.2.4. Андозбандии шахсони воқеӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Андозбандии шахсони воқеӣ** - ҳамчун қисми таркибии соҳаи илми иқтисодӣ - молиявӣ, яке аз бахшҳои мустақили илмӣ буда, омӯзиш ва азхудкунии он барои тайёрии назариявӣ ва корҳои амалии мутахассисони баландихтисоси соҳаи андоз хело зарур буда низоми андозбандии шахсони воқеиро меомӯзонад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- мавқеъ ва аҳамияти иҷтимоию-иқтисодии андозбандии шахсони воқеӣ, нақши он дар ташаккулёбии қисми даромади буҷети давлатӣ; - хусусиятҳои муайянкунии манбаи андозбандӣ ҳангоми гирифтани намудҳои гуногуни даромадҳои шахсони воқеӣ; - хусусиятҳои санҷишҳои мақомотҳои андоз оиди дуруст ҳисобкунӣ ва сари вақт пардохтани андозҳо аз шахсони воқеӣ;
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мафҳум ва моҳияти андозбандии шахсони воқеӣ дар иқтисоди миллӣ; - унсурҳои таркибии андозҳо аз шахсони воқеӣ; - намудҳои андозҳои шахсони воқеӣ; - ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои андозсупорандагон шахсони воқеӣ; - ҷавобгарӣ барои содир намудани ҳуқуқвайронкуниҳои андоз. ***Тавонад:*** - мустақилона муайян намудани субъект, объект ва манбаҳои андозбандии шахсони воқеӣ; - дуруст истифода бурдани имтиёзҳои андозӣ дар бахши андозбандии шахсони воқеӣ; - қобилияти мустақилона ва дуруст ҳисоб намудани андозҳои шахсони воқеӣ. ***Аз худ намояд:*** - санадҳои ҳуқуқӣ-меъёрӣ оид ба андозбандии шахсони воқеӣ;

	- таҳлилгузаронии сохтори буҷетӣ бо истифода аз нишондиҳандаҳои оморӣ-андозӣ.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Муқадимаи фанни андозбандии шахсони воқеӣ. Тартиби бақайдгирии шахсони воқеи дар нозиротҳои андоз. Низоми андоз ва идоракунии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Андоз аз даромади шахсони воқеӣ. Моҳияти иқтисодии андози иҷтимоӣ. Андоз аз воситаҳои нақлиёт. Хусусиятҳои андозбандии андоз аз замин. Механизми ҳисобкунии андоз аз замин. Андоз аз объектҳои ғайриманқул. Механизми амалишавии объектҳои ғайриманқул. Низоми андозбандии шахсони воқеие, ки фаъолияти соҳибкориро тибқи патент амалӣ менамоянд. Низоми андозбандии шахсони воқеие, ки фаъолияти соҳибкориро тибқ шаҳодатнома амалӣ менамоянд. Хусусиятҳои фарққунандаи низоми пардохти маблағи патент аз шаҳодатнома. Низоми соддакардашудаи андозбандӣ барои истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ. Хусусиятҳои фарққунандаи низомҳои андозбандӣ. Хусусиятҳои фарққунандаи низомҳои андозбандӣ. Назорати андозии шахсони воқеӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.2.5. Андозбандии ташкилотҳои молиявию қарзӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Андозбандии ташкилотҳои молиявию қарзӣ -** барои дар сатҳи баланд омода намудани мутаххасисон дар самти иқтисодӣ баррасӣ карда мешавад. Хангоми омӯзиши фанни таълимӣ механизми андозбандии ташкилотҳои молиявию қарзӣ, аз ҷумла андозбандии даромад, фоида ва дигар андозҳое, ки онҳо пардохт менамоянд, омухта мешавад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул බояд ёбанд	- қобилияти таҳлил, донистан ва иштирок намудан дар баҳсҳои андозӣ инчунин баён намудани нуқтаи назари хеш оид ба андозбандии ташкилотҳои молиявию қарзӣ. - дастрас намудани нишондиҳандаҳои иқтисодӣ ва маълумотҳои оморӣ оид ба андозҳо аз ташкилотҳои молиявию қарзӣ бахри амалӣ намудани механизми андозбандӣ;

Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мавқеъи фанни андозбандии ташкилотҳои молиявӣ ва қарзӣ дар соҳаи андоз дар низоми илмҳои иқтисодӣ; - субъект ва объекти андозбандӣ ташкилотҳои молиявӣ ва қарзӣ; - дуруст муайян намудани манбаи андозбандӣ; - тарз ва усулҳои ҳисобкунии андозҳо дар ташкилотҳои молиявию қарзӣ; - мӯҳлатҳои супоридани андоз; - қоидавайронкуниҳои андозбандӣ ва ҷовобгари он тибқи қонунгузории андоз; - санҷишҳои андозӣ дар ташкилотҳои молиявию қарзӣ; - мафҳум, моҳият ва истилоҳҳои андозӣ; ***Тавонад:*** - қисматҳои кодекси андозро, ки ба андобандии ташкилотҳои молиявию қарзӣ бахшида шудаанд, пурра азхуд намояд; - қоидаҳои ҳисобкунии андозро дар ташкилотҳои молиявию қарзӣ донад; - ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси андозбандӣ; - ташкил кардани кори амалиётӣ дар соҳаи андозбандӣ; - ба нақша гирифтан ва иҷро кардани ҳисоби маблағҳои андозӣ дар ташкилотҳо; - тартиб доан ва таҳлил намудани ҳисобот аз рӯи андозҳо. ***Аз худ намояд:*** -амалиётҳои мегузаронидаи ташкилотҳои молиявӣ ва қарзиро барои муайян намудани манбаи андозбандӣ; - дастурамалҳо ва санадҳои меёрию ҳуқуқӣ оиди андозбандии ташкилотҳои молиявӣ ва қарзӣ ; - оид ба қонунҳо ва санадҳои меъёрию ҳуқуқии андозҳо андешаҳояшро иброз кардан;
Номгӯи боб/мавзӯъҳоифан	Зарурияти омӯзиши фанни андозбандии ташкилотҳои молиявю қарзӣ Идоракунии бозоргирӣ ва андобандии бонкҳои тиҷоратӣ Асосҳои назариявӣ ва амалии муносибатҳои андозии фаъолияти ташкилотҳои хурди қарзӣ Андозбандии бонкдории исломӣ Андозбандии низоми муассисаҳои бонкӣ Молияи корхонаҳо ва андозбандии онҳо Ширкатҳои суғуртавӣ таркиби асосии бозори суғурта ва андозбандии онҳо. Андозбандии даромади ширкатҳои суғуртавӣ Андозбандии даромад ва зарар ҳангоми мубодилаи асъор ва танзими дороиҳо бо мақсади андозбандӣ Биржаи фондӣ ва муносибатҳои андозӣ Сохтори бозори қоғазҳои қиматнок дар шароити муосир ва андозбандии онҳо
Васоити таълимӣ ва таъминоти техники фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.

Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.6. Назорати андоз

Тавсифи мухтасари фан	**Назорати андозӣ** – қисми таркибии фанҳои фарогири соҳаи андоз ва андозбандӣ ба ҳисоб рафта, санҷиши иҷрои қонунгузории андози Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз ҷониби мақомотҳои андоз гузаронида мешавад. Назорати андозӣ давраи интиҳоии идоракунии андозситонӣ буда яке аз таркибҳои тарзи банақшагирии даромадҳои андозӣ ба буҷет мебошад. Дуруст ба роҳ мондани назорати андоз дар низоми андозситонии мамлакат, ин яке аз роҳҳои пурсамари рушди низоми андозӣ ба шумор меравад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- тавонистани таҳлили муосири қонунгузории соҳаи андози кишвар, таҳлил ва тафсири омори андоз барои қабули қарорҳои идоракунӣ; - тахлил ва шарҳ додани маълумоти молиявӣ, бухгалтерӣ ва дигар маълумотхои дар ҳисоботи корхонаҳои шаклҳои гуногуни моликият, ташкилотҳо, идораҳо ва ғайра мавҷудбуда, инчунин иттилооти гирифташударо барои қабули қарорҳои идоракунӣ истифода бурдан.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - қонунгузории муосири Ҷумҳурии Тоҷикисмтон дар соҳаи андоз ва масъулияти мақомоти андоз дар назди андозсупорандагонро; - асосҳои ташкили системаи андозбандӣ; - вазифаҳо ва мақсадҳои назорати андозӣ; - вазифаҳо ва ухдадориҳои мақомоти андоз хангоми санҷишҳои андозӣ; ***Тавонад:*** - таҳлил ва шарҳи маълумотҳоеро, ки дар баҳисобгирии муҳосибӣ ва андози субъектҳои хоҷагидории шаклҳои гуногуни ташкилию ҳуқуқии моликият мавҷуданд ташкил медиҳанд. - таҳлил ва тафсири омори андоз барои қабули қарорҳои идоракунӣ дар соҳаи назорати андоз; ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси андозбандӣ ва бурдани назорат аз рӯи онҳо; ***Аз худ намояд:*** - малакаҳои таҳлили қонунгузории андоз; - равишҳои омӯзиши нишондиҳандаҳои фаъолияти низоми андоз; - усулҳои гузаронидани санҷишҳои андоз ва тафсири натиҷаҳои онҳо; - қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба андоз ва ҳисоботи молиявӣ;

Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Зарурият, моҳият ва вазифаҳои назорати андозӣ; Шакл ва усӯлҳои назорати андозӣ; Назорати андозии дохили корхонаҳо; Хусусиятҳои ташкили назорати андозӣ дар мамлакатҳои хориҷа; Муҳлатҳои санҷиши, банақшагирӣ, усули идоракунии хавфҳо, давра ва давомнокӣ; Критерияи (муайянкунии) самаранокӣ ва нишондиҳандаҳои кори мақомотҳои андозӣ; Роҳҳои мукаммалгардонии санҷишҳо ва назорати андозӣ дар ҶТ; Корҳои ташкили мақомотҳои андоз оиди омодагӣ ва гузаронидани санҷиши сайёрии андозӣ (ССА); Барасмиятдарории натиҷаҳои санҷиши саёрии андозӣ (ССА); Амалишавии маводҳои санҷиши андозӣ; Низоми мақомоти андоз; Назорати камералӣ; Муоиннаи хронометражӣ; Ҳуқуқ ва уҳдадориҳои Мақомоти андоз оиди гузаронидани санҷишҳои андоз; Идоракунии хавфҳо;
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.7. Низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон

Тавсифи мухтасари фан	**Низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон** – қисми таркибии фанҳои фарогири бахши андоз ва андозбандӣ ба шумор рафта, оид ба низомҳои андози Ҷумҳурии Тоҷикистон, намудҳои андоз, унсурҳои андоз ва ва хусусиятҳои амалнамоии муносибатҳои андозбандӣ маълумот медиҳад. Низоми андоз дар ҳар як ҷомеа муҳимтарин василаи иртиботи байни давлат ва субъектҳои хоҷагидорӣ мебошад. Нақшу мақоми андоз дар танзими корхонаю ташкилотҳо ва дигар бахшҳои фаъоли ҷомеа муҳим арзёби мегардад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- маълумоти кофӣ оид ба зарурият ва нақши андозҳо дар рушди иқтисодии кишвар; - тасаввурот оид ба хусусиятҳои низомҳои иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва механизми амали онҳо;ъ Қобилияти ошкор намудани муносибатҳои андозбандӣ вобаста ба ҳар як шакли низоми андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - таҳаввулоти назариявии андоз ва андозбандӣ дар шароити муосир; - принсипҳои асосии андоз, намуд ва вазифаҳои онҳо; - низоми андоз ва нақши он дар низоми молияи мамлакат;

	Тавонад: - моҳият ва мазмуни андоз ва андозбандӣ дар замони муосир; - хусусиятҳо ва механизми амали низомҳои андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон; - тасаввурот оид ба намудҳои андоз, унсурҳои ва принсипҳои андоз дар шароити муосир; ***Аз худ намояд:*** - низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ва зерқисматҳои он; - тартиб ва механизми андозбандӣ вобаста ба низоми андоз; - таҳаввулоти андоз ва марҳилаҳои инкишофи он вобаста ба қабули Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон; - гурӯҳбандии андозҳо ва нақши андозҳо дар танзими давлатии иқтисодӣ.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Хусусиятҳои низоми андозбандии Ҷумҳурии Тоҷикистон; Пайдоиш низоми дар Ҷумҳурии Тоҷикистон; Вазифа, принсип ва унсурҳои низоми андозбандӣ; Идоракунии андоз ва вазифаҳои системаи андоз; Таъмини иттилоотии фаъолияти мақомоти андоз; Идоракунии низоми андоз дар сатҳи микро ва макроиқтисод; Ҳуқуқ, вазифа ва ӯҳдадориҳои мақомоти андоз; Мазмуни муносибатҳои ҳуқуқии андоз; Шарҳи низомҳои андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

2.2.8. Андозбандии шахсони ҳуқуқӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Андозбандии шахсони ҳуқуқӣ** – яке аз фанҳои муҳимтарин бахши андоз буда, омӯзиш ва азхудкунии ин фан барои тайёрии назариявӣ ва корҳои амалии донишҷӯён ва мутахассисони баландихтисоси соҳаҳои андоз нигаронида шуда, тариби ҳисобкунии андозҳо дар амалияи корхонаҳои ватанию хориҷӣ ва таҳлилу хулосабарорӣ оиди пардохтҳои андозӣ дар корхонаҳоро дар бар мегирад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	Тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти таҳлили андозбандии шахсони ҳукӯкӣ, баҳисобгирӣ ва дигар маълумоти дар ҳисоботи корхонаҳоро бударо донистан, истифодаи маълумоти гирифташуда барои қабули қарорҳои идоракунии андозҳо. - мустақилона тибқи қонунгузории амалкунанда ҳисоб намудани андозҳо ва пешниҳод намудани ҳисоботҳои андозии шахсони ҳуқуқӣ.

Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият ва мазмуни андозхое, ки шахсони ҳуқуқӣ месупоранд; - таркибҳои асосии андозҳо аз шахсони ҳуқуқӣ; - моҳияти сиёсати андоз дар корхонаҳо; -низоми андози корхона ва ташкилотҳо; - ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои андозсупорандагон ва агентҳои андоз; - шакл ва намудҳои гузаронидани назорати андозӣ дар корхонаҳо; - ҳуқуқвайронкуниҳои андозӣ ва ҷавобгарӣ аз тарафи андозсупорандагон барои содир намудани қонуншиканиҳои андоз. ***Аз худ намояд:*** -омӯзиш ва таҳлили сиёсати иҷтимоӣ – иқтисодии андози корхонаҳо; - пур карда тавонистани ҳисоботҳои андоз ва пешниҳод намудани он ба мақомотҳои молиявию андоз; - андешаронмустақил оиди қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии андозҳо;
Номгӯи боб/мавзӯъҳоифан	Мавҳум ва моҳияти фанни андозбандии шахсони ҳуқуқӣ Муносибатҳои буҷетию андозӣ ва танзими он дар корхонаҳо Сиёсати андозии корхонаҳо дар давраи муосир Банақшагирӣ ва дурбиниҳои андоз дар корхонаҳо Моҳияти андоз аз даромад ва механизми амалишавии он дар корхонаҳо Хусусиятҳои ҳисоб намудани андоз аз даромад дар корхонаҳо Андозбандии ташкилотҳои қарзӣ Андозбандии корхонаҳои шахси ҳукуқии хориҷӣ Қоидаҳои ҳисоб намудани андози иҷтимоӣ дар корхонаҳо Хусусиятҳои андоз аз арзиши иловашуда ва тарзҳои ҳисоб намудани он дар корхонаҳо Амалиётҳои андозбандишаванда доир ба андози аксизӣ Тартиби ҳисобкунии андозҳо барои захираҳои табиӣ Роялти барои об ва андоз аз фурӯш (алюминии аввалия) Хусусиятҳо ва тартиби ҳисоб намудани андоз аз воситаҳои нақлиёти шахсони ҳуқуқӣ Хусусиятҳои андозбандии андоз аз замин дар корхонаҳо Хусусиятҳои андозбандии объектҳои ғайриманқул ва механизми амалишавии он Низоми соддакардашудаи андозбандӣ барои истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ Назорати андоз ва намудҳои он дар субъектҳои хоҷагидорӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техники фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, баҳсҳо ,ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.9. Ҳисоботи молиявӣ оид ба андозҳо

Тавсифи мухтасари фан	**Ҳисоботи молиявӣ оиди андозҳо** – ҳамчун қисми таркибии илми андоз ва андозбандӣ буда воситаи таъсирасони давлат ба рафти

	чараёнҳои иқтисодии иштирокчиёни муносибатҳои бозорӣ, тартиб ва омода намудани ҳисобот оид ба андоз ва идоракунии низоми иқтисодӣ ба ҳисоб меравад. Омӯзиш ва азхудкунии он аслан ба ҳуқуқ ва уҳдадориҳои андозсупорандагон, мафҳум ва истилоҳоти қонунгузории андоз, ташкили кори баҳисобгирии андоз, қоидаҳои кушодан ва бурдани ҳисобҳои шахсӣ, тартиби пешниҳоди ҳисоботи андоз ва ғайра равона шуда аст, ки барои тайёрии назариявӣ ва корҳои амалии мутахассисони баландихтисос оиди ихтисосҳои андоз ва андозбандӣ, молия ва қарз, баҳисобгирии муҳосибӣ, ва аудит хеле зарур мебошанд.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти таҳлил ва тафсири маълумоти молиявӣ, баҳисобгирии андозҳо дар ҳисоботи мақомоти андоз, шуъбаҳои молия ва истифодаи маълумоти гирифташуда барои қабули қарорҳои идоракунии мақомоти андоз ва молия; - қобилияти идоракунии хадамоти андоз, шӯъбаҳои мақомотҳои молиявӣ, ташкилотҳо ва субъектҳои иқтисодӣ дар таҳияи ҳисоботи андозҳо ва баҳисобгирии молиявии андоз, барои кормандони хадамоти ҳуқуқӣ барои таҳияи ҳуҷҷатҳои амалиётӣ, ки барои муомилоти басташуда истифода мешаван.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият ва мазмуни баҳисобгирии молиявӣ; - моҳият ва мазмуни ҳисоботи андоз; - сиёсати андоз ва механизми амалишавии он; - тартиби баҳисобгирии ҳуҷҷатҳо аз тарафи андозсупорандагон; - муайянкунии даромадҳо ва хароҷотҳо аз рӯи усули кассавӣ ва ҳисобу замкунӣ; - ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои андозсупорандагон; - тартиби пешниҳоди ҳисоботи андоз; ***Тавонад:*** - сарфаҳм рафтан дар низоми андозситонӣ; - баровардани фикру андешаҳо аз чараёни азхудкунии мавзӯҳои пешниҳод гардида; - тартиб додан ва пешниҳод намудани ҳисоботи андоз аз рӯи пардохти маблағҳои андоз ва дигар пардохтҳои давлатӣ; - ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси андозбандӣ; - ташкил кардани кори амалиётӣ дар соҳаи андозбандӣ; - ба нақша гирифтан ва иҷро кардани ҳисоби маблағҳои андозӣ ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ; - сохтан, бурдан ва таҳлили ҳисоби шахсии андозсупорпндагон аз рӯи андозҳо. ***Аз худ намояд:*** - таҳлили сиёсати иҷтимоӣ – иқтисодии аз он ҷумла андозии мамлакатро; - баҳисобгирии муҳосибӣ таҳлил ва аудит; - қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба андоз ва ҳисоботи молиявӣ;

Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Предмет ва вазифаҳои фанни ҳисоботи молиявӣ оиди андозҳо Ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои андозсупорандагон Мафҳум ва истилоҳоти қонунгузории андоз Ташкили кори бахисобгирии андозхо ва пардохои дигари хатми ба бучет Қоидаҳои кушодан ва бурдани ҳисобҳои шахсӣ Ҳисоботи андоз ва баҳисобгирии маблағи умумии ҳисобкардашудаи андозҳо Ӯҳдадориҳои андоз ва тартиби амалишавии онҳо Баҳисобгирӣ ва тартиби пардохти андозҳо ва пардохтҳои дигари ҳатмӣ ба буҷет Ташкили тафтиши ҳуҷҷатии андозсупорандагон Тартиби ҳисоботдиҳии андозсупорандагон оиди андоз ва фоидаи шахсони ҳуқуқӣ ба мақомоти андоз Баҳисобгирӣ ва тартиби ҳисоботдиҳии супорандагони ААИ Баҳисобгирӣ ва пардохти андоз аз объектҳои ғайриманқул Баҳисобгирӣ ва пардохти андоз тибқи низоми андозбандии шахсони воқеие, ки фаъолияти соҳибкориро тибқи патент амалӣ менамоянд Баҳисобгирӣ ва пардохти аксизҳо Баҳисобгирӣ ва пардохти андозҳо тибқи низомҳои андоз Баҳисобгирӣ ва назорати камералӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.10. Менеҷмент ва маъмурикунонии андоз

Тавсифи мухтасари фан	Менеҷмент ва маъмурикунонии андозҳо – қисми таркибии фанҳои фарогирандаи соҳаи андоз ва андозбандӣ ба шумор меравад. Дар замони муосир дар баробари мураккабшавии низоми андоз ва муносибатҳои иқтисодӣ зери таъсири ҷараёнҳои ҷаҳонишавӣ нақши менеҷмент ва маъмурикунонии андозҳо афзуда истодааст. Аз ин рӯ, омӯзиш ва азхудкунии фанни менеҷмент ва маъмурикунонии андозҳо барои тайёрии назариявӣ ва корҳои амалии мутахассисони баландихтисоси ихтисосҳои равияи иқтисодӣ хеле зарур мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, семинарӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор.
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ.
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти таҳлил ва идора намудани муносибатҳои андозии амалкунанда дар сатҳи давлат ва дар ҳудуди иттиҳодияҳо. - қобилияти таҳлил ва баҳодиҳии самаранокии андозҳо дар сатҳи давлат ва дар ҳудуди корхонаҳо барои таъмини устувории воридотҳои андозии буҷети давлатӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: Донад:

тадриси фан ба даст меоянд	- мафҳум ва моҳияти менеҷменти андоз ва мавқеи он дар муносибатҳои бозорӣ; - тавсифи таркибҳои асосии менеҷменти андоз; - шарҳи мухтасари намудҳои амалкунандаи менеҷменти андоз; - принсипҳои идоракунии пардохти андозҳо дар корхонаҳо; - мақсад, вазифа ва принсипҳои маъмурикунонии андозҳо. Тавонад: - мазмуни менеҷменти андоз ва маъмурикунонии андозҳоро шарҳ дода тавонад; - шаклҳои менеҷменти андоз, хусусиятҳои фарққунандаи онро таҳлил кунад; - асосҳои ҳуқуқии маъмурикунонии андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро муайян карда тавонад; - оид ба чораҳои пешгирии ҳуқуқвайронкунии андозҳо маълумот дода тавонад. Аз худ намояд: - аз ҷараёни азхудкунии мавзӯҳои пешниҳодгардида фикру андешаҳои худро барорад; - унсурҳои асосии менеҷменти андоз ва хусусияту алоқамандии байниҳамдигарии онҳоро таҳлил намояд; - маҳорати тавсифи мақсад, вазифа ва принсипҳои маъмурикунонии андозро пайдо намояд.
Номгӯи боб / мавзӯҳои фан	Зарурияти омӯзиши фанни менеҷмент ва маъмурикунонии андозҳо дар шароити муосир. Мазмуни иқтисодии менеҷменти андоз ва аҳамияти он дар низоми андозбандӣ. Тавсифи унсурҳои асосии менеҷменти андоз ва алоқамандии онҳо бо якдигар. Асосҳои менеҷменти давлатии андоз. Менеҷменти андози иттиҳодияҳо: моҳият ва хусусиятҳои фарққунандаи он. Мазмун ва моҳияти таваккалҳои андозӣ: хусусият, шакл ва тарзҳои идоракунии онҳо. Асосҳои назариявии банақшагирӣ ва ояндабинии андозҳо. Салоҳиятҳои асосии иштирокчиёни раванди банақшагирии андозҳо. Моҳият, мақсад ва вазифаҳои маъмурикунонии андозҳо. Асосҳои ҳуқуқии маъмурикунонии андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, рушди маъмурикунонии андоз дар кишвар. Самаранокии низоми маъмурикунонии андозҳо дар давлатҳои хориҷӣ. Шарҳи мухтасари ҳуқуқ, вазифа ва ӯҳдадориҳои мақомоти андоз дар асоси қонунгузории андози Ҷумҳурии Тоҷикистон. Моҳият ва аҳамияти танзим ва назорати давлатии андозҳо дар замони муосир. Нақши буҷетикунонии андоз дар низоми маъмурикунонии андозҳо. Ҳуқуқвайронкунии андоз ва чораҳои пешгиринамоии он.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ.

Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзёбии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ).

2.2.11. Боҷи давлатӣ ва боҷи гумрукӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Боҷи гумрукӣ -** яке аз қисмҳои таркибии силсилаи фанҳои тахассусӣ ба ҳисоб рафта, омӯзиши он барои иқтисодчиён ҳатмӣ мебошад. Ҳамзамон омӯзиши фанни боҷи гумрукӣ ва боҷи давлатӣ имконият медиҳад, ки донишҷӯён донишҳои назариявии азбарнамудаи худро дар амал истифода баранд. Пардохти боҷҳои гумрукӣ ва боҷҳои давлатӣ хусусияти ғайримустиқими доранд, ки бевосита аз таафи мақотмотҳои дахлдори соҳаҳои гуногуни иқтисодӣ таъмин мегардад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ,русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- азхудкунӣ ва ташаккули донишу малакаи донишҷӯён оид ба татбиқи пардохтҳои гумрукӣ ва давлатӣ, ки ҷиҳатҳои назариявии ҳуқуқӣ ва амалии танзими фаъолияти тиҷоратии хориҷиро бо истифодаи боҷҳои гумрукӣ ва андоз дар низомҳои гумрукии гуногун фаро мегирад. - қобилияти таҳлил ва натиҷагирии маълумотҳоро доир ба тартиби пардохтҳои гумрукӣ ва дигар ҳисоботҳои пешниҳоднамудаи гумрукӣ дарк карда тавонад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: а) донад: ✓ моҳият ва мазмуни боҷи гумрукӣ ва дигар пардохтҳои давлатӣ; ✓ сиёсати андоз ва механизми амалишавии он ҳангоми воридоти молҳо; ✓ низоми пардохтҳои гумрукӣ; ✓ муайянкунии арзиши гумрукии молҳо; ✓ ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои мақомоти гумрук; ✓ ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои декларантҳо ва намояндагии онҳо; ✓ санҷишҳои пардохти гумрукӣ ҳангоми муомилоти воридотию содиротии молҳо; ✓ ҳуқуқвайронкуниҳои андозӣ ва ҷавобгарӣ барои содир намудани онҳо ва ғ. б) тавонад: ✓ сарфаҳм рафтан дар низоми гумрукӣ; ✓ баровардани фикру андешаҳо аз ҷараёни азхудкунии мавзӯҳои пешниҳодгардида; ✓ ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси пардохтҳои гумрукӣ ва давлатӣ; ✓ ташкил кардани кори амалиётӣ дар соҳаи гумрук; ✓ сохтани ҳисобот аз рӯи пардохтҳои гумрукӣ ва давлатӣ дар амал татбиқ карда тавонад: ✓ санадҳои меъёрию ҳуқуқии дар соҳаи гумрук қабулгардида; ✓ истифодаи меъёрҳои пардохтҳои гумрукиро дар амал татбиқ намояд; ✓ оид ба мукаммалгардонии низоми қонунгузории гумрук ва андоз андешаҳояшонро иброз карда тавонанд. ***Аз худ намояд:***

	- таҳлили сиёсати иҷтимоӣ – иқтисодии аз он ҷумла андозию гумрукии мамлакатро; - ҳисоботҳои гумрукиро пешниҳод карда тавонад; - оид ба қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ андозҳоро андешаҳояшро иброз карда тавонад.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Асосҳои назариявии омӯзиши фан ва хусусиятҳои таърихии он Сохт ва ташкили фаъолияти мақомоти гумрук дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Баррасмиятдарории гумрукӣ ва пардохтҳои гумрукӣ Арзиши гумрукии мол. Усулҳои муайяннамоии арзиши гумрукии мол Боҷи гумрукӣ ва андоз Низоми махсуси гумрукӣ Аксиз, андоз аз арзиши иловашуда ҳамчун андоз дар системаи пардохтҳои гумрукӣ Имтиёзҳои гумрукӣ ҳангоми татбиқи пардохтҳои гумрукӣ Хироҷҳои гумруки хаҷун тадбири хизматрасонии гумрукӣ Хироҷҳои гумрукӣ ва мақсади он Омори гумрукии тиҷорати хориҷӣ Танзими хизмтрасонигумрукӣ дар шароити иқтисоди рақамӣ Назорати гумрукӣ Мафҳуми боҷи давлатӣ ва хусусиятҳои он Танзими муносибатҳои ҳукуқи оид ба пардохти боҷи давлатӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.12. Назарияи қабули қарор ва идораи хавф дар андоз

Тавсифи мухтасари фан	**Назарияи қабули қарор ва идоракунии хавфҳо дар соҳаи андоз –** ҳамчун қисми таркибии илми андоз ва андозбандӣ буда, қабули қарор ва идоракунии хавфҳо дар соҳаи андоз дар шароитҳои иқтисодӣ ҳамчун воситаи қабули қарор дар шароити номуайяни асос ёфтааст, ки эҳтимолияти сенарияҳои гуногун номаълум доранд. Қабули қарор дар шароити хавф ба он асос ёфтааст, ки ба ҳар як ҳолати рушди ҳодисаҳо эҳтимоли чораҳои зарурӣ андешида шавад. Омӯзиши он имкон медиҳад, ки ҳар як арзишҳои самараноки иқтисодиро дар асоси нишондиҳандаҳои моливӣ-андозӣ баркашида, вазъятро бо сатҳи пасти хавф барои татбиқи нақшаҳои андозӣ идора карда шавад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур	- қобилияти таҳлил ва омӯзиши ҳолатҳои хавфнок ва дар асоси он қабули қарорҳои идоракунии хафҳои молиявӣ-андозӣ ва банақшагирии андозбандӣ дар шароити буҳронӣ;

ташаккул бояд ёбанд	- асосноккунӣ ва интихоби қарорҳои мушаххаси идоракунии марбут ба хавфҳои молиявӣ дар асоси консепсия ва методологияи назарияи қабули қарорҳо дар шароити номуайянӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - қонунгузории муосири Ҷумҳурии Тоҷикисмтон дар соҳаи андоз ва масъулияти мақомоти андоз дар назди андозсупорандагонро; - хеджиркунӣ ҳамчун усули паст кардани хавфи молиявиро; - асосҳои методологии таҳлили хавфи андозиро.; ***Тавонад:*** - сарфаҳм рафтан дар низоми андозситонӣ; - ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси андозбандӣ ва арзёбии хавфҳо дар соҳаи молия ва андоз; - таҳлили ҳолатҳо адр шароити устувор, мӯътадил ва хавфнок; - ташкил кардани кори амалиётӣ дар соҳаи андозбандӣ; - қобилияти банақша гирифтан ва иҷро кардани он дар шароити хавфнок; - қобилияти интихоби қабули қарор аз як чанд вариандҳои мавҷуд буда. ***Аз худ намояд:*** - таҳлили сиёсати иҷтимоӣ – иқтисодии аз он ҷумла андозии мамлакатро; - методҳои таҳлил ва ташхиси эҳтимолияти муфлисшавӣ; - идоракунии зидибухронӣ; - қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба андоз ва ҳисоботи молиявӣ;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Асосҳои методологи ва моҳияти қабули қарорҳои идоракунии хавфҳо Гурӯҳбандии қарорҳои идоракунӣ Давраҳои тайёрӣ ва қабули қарори идоракунӣ Ташкили идоракунии таваккал Роҳҳои амалӣ гардонидани қарори идоракунӣ ва назорати иҷроиши он Хавф дар соҳаи молия ва андоз Арзёбии хавфҳо дар соҳаи молия ва андоз Асосҳои баҳодиҳи ва идоракунии хавфҳои андозӣ Мафҳум ва моҳияти усулҳои ҳисобкуниҳои молиявӣ дар идоракунии хавфҳо Ҳисобкунӣ ва дисконткунӣ аз рӯи фоизҳои оддӣ ва мураккаб Ӯҳдадории маҳомоти андоз дар назди андозсупорандагон Ояндабинӣ ва банақшагирии андоз дар асоси қабули қарор
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.13. Низоми соддакардашудаи андозбандӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Низоми содакардашудаи андозбандӣ** - қисми таркибии фанҳои фарогири соҳаи андоз ва андозбандӣ ба ҳисоб рафта, мафҳум, моҳият, давра, меъёр, субъектон ва тарзи андозситонии низоми содакардашудаи андозбандиро дар бар меград. Низоми мазкур барои он соҳибкороне муқаррар карда мешавад, ки даромади умумиашон дар дувоздаҳ моҳи тақвимии соли гузашта на зиёда аз 1 миллион сомонӣ мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълими	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти ҳалли масъалаҳо вобаста ба низоми содакардашудаи андозбандӣ, дарки қонунгузории низоми мазкур, ҳалли масъалаҳо вобаста ба низоми содакардашудаи андозбандӣ ва дуруст ва сари вақт пешниҳоднамоии ҳисоботҳои низоми содакардашудаи андозбандӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - қонунгузории андозии низоми содакардашудаи андозбандӣ; - давра, муҳлат ва меъёрҳои низоми содакардашудаи андозбандӣ; - огоҳ будан аз тағйиру иловаҳо марбут ба низоми содакардашудаи андозбандӣ. ***Тавонад:*** - дуруст ва сари вақт пешниҳод намудани ҳисоботҳо барои низоми содакардашудаи андозбандӣ; - ҳалли масъалаҳо нисбат ба низоми содакардашудаи андозбандӣ; - қобилияти дарки амлиётҳои низоми содакардашудаи андозбандӣ; ***Аз худ намояд:*** - таҳлили даромадҳо андозии низоми содакардашудаи андозбандӣ ба буҷет; - қонунгузории андозбандии низоми содакардашудаи андозбандӣ;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Низоми содакардашудаи андозбандӣ барои субъектҳои соҳибкории хурд; Низоми содакардашудаи андозбандӣ барои истеҳсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ; Низоми содакардашудаи андозбандӣ барои субъетҳои бизнеси бозӣ; Низоми содакардашудаи андозбандии фаъолияти парандапарварӣ, моҳипарварӣ ва истеҳсоли хӯроки омехтаи паранда ва чорво; Низоми содакардашудаи андозбандии фаъолияти инноватсионию технологӣ;
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

2.2.14. Хизматрасонии электронӣ ва пардохти электронии андоз

Тавсифи мухтасари фан	**Хизматрасониҳои электронии андоз** – қисми таркибии фанҳои фарогири соҳаи андоз ва андозбандӣ ба ҳисоб меравад, ки интернет ҳамчун воситаи босуръат рушдёбанда дар бозори ТИК (технологияи иттилоотии комуникатсионӣ), инчунин расонидани хизматрасониҳо бо ёрии он ба ҳисоб меравад. Дар шароити имрӯза нақши Интернет дар бозори ТИК ва расонидани хизматрасониҳо бузургтарин сарчашмаи даромад ба ҳисоб меравад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти дастрасии иттилоотҳо ва истифодаи шабакаҳои интернетӣ барои анҷом додани хизматрасониҳои электронии мақомоти андоз. - мусоидат ба фаъолияти ҳаррузаи мақомоти андоз дар равандӣ татбиқӣ чораҳои маъмурикунонӣ. Бо ин васила таҳлили вазъи хизматрасониҳои электронии андозро дар ҶТ таъмин намояд - сатҳи омузиш ва ҷамъоварии маълумотҳоро бо истифодаи модулҳои хизматрасонии мақомоти андоз таҳлил карда тавонад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият ва мазмуни хизматрасониҳои электронӣ; - тарзи истифода бурдани хизматрасониҳои электронӣ; - нақши хизматрасониҳои электронӣ дар соҳаи андоз; - низоми электронии бақайдгирӣ ва гардиши ҳуҷҷатҳо дар мақомоти андоз; - маъмурикунии андоз дар шароити рақамикунӣ; - истифодаи МНХ дорои хотираи фискалӣ; - маниторинги андозӣ; - тартиби пешниҳоди ҳисоботҳои электронӣ ба мақомоти андоз ва ғайра. ***Тавонад:*** - сарфаҳм рафтан ба истифодаи модулҳои электронии фаъолияти мақомоти андоз; - баровардани фикру андеша дар рушди минбаъдаи хизматрасониҳои электронии андоз дарҶТ; - ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси андозбандӣ байни андозсупоранда ва мақомоти андоз; - ташкил кардани кори амалиётӣ дар соҳаи андозбандӣ; - ба нақша гирифтан ва ташкил намудани чорабиниҳо иоди хизматрасониҳои электронии андоз; - сохтан ва таҳлил намудани ҳисоботҳои электронии андоз аз рӯи маълумотҳои дар мақомоти андоз баҳисобгирифташуда. ***Аз худ намояд:*** - таҳлили истифодаи хизматрасониҳои электронӣ, аз ҷумла рақамикунонии андоз; - ҳисоботҳои электронии андозро пешниҳод карда тавонад; - раванди гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ оиди таъмини иттилоотии хизматрасониҳои электронӣ; - мафҳуми интернет ва модули хизматрасониҳои электрониро дар мақомоти андоз.

Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Мафҳуми «хизматрасонии электорнии андоз» Андозсупорандагон электронӣ Муносибатҳои байни андозсупорандагон бо мақомоти андоз Хавфи ҳамкориҳои мақомоти андоз ва андозсупорандагон дар муҳити андози рақамӣ Нақши хизматрасониҳои рақамӣ дар муҳити хизматрасониҳои электронӣ Хизматрасониҳои рақамии Кумитаи андози назди Ҳукумати ҶТ Утоқи шахсии андозсупорандагон Бақайдгирии андозсупорандагон дар шароити рақамикунонӣ Роҳу воситаҳои пардохти андозҳо дар шароити рақамикунонӣ Истифодаи онлайн фармоиш дар назди Кумитаи андози назди ҲҶТ Ҳисоби канкулятории андоз дар ҶТ ва роҳҳои истифодаи он Саволҳои хизматрасонии электронӣ ва риояи қонунгузории андоз Имзои рақамии андозсупорандагон Маъмурикунонии андоз дар шароити иқтисоди рақамӣ Таҷрибаи хориҷии татбиқи хизматрасониҳои электронӣ дар мақомоти андоз Ояндабинии хизматрасониҳои электронӣ дар ҶТ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

Шарҳи мухтасари барномаҳои таълимӣ аз рӯи фанҳои интихобӣ

3. БАХШИ ФАНҲОИ ИНТИХОБӢ

3.1. МОДУЛИ ФАНҲОИ ИНТИХОБИИ БАХШИ ЗАМИНАВӢ

3.1.1. Этика ва эстетика

Тавсифи мухтасари фан	**Этика ва эстетика**- фанни таълимии этика ва эстетика (ахлоқ ва зебоишиносӣ) дар нақшаҳои таълимии ихтисосҳои ғайрифалсафӣ мақоми фанни интихобиро касб карда, дар ташаккулёбии донишҷӯ ҳамчун мутахассиси баландихтисос мавқеи яке аз фанҳои асосӣ (базавӣ)-ро ишғол намудааст. Ҳангоми тадриси он маълумот дар бораи одобу рафтор, муошират ва зебогӣ, категорияҳои илми ахлоқ ва таълимотҳои ахлоқию зебоишиносии мутафаккирони тоҷику форс пешкаш карда мешаванд.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур	– дар бораи мохияти этика ва эстетика, предмети омузиши онхо, максаду вазифахо, дар бораи категорияхои асосии ахлокй ва эстетики тасаввурот дошта бошанд; – марҳилаҳои ташаккули ахлоқу эстетикаро донанд; мафҳумҳо ва принсипҳои бунёдие, ки асоси мафҳумҳои ахлоқию эстетикиро

ташаккул бояд ёбанд	ташкил медиҳанд; проблемахои мархалаи хозираи инкишофи этика ва эстетика; – дониши гирифтаашро дар ҳалли масъалаҳои шахсӣ, касбӣ ва иҷтимоӣ истифода бурда тавонад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** – баланд бардоштан ва такмил додани сатҳи маърифати ахлокӣ ва эстетикии донишҷӯён; – инкишоф додани донишхои назарии донишчуён оиди амалия ва назарияи ахлоқӣ ва зебоишиносӣ; –омӯзонидани таърихи рушди афкори ахлокӣ ва эстетикӣ аз аҳди қадим то замони муосир; –аз худ намудан ва ба танзим даровардани тарбияи ахлоқии донишҷуён; –инкишоф додани дараҷаи маърифати ахлоқӣ ва дарки зебоипарастии донишҷӯ. ***Тавонад:*** – мазмуни ахлоқии намудҳои гуногуни фаъолияти касбии онҳоро муайян намояд; –талаботи ахлокиро нисбат ба фаъолият дар соҳаҳои гуногун нишон диҳад; – меъёру талаботи одоби расмиро софдилона риоя намояд; – ба шароит ва омилхои деформацияи касбӣ ва ахлоқи муқобил гузоштан; ***Аз худ намояд:*** – маҳорати марбут ба иҷрои вазифаи ахлоқӣ ва хизматӣ, бо мушаххасот этикаи касбии коркунон дар фаъолияти гуногун, бо процессхо муоширати иҷтимоӣ ва кори дастаҷамъӣ. – малакаҳои муоширати байнишахсӣ, усулҳои касбӣ, аз ҷумла муоширати тиҷорӣ. – маҳорати касбӣ ва ҷаҳонбинии васеъ. – маҳорати инъикоси интиқодӣ ва худбаҳодиҳӣ.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Этика ҳамчун илм. Мавзӯи баҳси илми ахлоқ Категорияҳои илми ахлоқ Озодӣ ва масъулияти ахлокии шахс Масоили ахлоқӣ дар фалсафаи Юнони бостон Масоили ахлоқӣ дар афкори фалсафӣ- динӣ ва фарҳангии Ҳинду Чини қадим Таълимоти ахлоқӣ дар Эрони бостон Адёни Сомӣ (яҳудия, масеҳият, ислом) ва масоили ахлоқӣ Таълимотҳои ахлоқии асримиёнагии мутафаккирони форс- тоҷик Пешбиниҳои илмӣ ва мушкилоти ахлоқии асри XX- XXI. Намудҳои хунар Образи бадеӣ шакли тафаккури бадеӣ Баррасии масоили эстетикӣ дар адабиёт ва санъати асрҳои XX - XXI

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.1.2. Мудофиаи шаҳрвандӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Мудофиаи шаҳрвандӣ** – илмест, ки ба донишҷӯён санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданӣ, асосҳои ташкили чорабиниҳои ҳифзи аҳолӣ аз ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногенӣ, ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногение, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон имкони рӯх доданро доранд, офатҳои табиӣ ва ҳифзи аҳолӣ аз онҳо (заминларза, сел, ярч, тармафарой ва обхезӣ, маълумоти умумӣ оид ба моддаҳои сахттаъсири заҳролудкунанда ва истифодаи онҳо дар иншоотҳои иқтисодӣ ва хатарҳои нав вобаста ба амалҳои террористиро меомӯзонад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- ташкил ва идоракунии қувва ва воситаҳои пешгирӣ ва рафъи ҳолатҳои фавқулодда; - нақш ва вазифаҳои мудофиаи гражданӣ дар замони муосир; - роҳбарӣ ва идоракунии мудофиаи гражданӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданӣ; - асосҳои ташкили чорабиниҳои ҳифзи аҳолӣ аз ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногенӣ; - вазифаҳои онҳо ҳангоми рух додани ҳолатҳои фавқулодда; - ташкили тайёрӣ, омӯзиши аҳолӣ ва баҳисобгирии нирӯҳои ғайриҳарбии мудофиаи гражданӣ оид ба ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданӣ; - ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногение, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон имкони рӯх доданро доранд. ***Тавонад:*** - чорабиниҳои асосӣ оид ба устуворгардонии иншоотҳои иқтисодӣ дар давраи ҷанг; - хадамотҳои мудофиаи гражданӣ маълумоти умумӣ оид ба воситаҳои имрузаи зарбазан; - ҳифзи аҳолӣ аз офатҳои табиӣ (заминларза, сел, ярч, тармафарой ва обхезӣ; - роҳбарӣ ва идоракунии мудофиаи гражданӣ;

	- истифодаи моддаҳои сахттаъсири заҳролудкунанда дар иншоотҳои иқтисодӣ ва хатарҳои нав вобаста ба амалҳои террористӣ. ***Аз худ намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	- муқаддимаи фан ва мафҳумҳои асосӣ - санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждани; - асосҳои ташкили чорабиниҳои ҳифзи аҳолӣ аз ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногенӣ; - вазифаҳои онҳо ҳангоми рух додани ҳолатҳои фавқулодда; - ташкили тайёрӣ, омӯзиши аҳолӣ ва баҳисобгирии нирӯҳои ғайриҳарбии мудофиаи гражданӣ оид ба ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи гражданӣ; - ҳолатҳои фавқулоддаи дорои хусусияти табиӣ ва техногение, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон имкони рӯх доданро доранд; - чорабиниҳои асосӣ оид ба устуворгардонии иншоотҳои иқтисодӣ дар давраи ҷанг; - хадамотҳои мудофиаи гражданӣ маълумоти умумӣ оид ба воситаҳои имрузаи зарбазан; - ҳифзи аҳолӣ аз офатҳои табиӣ (заминларза, сел, ярч, тармафароӣ ва обхезӣ; - роҳбарӣ ва идоракунии мудофиаи гражданӣ; - истифодаи моддаҳои сахттаъсири заҳролудкунанда дар иншоотҳои иқтисодӣ ва хатарҳои нав вобаста ба амалҳои террористӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.2. МОДУЛИ ФАНҲОИ ИНТИХОБИИ БАХШИ ФАНҲОИ УМУМИКАСБӢ

3.2.1. Системаи иттилоотӣ дар низоми андоз

Тавсифи мухтасари фан	**Системаҳои иттилоотӣ дар низоми андоз -** омӯзиши фанни системаҳои иттилоотӣ дар низоми андоз чун қисми ҷудонашавандаи раванди таҳсилоти олии касбии технология ва низоми иттилоотӣ дар иқтисодиёт аҳамияти муҳими илмӣ, иқтисодӣ, иттилоотӣ ва амалӣ дорад. Омӯзиши ин фанни илмии таълимӣ барои азхуд намудани донишҳои илмии умуминазариявӣ оид ба системаҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт бо равандҳои нави инкишофи технологияҳои иттилоотии муосир, баланд бардоштани сатҳи истифодабарии иттилоот ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсинӣ, таъмини бехатарии иттилоотӣ, санъати истифодабарии технологияи иттилоотии муосир аҳамияти муҳим дорад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор

Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- таҳлил намудани ташаккул ва инкишофи технологияҳои итилоотии муосир; - истифодаи самараноки захираҳои иттилоотӣ дар равандҳои идоракунӣ ва ғ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: **Донад:** – мазмун, моҳият, хусусият ва вазифаҳои фанни системаҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт; – мафҳум ва хусусиятҳои иттилоот; – таъминоти иттилоотии системаҳои иттилооти иқтисодӣ; – азхудкунии вазифаҳои таъминоти иттилоотӣ; – мафҳум, моҳияти системаи ҳуҷҷатҳо ва намудҳои ҳуҷҷат; – оиди зарурати дарки меъёрҳои иттилоот ва дар амал татбиқ намудани онҳо; – намудҳои системаҳои иттилоотӣ ва хусусиятҳои фарққунандаи онҳо; – дарки дурусти муносибатҳои иқтисодию иттилоотӣ ва барномавию технологӣ онҳо. **Тавонад:** – қобилияти аз худ намудани мустақилона усулҳои истифодаи технологияи иттилоотӣ, барномавию коммуникатсионӣ инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ; – қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нави иттилоотӣ; – қобилияти таҳлил ва истифода намудани сарчашмаҳои гуногун оид ба дарки технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ; – қобилияти мустақилона омодасозии супоришҳо вобаста ба масоили раванди барномаҳои амалиявию системавӣ; – коркарди ҳуҷҷатҳои массивҳои иттилоотӣ, фонди дохилимошинии иттилоот ва барномаҳои ташкили фонди иттилоотӣ, инчунин пешниҳодҳо ва коркарди системаи ҳуҷҷатҳо. **Дар амал татбиқ карда тавонад:** – пешниҳод ва коркарди иттилоотӣ диҳад; – санадҳои иттилоотиро дар амал татбиқ намояд; – оид ба қонунҳо ва санадҳои меъёрии иттилоотӣ андешаҳояшро иброз карда тавонад;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Идоракунӣ - ҳамчун раванди иқтисодӣ Системаи иттилооти иқтисодӣ- асоси копютерикунонии равандҳои иқтисодӣ Иттилооти иқтисодӣ ва тавсифи он Асосҳои техникии бунёдкунии системаҳои иттилооти иқтисодӣ Таъминоти итилоотии системаҳои иттилооти иқтисодӣ Таъминоти барномавии системаҳои иттилооти иқтисодӣ Раванди технологии системаҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт Технологияи коркарди иттилооти иқтисодӣ дар марказҳои коркард Технологияи коркарди тақсимонаи иттилооти иқтисодӣ

	Ташкили равандҳои иттилооти дар шароити технологияҳои диалогӣ тиҷорати электронӣ Нақши системаи иттилоотӣ дар иқтисодӣ бозоргонӣ Усулҳои нави сохтани системаҳо ва технологияҳои иттилоотӣ Истифодабарии технологияи нави иттилоотӣ дар системаи андоз ва андозбандӣ Таъминоти иттилоотӣ дар системаи идоракунӣ Системаҳои иттилоотии идоракунии корхонаҳо
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.2.2. Иқтисоди миллӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Иқтисоди миллӣ**- ин илмест, ки таҳқиқи асосҳои назариявӣ, методологӣ ва методҳои идоракунии тараққиёти соҳаҳои иқтисодиёти миллӣ дар шароити тағйиротҳое (ислоҳоти иқтисоди)-е, ки дар мамлакат гузаронида мешавад, дар назар дошта шудааст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти истифода бурдани донишҳои асосии иқтисодӣ дар сохахои гуногуни хаёт; - доштани малакаҳои ҷустуҷӯ, таҳлил ва истифода санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ дар фаъолияти касбии худ; - қобилияти арзёбии таъсири муҳити макроиқтисодӣ дар рафти фаъолиятбарии ташкилоту муассисаҳо ва мақомотҳои идораи давлатӣ ва маҳаллӣ, ошкор ва таҳлил намудани хавфҳои бозорӣ ва инчунин таҳлил намудани вазъи макроиқтисодии кишвар аз нигоҳи татбиқи сиёсати умумииқтисодӣ ва соҳавӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмун, моҳияти иқтисоди миллиро донад; - хусусиятҳо ва қонуниятҳои инкишофи иқтисоди миллро донад; - нишондиҳандаҳои асосии арзёбии фаъолияти субъектони иқтисоди миллиро донад; - арзёбии ҳолати истифодабарии иқтидорҳои иқтисоди миллиро аз худ карда бошад; - асосҳои рақобтапазирии иқтисоди миллӣ ва рейтинги Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар раддабандии байналмиллалии рақобатпазирӣ аз худ карда бошад. ***Тавонад:*** - қобилияти аз худ намудани мустақилонаи усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ;

	- қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; - қобилияти таҳлил ва истифода намудани сарчашмаҳои гуногун оид ҳолати иқтисодӣ-иҷтимоии Тоҷикистонро доштa бошад; - қобилияти мустақилона омодасозии супоришҳо вобаста ба масоили нишондиҳандаҳои арзёбии иқтисоди миллӣ; ***Аз худ намояд:*** -малакаи ҷамъбаст ва баҳодиҳии натиҷаҳое, ки дар омӯзиш ва таҳлили низоми хочагии халк ба даст оварда шудаанд; – маҳорати муайян намудани самтхои стратегии тараққиёти хочагии халқи алоҳида; – таҳияи маводи таҳлилӣ барои арзёбии барномаҳои рушди ичтимоию иқтисодӣ ва қабули қарорҳо дар сатҳи макро; – маҳорати таҳлили донишҳои иқтисодӣ дар ҷараёни таълим
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Муқаддимаи фан. Мафҳум, моҳият ва шарҳи иқтисод. Тавсифи хислатҳои иқтисоди миллӣ Назарияи пайдоиши иқтисоди миллӣ ҳамчун илм ва нақши мактабҳои илмӣ дар ташаккулёбии он Иқтисоди миллӣ - ҳамчун илми алоҳидаи иқтисодӣ. Иқтисоди миллӣ, предмет ва усулҳои омӯзиши он, мақсад ва вазифаҳои фан Таркиб ва сохтори соҳавии иқтисоди миллӣ Ташаккулёбии иқтисодии миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ва тавсифи онҳо Рушди иқтисодӣ ва нақши он дар иқтисоди миллӣ Инфрасохтори иқтисоди миллӣ Ташкили идоракунии иқтисоди миллӣ Комплексҳои минтақавии хоҷагидорӣ дар низоми иқтисоди миллӣ Рушди устувори иқтисодӣ ва самтҳои асосии амалигардонии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Сиёсати илмию инноватсионӣ ва нақши он дар рушди иқтисоди миллӣ Таъмини амнияти озуқаворӣ ва рушди иқтисоди миллӣ Таъмини бехатарии обию энергетикӣ - самти муҳими рушди устувори иқтисоди миллӣ Иқтисоди сабз ва самтҳои амалигардонии он дар соҳаҳои иқтисоди миллӣ Низоми танзими давлатии иқтисоди миллӣ Комплекси агросаноатӣ ва нақши он дар иқтисоди миллӣ Маҷмӯи иқтидорҳо ва нақши онҳо дар рушди иқтисоди миллӣ Ояндабинӣ ва банақшагирии тараққиёти иқтисоди миллӣ Модели рушди иқтисоди миллии кишварҳои тараққикарда ва рӯ ба тараққӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Кори курсӣ, имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.2.3. Менеҷменти суғуртавӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Менечменти суғурта** - Мақсадии ниҳоии омӯзиши фан – ташаккули донишҳои назариявӣ ва малакаи амалии мутахасисони ҷавон оид ба ташкили суғуртакунонӣ дар корхонаҳо, ташкилотҳо, омода сохтан ва пешниҳоди иттилооти дақиқ ба менеҷерон бо мақсади идоракунии оҷилии (фаврӣ) корхона, назорати оҷилӣ ва баҳодиҳии натиҷаи фаъолияти ташкилотҳои суғуртавӣ мебошад. Дар соҳаи менечменти суғуртавӣ, суғурта,бозори суғурта, ташкилотҳои суғуртавӣ, фаъолияти суғуратвӣ, хизматрасониҳои суғуртавӣ, идоракунии суғуртавиро ифода мекунад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	-мукамалтар аз худ намудани ҷанбаҳои менеҷменти суғуртавӣ, ки дар соҳаҳои гуногун нақши асосӣ мебозанд; -ба донишҷӯён омӯхтани менеҷменти суғурта ва тарифҳои суғуртавӣ; -ба донишҷӯён омӯзонидани таҳлили намудҳои суғурта дар шароити замони муосир -омӯзонидани усулҳои ҷамъоварии аъзоҳақиҳои суғуртавӣ ва фондҳои суғуртавӣ; -омӯзонидани муайян намудани ҳодисаҳои суғуртавӣ ва хавфу хатар;
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳияти менеҷмети суғуртавӣ ва тарифҳои суғуртавӣ; - мафҳумҳо ва истилоҳоти менеҷмент дар суғурта фодашаванда; - асосҳои сохтани тарифҳои суғуртавӣ; - намудҳои суғурта дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, - рушди менечмети суғуртавӣ дар мамлакатхои тараки карда, - рушди фаъолияти менеҷмети суғурта дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, - мақсадҳо ва намудҳои менеҷмети суғуртаро донад; - асосҳои назариявии суғурта, дар асоси онҳо мустақилона банизомдарории мақсад, объект, муҳтаво, амсила ва усулҳои менеҷмети суғурта ва назорати соҳаҳои фаъолияти субъкти хоҷагидорӣ дар фаъолияти суғурта; - мавқеъи менечменти суғурта дар низоми назорат; - асосҳои фарққунандаи муносибатҳои суғуртавӣ аз дигар шаклҳои назорати суғуртавӣ; ***Тавонад:*** • қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; • мукамалтар аз худ намудани ҷанбаҳои менеҷменти суғуртавӣ, ки дар соҳаҳои гуногун нақши асосӣ мебозанд;

	• ба донишҷӯён омӯхтани менеҷменти суғуртавӣ ва тарифҳои суғуртавӣ; • ба донишҷӯён омӯзонидани таҳлили намудҳои менечменти суғурта дар шароити замони муосир • омӯзонидани усулҳои ҷамъовари, аъзоҳақиҳои суғуртавӣ ва фондҳои суғуртавӣ; • омӯзонидан ва муайян намудани ҳодисаҳои суғуртавӣ ва хавфу хатар; • ташаккули иттилоот бо мақсади қабули қарори идоракунӣ. • коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва методии дахлдор, инчунин пешниҳодҳо ва чорабиниҳо оиди амалисозии лоиҳаҳо ва барномаҳои менечменти суғуртавӣ; • омодасозии хулосаҳои идоракни аз рӯи натиҷаҳои омӯзиш, таҳлил ва баҳодиҳии санҷиш ва назорат дар менечменти сугурта. ***Аз худ намояд:*** • оиди механизм ва усулҳои интихоби қарорҳои менечменти сугуртави суғуртавӣ ва фишангхои амалисозии онҳо; • оид ба фишангхои ташаккул ва баҳодиҳии қарорҳои менечменти суғуртавӣ ва механизми амалисозии онҳо; • оиди фишагхои менеҷменти суғурта дар ҷараёни омодасозии иттилоот барои истифодабарандагон; • оиди консепсияҳои асосии менечменти сугуртави, назорати дохилӣ ва алоқамандии он бо суғуртаи беруна; • оиди методологияи суғурта дар соҳаи менечменти суғурта дар корхона; • оиди методикаҳои менеҷменти суғуртавӣ.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	 Мафҳум ва моҳияти менеҷменти суғуртавӣ. Идоракунии ширкатҳои суғуртавӣ дар замони муосир. Фаъолияти корбарӣ аз рӯи менеҷменти суғуртавӣ. Принсипҳои идоракунии ширкатҳои суғуртавӣ дар ҶТ. Ташкили кори идораи ширкатҳои суғуртавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Нақши менеҷменти суғуртавӣ дар таъмини устувори молиявии ширкатҳои суғуртавӣ. Камбудиҳои менеҷменти суғуртавӣ ва ташаккули он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Идоракунии устуворӣ ва корҳои ташхисӣ дар идораи ширкатҳои суғуртавӣ. Гуногунии ширкатҳои суғуртавӣ ва танзими бозори суғурта Худсуғуртакунӣ дар менеҷменти суғурта. Андозбандии даромади фаъолияти суғуртавӣ Маркетинг дар суғурта. Бозори суғурта дар мамлакатҳои дорои сатҳи баланди инкишофи фаъолияти суғуртавӣ. Мафҳумҳои асосӣ ва ислоҳоти дар менеҷменти суғурта истифодашаванда. Асосҳои суғуртакунӣ, ҳуқуқ ва уҳдадориҳои менеҷменти суғурта. Ташкили фаъолияти суғуртавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (шифоҳи, тестӣ комютерӣ)

3.2.4. Андозбандии фаъолияти иқтисодии байналхалқӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Низоми умумии андозбандӣ -** қисми таркибии фанҳои фарогирандаи соҳаи андоз ва андозбандӣ ба шумор, дар шароити ҷаҳонишавӣ ва давраи гузариш ба иқтисоди бозорӣ низоми андозро дар муносибатҳои иқтисодии байналхалқӣ ва ташаккулёбию рушди онҳоро дар мамлакатҳои хориҷӣ меомӯзад. Бинобар ин, омӯзиш ва азхудкунии фанни андозбандии фаъолияти иқтисодии байналхалқӣ барои тайёрии назариявӣ ва корҳои амалии мутахассисони баландихтисоси ихтисосҳои равияи иқтисодӣ хеле зарур аст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти таҳлил ва баҳодиҳии муқоисавии низоми андози мамлакатҳои хориҷӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ ва муносибатҳои иқтисодии байналхалқӣ; - хусусиятҳои андозбандии ташкилотҳои байналхалқӣ, ғайрирезидентон ва тартиби андозбандӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ; - тартиби андозбандӣ ҳангоми таҳвили молу хизматҳо ва роҳ надодан ба андозбандии дукарата.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - хусусиятҳои асосии низоми андозбандӣ дар муносибатҳои иқтисодии байналхалқӣ; - принсипҳои муосири амалӣ гардидани низоми андоз дар мамлакатҳои хориҷӣ; - сиёсати андозии дар мамлакатҳои хориҷии тараққикарда истифодашаванда; - танзими давлатии андозҳо дар мамлакатҳои тараққикарда ва истифодаи он дар таҷрибаи низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон. ***Тавонад:*** - мазмуни низоми андоз ва сиёсати андозро шарҳ дода тавонад; - хусусиятҳои фарққунандаи низоми андози мамлакатҳои хориҷиро таҳлил кунад; - санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва қонунгузории андози аксар мамлакатҳои тараққикардаро пурра аз худ намуда, дар амал татбиқ карда тавонад; - оид ба ҷиҳатҳои мусбии низоми андози мамлакатҳои тараққикарда ва самтҳои амалигардии онҳо дар низоми андози Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот дода тавонад. ***Аз худ намояд:*** - аз ҷараёни азхудкунии мавзӯҳои пешниҳодгардида фикру андешаҳои худро барорад;

	- оид ба принсипҳои низоми андози давлатҳои тараққикарда ақидаронӣ намояд; - дар бораи муаммоҳои андозии ҷойдошта дар низоми андози давлатҳои хориҷӣ маълумот дода тавонад; - самтҳои амалигардии сиёсати давлатии андозро дар баъзе аз давлатҳои таҳлилгардида шарҳ дода тавонад.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Зарурияти омӯзиши фанни Андозбандии фаъолияти иқтисодии байналхалқӣ дар замони муосир. Хусусиятҳои фарққунандаи низоми андози ИМА. Низоми андози мамлакатҳои тараққикарда. Низоми андози амалкунандаи ИДМ. Шартномаҳои тарафайн ва нақши онҳо дар андозбандии байналмиллалӣ. Тартиб ва пешгирӣ аз андозбандии дукарата. Имтиёзҳо вобаста ба интиқоли молу хизматҳо дар муносибатҳои иқтисодии байналмиллалӣ. Андозбандии ташкилотҳои байналхалқӣ. Тартиб ва хусусиятҳои андоз аз субъектони ғайрирезидент. Самтҳои амалигардии сиёсати андозӣ дар муносибатҳои байналхалқӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, сухбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.2.5. Иқтисодиёти сайёҳӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Иқтисоди сайёҳӣ -** илмест, ки ҷараёни ташкил, ташаккул, ва нақши сайёҳиро дар рушди иқтисодӣ меомӯзад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти ҷамъоварӣ, таҳлил ва коркарди маълумоти зарурӣ барои ҳалли масъалаҳои иқтисоди сайёҳӣ; - қобилияти тарҳрезии моделҳои иқтисодӣ ҷиҳати ҳалли масъалаҳои иқтисоди сайёҳӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии иқтисоди сайёҳиро аз худ карда бошад: - асосҳои мавҷудияти шаклҳою типҳои гуногуни меҳмонхонаҳо, дараҷаҳои ташаккулёбии иқтисодиёти сайёҳиро донад; - моҳияти амал намудани қонуниятҳо ва принсипҳои инкишофи сайёҳӣро дар пояи тақозои бозори сайёҳӣ сарфаҳм равад; - қонунҳо ва хусусиятҳои асосии иқтисодиёти сайёҳӣ дар базаи минтақаҳои сайёҳиию рекреатсионии ҷаҳон ва Ҷумҳурии Тоҷикистонро комилан дарк карда тавонад;

	- тарзҳои аз худ намудани сарватҳои сайёҳӣ- рекреатсиони, роҳҳои самарабахш истифода кардани онҳо, баҳри рушди устувори бозори сайёҳӣ аз худ карда бошад; - дар бораи гуногунии шаклҳои робитаҳои бозори сайёҳӣ ва бехатарии сайёҳӣ маълумоти кофӣ дошта бошад. ***Тавонад:*** - мазмуни мафҳумҳои асосии иқтисодиёти сайёҳиро шарҳ дода тавонад: - асосҳои мавҷудияти шаклҳои гуногун, дараҷаҳои ташаккулёбӣ ва меъёрҳои асосии бозори сайёҳиро муайян карда тавонад; - моҳияти амал намудани қонуниятҳои ва принсипҳои рушди устувори иқтисодиёти сайёҳиро ошкор сохта тавонад; - тавассути омӯзиши фанни мазкур ба моҳият, қонуниятҳо, принсипҳо ва омилҳои ташаккулёбии иқтисоди сайёҳӣ, рақобат дар бозори сайёҳӣ баён карда тавонад; - тарзҳои аз худ намудани талаботҳои бозори сайёҳӣ, роҳҳои самарабахш истифода кардани онҳо ва бунёди сохтори бозори сайёҳӣ дар атрофи он истифода карда тавонад. ***Аз худ намояд:*** - истилоҳоти махсуси ин фанни таълимӣ; - усулҳои гуногуни таҳлилии иқтисодиёти сайёҳӣ дар ҷаҳон ва кишвари алоҳида; - воситаҳои омори иқтисодӣ.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Сайёҳӣ ҳамчун комплекси байни соҳавии иқтисоди миллӣ Вижагиҳои фазои иқтисодии сайёҳӣ. Соҳибкорӣ- унсури асосии иқтисодиёти сайёҳӣ. Типологияи соҳибкорӣ дар сайёҳӣ. Бахши бизнеси сайёҳӣ. бозори сайёҳӣ. Шаклҳои соҳибкорӣ дар сайёҳӣ. Шаклҳои бизнеси сайёҳӣ. Асоси ташкилӣ-иқтисодии бизнеси сайёҳӣ. Принсипҳои базавии ташкили бизнеси сайёҳӣ. Асосҳои меъёрӣ-ҳуқуқии бизнеси сайёҳӣ. Фишангҳои фаъолияти сайёҳӣ. Модели субъекти иқтисодии соҳибкорӣ дар сайёҳӣ. Сарчашмаҳои молиякунонии сайёҳӣ. Захираҳои истеҳсолӣ ва меҳнатӣ фаъолияти сайёҳӣ. Истеҳсоли маҳсулотҳо ва хадамотҳои сайёҳӣ. Нишондиҳандаҳои асосии иқтисодии бизнеси сайёҳӣ. Баҳодиҳии самаранокӣ ва самтҳои рушди бизнеси сайёҳӣ. Самаранокӣ муасисаҳои сайёҳӣ Рақобат ва тавакали соҳибкорӣ дар сайёҳӣ Рушди субектҳои бизнеси сайёҳӣ. Бозтамвил ва маҳдуднамоии фаъолияти ширкатҳои сайёҳӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, тайёр намудани корҳои мустақилона.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ, шифоҳӣ)

3.3. МОДУЛИ ФАНҲОИ ИНТИХОБИИ БАХШИ ФАНҲОИ ТАХАССУСӢ

3.3.1. Иқтисоди корхона

Тавсифи мухтасари фан	**Иқтисоди корхонаҳо** – соҳаи илми иқтисодиёт буда, системаи донишхое, ки ба чараёни тахия ва кабули қарорхои иктисодӣ дар рафти фаъолияти корхона алокаманданд, дар назар дорад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	қобилияти истифода бурдани муқаррарот ва усулҳои асосӣ илмҳои иҷтимоӣ, гуманитарӣ ва иқтисодӣ дар ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ ва касбӣ, қобилияти таҳлили мушкилот ва равандҳои муҳими иҷтимоӣ, қобилияти истифода бурдани ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар фаъолияти худ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** – асосҳои танзими давлатии фаъолияти корхонаҳо дар Тоҷикистон; – маҷмӯи воситаҳо, конунхо ва қоидаҳои хоҷагидорӣ; – усулҳо, қоидаҳо ва шартҳои ташкили самараноки истехсолот; – усулҳо ва воситаҳои ташкили кори хоҷагидорӣ ва тиҷоратӣ дар корхона дар Тоҷикистон ва берун аз кишвар; – усулҳои танзими иқтисодии истеҳсолот мувофиқи талаботи бозорҳои фурӯши маҳсулот ва бозорҳои таъмини корхона бо кисмхои истехсолӣ. ***Тавонад:*** – моҳияти мафҳумхо ва категорияҳои асосии иқтисодиро дуруст дарк кунанд; муайян ва тасниф карда тавонистан; – аз руи масъалаҳои фаъолияти хоҷагию тиҷоратии ташкилот (корхона) мустакилона қарор қабул намоянд; –дар асоси принсипҳо, қоидаҳо ва усулҳои прогрессивии ташкили фаъолияти хоҷагӣ мустақилона қарорҳои оптималӣ қабул кунанд. ***Аз худ намояд:*** – малакаи таҳлилнамоиро; – малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; – малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Корхона дар низоми иктисоди бозоргонӣ Шаклҳои ташкилӣ-ҳуқуқии корхона Ташаккули стратегияи инкишофи корхона Фондҳои асосӣ ва иқтидори истеҳсолии корхона Фондҳои гардон ва воситаҳои гардони корхона Кадрҳо, ҳосилнокии мехнат ва музди кор дар корхона Корхона ҳамчун объекти бозоршиносӣ Банақшагирии фаъолияти истеҳсолӣ ва хоҷагидории корхона Арзиши аслии маҳсулот Нарх ва сиёсати нархгузорӣ дар корхона Фаъолияти иқтисодии берунмарзии корхонаҳо Навовариҳо ва самаранокии истифодаи онҳо дар корхона

	Ташаккули натиҷаҳои ниҳоии фаъолияти хоҷагидории корхона Молияи корхона
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.3.2. Идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ-** фанни таълимии илми идоракунӣ ва иқтисодиёт буда, заминаи омӯзиши фанҳои дигари иқтисодӣ мебошад. Омӯзиши фанни мазкур барои азхуд намудани донишҳои илмии умуминазариявӣ оид ба иқтисодиёт ва идоракнунии давлатӣ дар иртибот бо равандҳои нави инкишофи низоми идоракунии давлатӣ, баланд бардоштани сатҳи шуури сиёсӣ, шуур ва фарҳанги ҳуқуқии иқтисодчӣ, тарбияи ахлоқии онҳо, омода намудани кадрҳои баландихтисоси иқтисодиёт ва идоракунӣ аҳамияти муҳим дорад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- баланд бардоштани сатҳи шуур ва маърифати илмии донишҷӯён тавасути омузиши фанни идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ; - сабақ омӯхтан аз таҷрибаи давлатдории кишвари хеш, донистан ва риоя кардани конунгузории кишвари хеш ва ғ; - кушода додани мазмуни идоракуни давлатӣ ва махаллӣ омӯзиш ва азхудкунии усулҳои асосии идораи давлатии иктисодиёт, ташаккул ва инкишофи низоми маълумотхо оиди идоракунии давлатӣ.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Дар натиҷаи омӯзиши фан донишҷӯ бояд: **Донад:** –мазмун, моҳият, хусусият ва вазифаҳои фанни идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ; – мафҳум, нишонаҳо ва хусусиятҳои давлат; – асосҳои назариявии пайдоиши давлат ва иқтисоди миллӣ; – мавқеъи фанни идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ дар низоми илмҳои иқтисодӣ; – мафҳум, моҳият ва нишонаҳои идоракунии давлатӣ; – оиди зарурати дарки меъёрҳои идоракунии иқтисодӣ ва дар амал татбиқ намудани онҳо; – шаклҳои давлатдорӣ ва хусусиятҳои фарққунандаи онҳо; – дарки дурусти муносибатҳои иқтисодӣ ва фактҳои бавуҷудоии онҳо. **Тавонад:**

	– қобилияти аз худ намудани мустақилона усулҳои нави таҳқиқот, инкишофи касбияти илмӣ ва амалии фаъолияти касбии худ; – қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав; – қобилияти таҳлил ва истифода намудани сарчашмаҳои гуногун оид ба дарки падидаҳои идоракунии давлатии соҳаҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ; – қобилияти мустақилона омодасозии супоришҳо вобаста ба масоили иқтисодӣ ва идоракунии давлатӣ; – коркарди ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва методии дахлдор, инчунин пешниҳодҳо ва чорабиниҳо оиди амалишавӣ ва татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ. **Дар амал татбиқ карда тавонад:** – машваратҳои ҳукуқӣ ва иқтисодӣ диҳад; – меъёрҳои ҳуҷҷатгузориро дар амал татбиқ намояд; – оид ба қонунҳо ва санадҳои меъёрии самти иқтисодӣ андешаҳояшро иброз карда тавонад;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Асосҳои методологии омӯзиши илми идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Асосҳои илмии низоми идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Сохтори мақомотҳои ҳокимияти давлатӣ Нақши шохаҳои ҳокимият дар идоракунии давлатӣ Сиёсати идоракунии минтақавии давлатӣ Амалкард ва ташаккулёбии сисёсати идоракунии давлатӣ Идоракунии давлатии соҳаҳои иқтисодиёт ва механизмҳои танзими он Сиёсати иҷтимоӣ дар низоми идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Нақши технологияҳои иттилоотӣ ва инноватсияҳо дар низоми идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Ташаккулёбии ҳукумати электронӣ ва истифодаи он дар низоми идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Таҷрибаи идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ дар мамлакатҳои хориҷа Хизмати давлатӣ дар низоми идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Самаранокии идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ Асосҳои назариявии мақомоти худидоракунии маҳаллӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.3.3. Пул, қарз, бонк

Тавсифи мухтасари фан	**Пул, қарз, бонк** – ин илми иқтисодӣ буда, маҷмӯи донишҳои назариявӣ ва амалиро дар бахши муомилоти пулӣ, шакл, намуд ва вазифаҳои пул, низоми пулӣ, миқдор, гардиш ва сурати гардиши пул, таварруми пулӣ ва сиёсатҳои зидди таваррумӣ, муносибатҳои қарзӣ, вазифа, принсип ва намудҳои қарз, тартиби додани қарз, тарзи

	ҳисоб кардани фоизи қарз, марҳилаҳои қарз, тартиби бастани шартномаи қарзӣ, низоми муосири қарзӣ, фаъолияти БМТ, бонкҳо ва нақши онҳо дар пешрафти муносибатҳои пули ва иқтисодӣ, муносибатҳои асъорӣ ва тартиби муқаррар намудани қурби асъорро меомӯзад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ, англисӣ.
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қодир аст, ки омӯзиш ва таҳлили вазъи муомилоти пулӣ, муайян намудани ҳаҷми пули дар муомилотбуда ва сатҳи монетизатсияи пулиро муқаррар карда тавонад; - қобилияти истифодаи маҳорат ва малакаи соҳавиро дар бахши асосии низоми пулӣ ва сиёсати асъори ва қурбиро ба даст орад.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** * омӯзиши мафҳум ва моҳияти пул, объект, инчунин зарурияти он дар шароити имрӯза; * дарки мафҳуми қарз ва тартиби гирифтану муносибат бо қарз; * гирифтани донишҳои мукаммал оид ба фаъолияти бонкҳо ва низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон; * омодасозии мутахассисони ҷанбаҳои назариявии соҳаи бонкӣ; * дар донишҷӯён бедор намудани малакаи мустақилона кор кардан ба санадҳои ҳуқуқӣ, қарорҳои ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва дастуруламалӣ, сарчашмаҳои адабиёт; * ташкили низоми иттилоотӣ-назоратӣ, ки барои омӯзиши фаъолияти ҳар як бонк зарур мебошад; * хизматрасонии амалиётҳои бонкӣ бо муштариён; * корҳои ташкилӣ, таҷрибавӣ, аз ҷумла додани қарз дар ҳамаи шаклҳои моликиятд; * усули баҳодиҳии қарзадокунии тавозуни қарзгирандагон; * идораи захираҳо ва қарздиҳӣ; * ташкили пардохтҳои нақдию ғайринақдӣ; * сохтори ташкили муносибатҳои байнибонкӣ; * ташкили муносибатҳои кредитӣ; * пардохтҳои байналхалқӣ; * амалиётҳои фондӣ ва сиёсати фоизии бонкҳо; * амалиёти бонкҳо бо қоғазҳои қимматнок. * муносибатҳои асъори ва низоми асъорӣ; * қурби асъор ва тартиби муайяннамудани он. ***Тавонад:*** – қобилияти аз таҳлил намудани мустақилона оид ба муносибатҳои пулӣ ва иҷрои таҳқиқот, инкишофи касбият дар танзим ва назорати асъори миллӣ;

	– қобилияти мустақилона аз худ намудан ва дар амал истифода намудани донишҳо ва малакаҳои нав доир ба сиёсатҳои зидди таваррумии асъори миллӣ; – қобилияти мустақилона анҷом додани амалиётҳои мухталифи соҳаи бонкӣ; – қобилияти дар соҳаҳои гуногуни иқтисодӣ фаъолият намудан ва риояи қоидаҳои кори дохилии соҳавӣ. ***Аз худ намояд:*** –оид ба пайдоиш ва назарияҳои пул; –оид ба муомилоти пули ва намудҳои он; –оид ба таваррум ва таъсири он дар иқтисодиёт; –оид ба муқарароти қонунҳо ва санадҳои танзимкунандаи фаъолияти қарзӣ ва бонкҳо, инчунин риояи ҳатмии онҳо; –оиди низоми бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва унсурҳои таркибии он; –оиди амалиёти бонкӣ ва механизми анҷомдиҳии онҳо дар фаъолияти бонкҳо.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Мазмун, моҳият ва аҳамияти пул дар иқтисодиёт Шакл, намуд ва вазифаҳои пул Назарияҳо пулӣ ва хусусиятҳо пул ҳамчун моли махсус Низоми пулӣ ва шаклҳои низоми пулӣ Муомилоти пулӣ, миқдор ва гардиши пул Таваррум ва оқибатҳои он Зарурияти ислоҳот дар низоми пулӣ Моҳияти иқтисодӣ ва вазифаҳои қарз Намуд ва шаклҳои қарз, тартиби қарздиҳӣ дар шароити иқтисоди муосир Ташкили муносибатҳои қарзӣ Моҳият, пайдоиш ва нақши бонкҳо дар иқтисодиёт Низоми бонкӣ ва гурӯҳбандии он Бонкҳои тиҷоратӣ ва асосҳои фаъолияти онҳо Сиёсати пулию қарзӣ Амалиёти бонкҳо бо коғазҳои қимматнок Низоми асъорӣ ва муносибатҳои асъории байналмиллалӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ, шифоӣ)

3.3.4. Менеҷменти молиявӣ

Тавсифи мухтасари фан	Менеҷменти молиявӣ – ин илми молия мебошад, ки усулҳои истифодаи самараноки сармояи худӣ ва сармояи қарзии ширкат, роҳҳои ба даст овардани фоидаи бештарро бо хавфи камтар ва афзоиши босуръати сармоя, афзоиши арзиши баҳогии он меомӯзад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор

Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- нақш ва мақоми идораи молияи корхона дар ҳалли мушкилоти иҷтимоию иқтисодӣ ва рушди пешрафти илму техникаро тасвир менамояд; -монеаҳои рушди иқтисодӣ ва роҳҳои ҳалли мушкилиҳои молиявӣ вобаста ба идоракунии молиявиро муайян менамояд; -истифодаи назарияи идракунии молиявиро дар амалия тадбиқ менамояд.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият, хусусият ва вазифаҳои молия ва фаъолияти ташкилотҳои молиявӣ; - мақсадҳо ва консепсияи молия; - асосҳои назариявии молия ва назорат, дар асоси онҳо мустақилона банизомдарории мақсад, объект, муҳтаво, амсила ва усулҳои молия ва назорати соҳаҳои фаъолияти субъкти хоҷагидорӣ; - мавқеъи молия дар низоми назорат; - асосҳои фарққунандаи молия аз дигар шаклҳои назорати молиявӣ; - оиди зарурати молия ва тадбиқи амалии натиҷаҳои он; - хусусияти танзими меъёрии фаъолияти ташкилотҳои буҷетӣ; - масоилҳое, ки раванд ва ҷараёни санҷиши объект ҳаллу фасл менамоянд ва ташаккули иттилоот барои қабули қарори идоракунӣ; тартиби ҳуҷҷатикунонии санҷиши молиявӣ ва натиҷаҳои он. ***Тавонад:*** –мазмуни идораи ташкили низоми молиявиро шарҳ дода тавонад: –ҳалли мушкилоти иҷтимоию иқтисодиро аз нуқтаи назари масъалаҳои молиявӣ пешниҳод карда тавонад; –муайян карда тавонистани монеаҳои рушди иқисодӣ ва роҳҳои ҳалли мушкилиҳои молиявӣ вобаста ба раванди рушди қтисодӣ ва инкишофи соҳибкорӣ; –таҷрибаи пешрафтаи молиявии мамлакатҳои хориҷиро дар низоми идораи молияи миллӣ истифода карда тавонад; ***Аз худ намояд:*** –аз худ намудани асосҳои назариявии идораи молия ва принсипҳои ташкили он; –шиносӣ ба заминаҳои бунёд ва истифодаи фондҳои пулии таъиноти хосдошта ва тамоюлҳои имконпазири мукамалгардонии муносибатҳои молиявӣ вобаста ба дигаргуниҳои иқтисодию иҷтимоӣ ва сиёсӣ; –ба таври мукаммал аз худ намудани ташкили муносибатҳои молиявӣ; – омӯхтани усулҳои ҳозиразамони таҳлили нишондиҳандаҳои молиявии муқоисавӣ ва истифодаи амалии он.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Мазмун ва моҳияти менеҷменти молиявӣ Асосҳои назариявии менеҷменти молиявӣ Истилоҳот ва нишондиҳандаҳои заминавии менеҷменти молиявӣ Самараи левериҷи (фишанги) молиявӣ. Баҳисобгирӣ ва ҳисоботи молиявӣ асоси иттилоотии менеҷменти молиявӣ. Идораи захираҳои молиявӣ ва воситаҳои гардони корхона

	Идораи даромад, хароҷот ва фоидаи корхона. Асосҳои математикии менеҷменти молиявӣ Аннуитетҳо (пардохтҳои рентавӣ) Ҳисоббарориҳои молиявӣ Идораи таваккали молиявӣ Идоракунии молиявӣ ҳангоми таҳдиди муфлисшавӣ Идоракунии фаъолияти инвеститсионии ширкат Хусусиятҳои менеҷменти молиявӣ дар бонкҳо Идоракунии ҷараёнҳои пулӣ Банақшагирии молиявии корхона
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.3.5. Иқтисоди КАС

Тавсифи мухтасари фан	**Иқтисоди КАС** – илмест, ки омӯзиши ташкили оқилонаи омӯхтани шаклҳои гуногуни моликиятдорӣ ва шаклҳои мухталифи хоҷагидорӣ, равандҳо ва самтҳои асосии сиёсати аграрӣ дар шароити гузариш ба иқтисоди бозорӣ, усулҳои идоракунӣ дар низоми комплекси агросаноатӣ, бо маводи озуқа таъмин намудани талаботи аҳолӣ, ташаккули тафакури соҳибкорӣ ва молиявию қарзӣ.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, амалӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	–қобилияти мустақилона анҷом додани фаъолияти тадқиқотӣ дар соҳаи дахлдори касбӣ бо истифода аз усулҳои муосири тадқиқотӣ ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ; –дар асоси усулхои фундаменталии тахлили иқтисодӣ дар соҳаи иқтисодиёти хоҷагии қишлоқ ба анҷмом расонидани тадқиқоти амалии иқтисодӣ; –қобилияти такмил додани усулҳои идоракунӣ ва танзими давлатии бозорҳои кишоварзӣ ва захираҳо, соҳаҳо ва гурӯҳҳои субъектҳои бозор.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Дар натиҷаи омӯзиши фан донишҷӯ бояд: **Донад:** –мазмун, моҳият, хусусият ва вазифаҳои фанни иқтисоди аграрӣ ва КАС; –мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои фарққунандаи иқтисоди аграрӣ; –асосҳои назариявӣ ва ҳуқуқии пайдоиши шаклҳои гуногуни хоҷагидорӣ дар кишоварзӣ; –мавқеъи фан дар низоми илмҳои иқтисодӣ;

	–зарурияти наздикшавӣ ва омезиши соҳаҳои саноат бо корхонаҳои кишоварзӣ; –самти фаъолияти корхонаҳои агросаноатӣ ва ҷиҳатҳои фарқкунандаи онҳо аз дигар созмонҳои ҳамгирошуда; –ташкили истеҳсолоти саноатӣ дар ҳайати корхонаҳои агросаноатӣ ва таъмини онҳо бо ашёи хом барои коркард; –таҷрибаи ҷаҳонии ташкилу фаъолияти корхонаву хоҷагиҳои ҳамгироишудаи агросаноатӣ. **Тавонад:** – барои тайёрӣ ба дарсҳои лексионӣ ҳар як донишҷӯ бояд пешакӣ бо истилоҳҳои асосии мавзӯъ шинос шавад; – барои тайёрӣ ба дарсҳои семинарӣ ҳар як донишҷӯ бояд мавзӯъҳои лексиониро азхуд намояд ва адабиёти иловагӣ хонад; – барои тайёрӣ ба корҳои мустақилона ҳар як донишҷӯ бояд аз муаллим супоришҳои инфиродӣ гирад ва корҳои мустақилона бояд дар 16 ҳафтаи семестр тайёр бошад; – баҳои ҷамъбастӣ бояд дар асоси корҳои лексионӣ, семинарӣ ва мустақилона ба донишҷӯён гузошта шавад. **Дар амал татбиқ карда тавонад:** –муайяннамоии нақши фаъолияти хоҷагиҳои кишоварзӣ ва ҷараёнҳои ҳамгирой дар иқтисодиёти кишоварзӣ; –ҳисобкунии дараҷаи даромаднокӣ, ҳосилнокии меҳнат ва дигар нишондиҳандаҳои иқтисодии корхонаҳои агросаноатӣ; оид ба қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва қарорҳои соҳавӣ ибрози назар карда тавонад.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Предмет, усулҳои омӯзиш ва вазифаҳои фанни иқтисодиёти кишоварзӣ Комплекси агросаноатӣ ва сохтори он Ҷойгиркунонӣ, махсусгардонӣ, кооператсия ва интегратсия дар кишоварзӣ Амнияти озуқаворӣ омили расидан ба рушди босуботи иқтисодӣ Интенсификатсияи истеҳсолоти кишоварзӣ Самаранокии иқтисодии истифодаи фондҳои асосии истеҳсолот дар кишоварзӣ Омилҳои ба самараконии иқтисодии истифодаи фондҳои асосии истеҳсолоти кишоварзӣ таъсирбахш Захираҳои моддӣ-техникии кишоварзӣ Идоракунӣ ва танзими давлатии иқтисодиёти комплекси агросаноатӣ Самаранокии иқтисодии истифодаи захираҳои замини кишоварзӣ Сармоягузориҳо ва маблағгузориҳои асосӣ дар кишоварзӣ Роҳҳои асосии баландбардории самаранокии иқтисодии сармоягузориҳо дар кишоварзӣ Самаранокии иқтисодии истеҳсолоти кишоварзӣ Самтҳо ва роҳҳои баландбардории самаранокии иқтисодии истеҳсолот дар кишоварзӣ Усулҳои танзими давлатии истеҳсолоти агросаноатӣ Самтҳои асосии танзими давлатӣ дар системаи КАС

Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ комютерӣ)

3.3.6. Бизнеси байналхалқӣ

Тавсифи мухтасари фан	**Бизнеси байналхалқӣ** – қисмати таркибии фанҳои ихтисос буда ба ташаккулёбии донишҳои назариявӣ оиди бурдани бизнеси байналхалқӣ, меъёрҳо ва қойдаҳои муосири амалигардонии он, маҳорат ва малакаи мавқеъмуайянкунӣ дар вазъияти муосир ва тамоюлҳои тараққиёти бизнеси байналхалқӣ дар донишҷӯён равона карда шудааст.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти ташаккулёбӣ, принсипҳо, амалигардонӣ ва танзими бизнеси байналхалқӣ; - азхудкунӣ, банизомдарорӣ ва таҳлили омилҳои тараққиёти бизнеси байналхалқӣ; - қобилияти баҳодиҳии тамоюлҳои муосир ва оқибатҳои амлигардонии бизнеси байналхалқӣ дар шароити глобализатсия; - қобилияти ҷамъоварӣ, таҳлил ва коркарди маълумотҳои барои ҳалли вазифаҳои иқтисодӣ зарурбуда.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - хусусиятҳои амалигадонии бизнесӣ байналхалқӣ ва омилҳои асосии ҳавасмандгардонии соҳибкории байналхалқӣ; - хусусиятҳои муҳити берунаи бизнеси бйналхалқӣ дар шароити муосир; - ваъз ва тамоюлҳои тараққиёти бизнес дар муҳити байналхалқӣ ва глобалии бизнес - сарчашмаҳои асосии иттлоот дар бизнеси байналхалқӣ; - хусусиятҳои нархгузорӣ дар шароити бизнеси байналхалқӣ ва омилҳои нархмуайнкунанда; - хусусиятҳои бастани қарордоди тиҷорати байналхалқӣ; - усулҳои бурдани тиҷорат дар шароити бизнеси байналхалқӣ - асосҳои муносибатҳои созишномавӣ, тиҷорати литсензионӣ ва франчайзинг - шаклҳои асосии молиякунонии бизнеси байналхалқӣ - амалиётҳои асъорӣ , аҳмият ва механизми амалисозии онҳо дар шароити бизнеси байналхалқӣ. ***Тавонад:*** - донишҳои навро нисбати хусусиятҳои амалигардонии бизнеси байналхалқӣ аз худ намуда ба низом дарорад; - таҳлили омилҳои тараққиёти бизнеси байналхалқиро гузаронида тавонад;

	- мафҳумҳои асосии бизнеси байналхалқиро шарҳ дода тавонад; - хусусиятҳои бурдани бизнесро дар муҳити беруна таҳлил карда тавонад; ҷамъоварӣ, коркард ва таҳлил карда тавонад; - омилҳои ба раванди нархгузорӣ таъсиркунандаро дар бизнеси байналхалқи муайян карад тавонад; - омодасозӣ ва бастани қарордоди тиҷорати байналхалқӣро амалӣ карда тавонад; - усулҳои асосии бурдани тиҷорати байналхалқиро шарҳ дода тавонад; - шаклҳои асосии молиякунонии бизнеси байналхалқиро шарҳ дода тавонад; - механизми гузаронидани амалиётҳои асъориро шарҳ дода тавонад. ***Малака пайдо намояд:*** - малакаи таҳлилнамоиро; - малакаи таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавиро; - малакаи бо ҳамтоёни худ ҳамкорӣ карданро.
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Моҳият ва хусусиятҳои асосии амалигардонии бизнеси байналхалқӣ Муҳити берунаи бизнес Муҳити байналхалқи ва умумиҷаҳонии бизнес Мавқеи иттилоот дар бизнеси байналхалқӣ ва сарчашмаҳои асосии он Нархгузорӣ дар бозори ҷаҳонӣ Қарордоди байналхалқии тиҷоратӣ Амалиёт ва созишҳои берунитиҷоратӣ: намудҳо, тасниф ва ташкили онҳо Муносибатхои созишномавӣ дар бизнеси байналхалқӣ Шаклҳои молиякунонии амалиётҳои бизнеси байналхалқӣ Амалиётхои асъорӣ: мохият ва механизми амалигардонӣ
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

3.3.7. Таъмини ҳуҷҷатгузорӣ дар мақомоти андоз

Тавсифи мухтасари фан	**Таъмини ҳуҷҷатгузори дар Макомоти андоз -** қисми таркибии фанҳои фарогири соҳаи андоз ва андозбандӣ ба ҳисоб рафта, тарзи таъмини ҳуҷҷатгузори дар Мақомоти андозро дар бар мегирад. Ҳуҷҷатгузори яке аз самтҳои фаъоли Мақомоти андоз ба ҳисоб рафта, корбарии дурусти он дар мади назари мутахасисони соҳаи андоз ва андозбандӣ мебошад.
Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, озмоишӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ, русӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ	- қобилияти дурӯст дарк намудани ҳуҷҷатгузории соҳаи андозбандӣ, омода намудани ҳуҷҷатҳо барои нигоҳдории ва истифодабарӣ, тартиб

зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	додни феҳраст ва ташкил намудани парвандаҳо, инчунин ташкили назорати ҳуҷҷатҳо.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - мазмуну мафҳуми асосии фанни таъмини ҳуҷҷатгузори дар Макомоти андоз; - асосҳои ташкили системаи андозбандӣ ва ҳуҷҷатҳои ба он алоқамандиро донад; - вазифаҳо ва уҳдадориҳои мақомоти андоз хангоми ҳуҷҷатнигорӣ; ***Тавонад:*** - омодасози ҳуҷҷатҳо; - барасмиятдарории ҳуҷҷатҳои хизматӣ; - таҳлил ва тафсири омори андоз барои қабули қарорҳои идоракунӣ дар соҳаи ҳуҷҷатгузорӣ; - ҳал кардани масъалаҳои мушаххаси андозбандӣ ва бурдани санҷишҳо аз рӯи онҳо; ***Аз худ намояд:*** - қобилияти таҳлили ҳуҷҷатгузории андозбандӣ; - равишҳои омӯзиши нишондиҳандаҳои фаъолияти низоми андоз; - усулҳои гузаронидани санҷишҳои андоз ва тафсири натиҷаҳои онҳо; - қонунҳо ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба намудҳои ҳуҷҷатгузорӣ;
Номгӯи боб/мавзӯъҳои фан	Омода намудан ва барасмият даровардани хуҷҷатҳои хизматӣ; Ташкили назорати иҷрои ҳуҷҷатҳо; Тартиб додни феҳраст ва ташкил намудани парвандаҳо; Омода намудани ҳуҷҷатҳо барои нигоҳдории ва истифодабарии минбаъда. Тартиби ҳуҷҷатгузорӣ ва санадҳои меъёрӣ ҳуқуқӣ. Ҳуҷҷатгузории электронӣ ва тарби пешниҳоди онҳо. Ҳуҷҷатҳои воридотӣ ва муҳлати баррасии онҳо. Наҳорати хуҷҷатӣ.
Васоити таълимӣ ва таъминоти техникии фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

3.3.8. Сиёсати андозӣ ва дурнамои рушди низоми андоз дар ҶТ

Тавсифи мухтасари фан	**Сиёсати андоз ва дурнамои рушди низоми андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон -** қисми муҳимтарини соҳаи андоз ва андозбандӣ баҳисоб рафта,вазифахои асосии он ташаккули донишҳои назариявӣ дар самти сиёсати андоз ва дурнамоии низоми андоз инчунин самаранок истифодабарии воситаҳои молиявӣ ва ҳалли масъалаҳои фаъолияти маъмурикунонии андоз мебошад

Намуди машғулиятҳо	лексионӣ, кори мустақилонаи донишҷӯ бо роҳбарии омӯзгор, кори амалии мустақилонаи донишҷӯ
Забони таълим	тоҷикӣ
Салоҳиятҳое, ки дар донишҷӯ зимни азхуднамоии фанни мазкур ташаккул бояд ёбанд	- қобилияти донистан ва азхуд намудани сиёсати андози Ҷумҳурии Тоҷикистон, низоми андоз ва қонунгузории андоз -истифодаи сиёсати андоз ва маълумоти гирифташуда аз макомотҳои молиявию андозӣ барои қабули қарорҳои идоракунии андозҳо.
Натиҷаҳои таълиме, ки аз тадриси фан ба даст меоянд	Донишҷӯе, ки фанни мазкурро аз худ кардааст, бояд: ***Донад:*** - моҳият ва мазмуни сиёсати андоз; -низоми амалкунандаи андозҳои Ҷумхурии Тоҷикистон; - банақшагирӣ ва дурбиниҳои андоз; -сиёсати давлатии андоз ва корхонаҳо; - ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳои андозсупорандагон ва мақомоти андоз; -ташакулёбии даромадҳои буҷетҳои сатҳи гуногундошта аз ҳисоби андозҳо; - дурбиниҳои аноз. ***Аз худ намояд:*** -қисматҳои асосии сиёсати андоз; - амалишавии принсипҳои сиёсати андоз; - накшаи дурбиниҳои андоз;
Номгӯи боб/мавзӯъҳоифан	Мазмун ва вазифаҳои асосии сиёсати андоз Таҳаввулоти сиёсати андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Сиёсати андози муосири Ҷумҳурии Тоҷикистон Сиёсати андози давлатҳои хориҷӣ Вазифаҳои ҳавасмандгардонӣ ва иҷтимоии сиёсати андоз Усулҳои андозии ҳавасмандгардонии рушди сармоягузорӣ ва навоварии иқтисодиёт Сиёсати андози минтақаҳо ҳамчун қисми таркибии сиёсати андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон Сиёсати андозии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати тиҷорати хурд Маъмурикунонии андоз ҳамчун захираи афзунгардии воридоти андоз Усулҳои андозии танзимнамоии фаъолияти иқтисоди беруна дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Вазифаи сиёсати андоз дар мубориза бар зиди иқтисодиёти пинҳонӣ Нишондиҳандаҳои самаранокии сиёсати андоз Банақшагирӣ ва дурбиниҳои андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
Васоити таълимӣ ва таъминоти техники фан	Компютери фардӣ, проектор, тахтаи электронӣ
Шаклҳои назорати ҷорӣ	Супоришҳои тестӣ, суҳбати инфиродӣ, баҳсҳо ,ҳалли мисолу масъалаҳо.
Шакли арзебии натиҷаи ниҳоии таълими фан	Имтиҳон (тестӣ-комютерӣ)

Мураттиб: Мудири кафедраи андоз ва андозбандии ДМТ, н.и.и., дотсент Гулов Шерали Маҳмадсаидович